SPECTRUM VILÁG 22.

+ 4 oldal ENTERPRISE

49 Ft

Az itt látható **S161-S170** ***Spectrum* 48** kollekciók is megrendelhetők a PROGRAMKÜLDŐ SZOLGÁLAT címén keresztül (*Programküldő Szolgálat, Budaörs, Pf.: 12, 2043*). A kollekciók ára: **300,- Ft** (postaköltséggel együtt).

S161 A/ Winter Games I-II. / The Arc of Yesod / Brainstorm / Yabba Dabba Doo / Yie Ar Kung Fu
B/ Zorro / XCEL / Beam Rider / Devil's Island / Luna Crabs / Yomp / Pat the Postman

S162 A/ Samantha Fox Strip Poker / Action Biker / Run for Gold / Golf 48K / Spookyman / Warlock / BMX Racers / Ostron
B/ Hypocrates Borer Deep / Pimania / Dungeon Master (Creator + Game) / Battle of the Toothpaste Tubes / Bomb Alley / Shuttle Simulator / Shadowfax / Crazy Balloons / 3D Monster Chase / Monsters in Hell / Pakacuda

S163 A/ Jangler / Colour Clash / Alcatrazz Harry / Nifty Lifty / Super Pipeline 2 / To the Top / Transformers
B/ The Thompson Twins Adventure / Knight's Quest / Worse Thing's Happen At Sea / Dartz! / The Prize / On the Run

S164 A/ Boulder Dash II. / Tiler / Jasper / Frankie Goes to Hollywood / Sir Lancelot / Viper 3 / Lazy Jones
B/ Invicible Island / Valkyrie 17 / The Inferno / Grand National / Impossible Mission / Pi-In'Ere

S165 A/ Invasion of the Body Snatchers / Corridors of Genon / Black Planet / Confuzion / Boeing 747 Flight Simulator / Give Me Regards To Broad Street / Twin Kingdom Walley
B/ Talisman / Super Gran / Super Mutt / Fireman Fred / Defusion Worms / Two Games / A Day At the Life

S166 A/ Spinads / Desert Patrol / TAXI! / Starquake / Gyroscope / Cauldron / Locomotion / Video Pool
B/ Fairlight / World Series Basketball / Saboteur / Chuckie Egg II. / Rambo / Frank Bruno's Boxing

S167 A/ Buckrogers / The Rocky Horror Show / Tapper / Spy Vs Spy / Spy Hunter / Lode Runner I.
B/ Booty / Turmoil / Hunchback 2 / Brian Bloodaxe / Falcon Patrol 2 / Project Future

S168 A/ Potty Pigeon / World Series Baseball / Sherlock / Technician Ted / Moon Cresta / Lode Runner II.
B/ Alien / Formula One / Piromania / Merry Xmas / Battle for Midway (PSS) / Monty On the Run

S169 A/ Subterranean Stryker / Nonterraqueous / Red Arrows / International Karate / Skyranger / Frank'n Stein
B/ Jack and the Beanstalk / Driller Tanks / Buggy Blast / Chuckie Egg / Cyclone / Kung Fu / Sabre Wulf / Beaver Ann

S170 A/ Mugsy / Freez Beez / Kokotoni Wilf / Match Day / B.C.Bill / Underwurlde
B/ Gangsters / Barmy Burgers / Sentinel (Abacus) / Orc Attack / Tutankhamun / Magic Mountain / Borzak / Sorcery

Az 'SpV' 20. számában megjelent keresztrejtvény szerencsés nyertesei:
Csendes András - Bp. (S150), Csiszár József - Csongrád (S100),
Gedeon András - Gyöngyös (S147), Horváth Gábor - Siklós (S05),
Marton Gábor - Nagykanizsa (S80);
Nyereményüket postáztuk!

MINDEN KEDVES MEGRENDELŐNKNEK FELHÍVJUK A FIGYELMÉT, HOGY A TOVÁBBIAKBAN RENDELÉSEIKET, REKLAMÁCIÓIKAT A KÖVETKEZŐ CÍMRE POSTÁZZÁK:

PROGRAMKÜLDŐ SZOLGÁLAT
Budaörs, Pf.:12
2043

PC21

Megnevezés.: *BIRTHDAY AND XMAS MEDLEYS*
File-ok száma.: 9, **Besorolás**: Oktató
Memóriafoglaltság (lemezen): 140K
6 karácsonyi és 6 születésnapi dal megtanulását teszi lehetővé, szép és ötletes grafikával.

PC22

Megnevezés.: *MONOPOLY*
File-ok száma.: 13, **Besorolás**: Játék
Memóriafoglaltság (lemezen): 130K
A jól ismert MONOPOLY játék, egy szimulátor, egy kalandjáték és egy űrjáték található a lemezen.

PC23

Megnevezés.: *JAPANESE – ENGLISH TUTOR*
File-ok száma.: 28, **Besorolás**: Oktató
Memóriafoglaltság (lemezen): 230K
Angol-Japán nyelvoktató program. Szótanulási gyakorlatok, mondatszerkesztés teszt módszerrel.

PC24

Megnevezés.: *PC DEMO*
File-ok száma.: 58, **Besorolás**: Utility
Memóriafoglaltság (lemezen): 250K
Képernyőszerkesztő, demo készítő, demo futtató alprogram található a lemezen. Tanfolyamokhoz kiváló.

PC25

Megnevezés.: *FLASHBAK*
File-ok száma.: 4, **Besorolás**: File-kezelő
Memóriafoglaltság (lemezen): 180K
Korszerű file-kezelő program, melynek segítségével betekintést nyerhetünk a könyvtár fa-struktúrájába.

PC26

Megnevezés.: *BAKERS DOZEN*
File-ok száma.: 20, **Besorolás**: Utility
Memóriafoglaltság (lemezen): 350K
Szövegszerkesztő, naptár információk, disk műveletek, string keresés, összehasonlítás, rendezés stb.

PC27

Megnevezés.: *MOVIE DATABASE*
File-ok száma.: 51, **Besorolás**: Adatbázis
Memóriafoglaltság (lemezen): 230K
2000 film főbb adatait tartalmazza (cím, gyártás éve, rendező, stb.). Mozirajongóknak ajánljuk.

PC28

Megnevezés.: *TELESALE V2.21*
File-ok száma.: 7, **Besorolás**: Adatbáziskezelő
Memóriafoglaltság (lemezen): 210K
Árunyilvántartó program, kalkulátorral bővítve. Gyors keresést tesz lehetővé. Kisiparosoknak ajánljuk!

PC29

Megnevezés.: *TERRA TIME*
File-ok száma.: 8, **Besorolás**: Egyéb
Memóriafoglaltság (lemezen): 150K
Földrajzi ismertetőprogram. A világ nagyvárosait, azok földrajzi elhelyezkedését stb. megadja.

PC30

Megnevezés.: *BRIDGE PAL*
File-ok száma.: 21, **Besorolás**: Játék
Memóriafoglaltság (lemezen): 210K
A kártyajáték egy változata. Játszhatjuk a gép ellen vagy ketten egymással. A sebesség változtatható.

PC31

Megnevezés.: *PC PROMPT*
File-ok száma.: 16, **Besorolás**: Utility
Memóriafoglaltság (lemezen): 75K
Speciális memóriarezidens help-utility. Bonyolultabb parancsok pontos begépeléséhez nagy segítség.

PC32

Megnevezés.: *PBASIC*
File-ok száma.: 44, **Besorolás**: Oktató
Memóriafoglaltság (lemezen): 210K
Alapfokú angol tudást igénylő, BASIC programozásra tanító program. Könnyen kezelhető.

PC33

Megnevezés.: *FINGER-PAINT*
File-ok száma.: 14, **Besorolás**: Rajzoló
Memóriafoglaltság (lemezen): 220K
Rajzoló program, melynek használatához nem szükséges a MOUSE.

PC34

Megnevezés.: *CROSSWORD*
File-ok száma.: 13, **Besorolás**: Játék
Memóriafoglaltság (lemezen): 140K
Keresztrejtvény-program. Segítségével a lemezen található keresztrejtvények megfejthetők.

PC35

Megnevezés.: *MINDREADER*
File-ok száma.: 14, **Besorolás**: Utility
Memóriafoglaltság (lemezen): 220K
Extra funkciókkal rendelkező szövegszerkesztő program. Megtalálható benne a naptár, számológép stb.

PC36

Megnevezés.: *WORLD*
File-ok száma.: 4, **Besorolás**: Adatbázis
Memóriafoglaltság (lemezen): 130K
Ez egy statisztikai és demográfiai adatbázis a világ országairól, népességről, földrajzról stb.

PC37

Megnevezés.: *PACK DISK UTILITIES*
File-ok száma.: 8, **Besorolás**: Utility
Memóriafoglaltság (lemezen): 450K
Egy 6 funkciós utility:DELDIR, LISTFRAG, NAMEDIR, PACKDISK, TRANSDIR és PARK lehetőségek.

PC38

Megnevezés.: *TEST*
File-ok száma.: 11, **Besorolás**: Oktató
Memóriafoglaltság (lemezen): 110K
Intelligencia-teszt. Segítségével a felhasználó maga is létrehozhat teszt-kérdés file-okat.

PC39

Megnevezés.: *MINIGEN*
File-ok száma.: 8, **Besorolás**: Utility
Memóriafoglaltság (lemezen): 150K
Képernyő-tervező, szerkesztő program. Látványos szemléltető segédanyag készíthető segítségével.

PC40

Megnevezés.: *POKER + BLACK JACK*
File-ok száma.: 7, **Besorolás**: Játék
Memóriafoglaltság (lemezen): 180K
A lemez a népszerű POKER és BLACK JACK játékokat tartalmazza. Jó grafika, szórakoztató játék.

Az itt látható **IBM PC XT/AT** programlemezek is megrendelhetők új címünkön:

Programküldő
Szolgálat
Budaörs, Pf.: 12, 2043

Egy lemez ára.: **300,- Ft** (Postaköltséggel együtt). A továbbiakban az eddig meghírdetett **PC01-PC20** programlemezek is 300,- Ft-os áron állnak rendelkezésre. *A közületeket kérjük, hogy **számlaigényüket a megrendeléssel egyidejűleg jelezzék!***

1. AZ OLVASÓÉ A SZÓ

Olvasóink riadt hada ragadott tollat a SpV 20. számában közölt **„Csillapodó hazai láz"** című cikkünkre. Ezekből a levelekből az derült ki, hogy sokan megijedtek: meg fog szűnni a **SpV**. Erről szó sincs: mint ahogy azt már közöltük, a továbbiakban kéthavonta – azaz idén még négyszer – jelenünk meg. Az alábbiakban az említett cikkre való olvasói reagálások tengeréből kiválasztottunk két – egymástól teljesen eltérő – levelet, amelyet most közzéteszünk. Mi már elmondtuk a bánatunkat az **SpV**-ben – most tehát az Olvasóé a szó:

Tisztelt SpV!

Én eddig a SpV. mind a 20 részét megvettem. Olyan tanácsokat szeretnék adni önöknek, amivel növelhetnék a vásárlók, illetve a "kazettaküldő szolgálat" megrendeléseinek számát **(Ez utóbbi tőlünk teljesen független szolgáltatás – SpV)**.

1. A tartalom elég jó, a játékokra elég kevés oldal jut. (15 oldal + térkép) Ezt az Ismeretlen nyelvek rovására kellene növelni. A Spectrum felhasználóknak 98%-át **(Honnan a szám?! – SpV)** a Prolog nyelv nem érdekli, a többiek könyvekből tanulja meg a microprologot, számukra elfoglalni 3 oldalt nem érdemes. A hardware ötletek az olvasók 98%-a **(Honnan a szám?! – SpV)** számára csak „papírpazarlásnak" tűnik, mivel csak a hardware szerelésekhez értőknek szól. Az olyan programok, mint az S.C.S., szintén nem sok embernek jelent valamit, akit pedig érdekel, kis angol tudással is le tudja fordítani az angol szavakat (nincs sok angol szó). **(Kedves barátom! Elmondanánk neked, hogy a Spectrum Világ, mint a neve is mutatja, nem "Spectrum játékmagazin", hanem egy átfogó kép a Spectrum és a vele kapcsolatos dolgok világáról – amelybe beletartozik a HW, a Prolog és sok más is. – SpV)**

2. A programozástechnika részt hasznos résznek tartom, de a 128K részt nem zeneprogramokra kellene felhasználni, mert akit érdekel, maga is készíthet ilyen programokat. Inkább 128K játék és felhasználói programok (pl. 128K MUSIC Box), valamint programozási ötletek (pl. 48K-s programok átírása 128K-ra) érdekelnék a vásárlókat. Úgy gondolom, a nagyobb memória teszi a 128K-s géppé a 128K-s gépet, ennek felhasználása minden 128K-st érdekelne. A keresztrejtvény nagyon jó, de kicsit kevés a nyeremény (máshol sokkal többet lehet nyerni). A gépi kód tanfolyamban különböző trükköket írjanak le, de ez ne legyen több 2 oldalnál!

(Egy kérdés: láttál már 128K-s gépet működés közben?! – mert figyelembevéve azt a tényt, hogy minden 128K gépen van 48K-üzemmód, a 48K-s programok átírása 128K-ra egyszerűen frenetikus ötlet. Főként, hogy az újabban megjelenő 48K-s játékok már intelligensen használják a 128K-s gép 3 csatornás hanggenerátorát. Keresztrejtvény nem lesz több, a nyereményekről pedig annyit, hogy mindenhol annyi a nyereménykeret, amennyit a kiadvány gazdasági vonatkozásai elbírnak. Gépi kód tanfolyam sem lesz a továbbiakban, az pedig, hogy melyik fejezet hány oldal, azt sohasem előre határozzuk meg, mert sokkal nehezebb 2 oldalba belezsúfolni adott információt. Kifér, ahogy kifér! – SpV)

3. Azokat az örökéleteket, amelyek pl. a YOUR SINCLAIR-ben vannak, úgy adják le, hogy egy oldalon 40-50 POKE is legyen, Multiface v. Micro-poker számára használhatóan. pl. UNIVERSAL HERO és a FRIGHTMARE POKE nélkül használhatatlan, és ezekhez POKE-ot egyetlen magyar könyvben sem láttam. Az a legrosszabb, amikor azt feltételezik, hogy az olvasó az 'ENTER'-t sem ismeri.

(Szívesen leközöljük a YOUR SINCLAIR poke-jait, akár 40-50-et is egy oldalon, ehhez viszont az szükséges, hogy fizesd elő nekünk £30-ért! Eddig ugyanis saját kútfőnkre és főleg olvasóink által beküldött poke-okra támaszkodtunk. Egyébként mi lesz azokkal, akiknek nincs Multiface-ük?! Továbbá ha poke-ra van szükséged az általad említett játékhoz – és még Multiface-ed is van! –, akkor mi lenne, ha megkeresnéd te magad? Vagy az már nem megy?! – SpV)

4. Én a SpV-ot játékleírásokért és térképekért veszem meg, akkor is megvenném, ha csak ez lenne 32 + 4 oldalon. Azonban nem mindegy milyenek ezek az információk: hasznosak vagy fölöslegesek (**Kinek hasznos, kinek felesleges – SpV**). A Killed until dead-hoz adott információk (régebben STARION) „elpusztítják" a játék értelmét. Mind a kettőben a rejtély megfejtése a cél és nem a végigjátszás (**Nagyszerű észrevétel – viszont mi lesz azokkal, akik nem értenek olyan szinten angolul, hogy erre képesek? – SpV**)

Sok humoros részlet hosszadalmassá tesz egy egyébként kevés információkat tartalmazó játékleírást. Nincs szükség a "történelmi visszatekintésekre" sem. Pl. a NAVY MOVES v. a STALINGRAD esetében a leírás 40%-át is kiteheti egy ilyen "leírás" a program "keletkezési körülményeiről", a software házról, amelyik forgalmazza, "elődeiről" és "utódairól". 3 mondat egy hosszabb leírás esetén elég, rövidebbnél ilyenre nincs szükség. **(NEKED nincs szükséged rá! Az SpV viszont újság, az olvasmányosság maximális igényével: másoknak van igényük a szellemi táplálékra is, érdekli őket a történelmi háttér vagy az információ a keletkezéséről, stb. Arról nem is beszélve, hogy amiket példának felhoztál, nem játékleírások, hanem játékismertetők... – SpV)**

Sok játéknál ne a főcím screent nyomtassák le, hanem egy jellegzetes pillanatot nyomtassanak. Ennek hiányában kellemetlen csalódások érhetik az olvasót, aki sokkal többre számított. Ha nincs lehetőség erre (pl. rövid leírásokban) szövegesen írják le néhány mondatban, hogy kb. mire számíthatunk (**Nem tudom, hogy észrevetted-e, de le szoktuk írni, hogy "mire számíthatunk" – SpV**).

A rövid méretű leírások, amelyek a 17. részben még megvoltak, mára már eltűntek. Különösen rossz az, amikor egyszerűen lefordítják a használati utasítást (**Melyik volt az? – SpV**), még rosszabb, amikor valami jó humoros történetet találnak ki (**Hm, olyan már tényleg volt – SpV**). Az ilyen esetben a célt és a kerettörténetet egy-két mondatban leírhatják, ez fontos is, de hosszabb ne legyen! Screen is csak „hosszabbít", de lényeges információkat nem közöl. Mindig említsék meg, hogy milyen a grafika (3D szobás, 3D terem, térkép, kilátunk egy járműből, oldalnézet, felülnézet) (**a kinyomtatott screen-en, ami szerinted "lényeges információt nem közöl", többek között ez is látható – SpV**), és ne azt említsék meg, hogy mihez hasonlít (mert lehet, hogy arról a programról az olvasó sosem hallott). A leírásokat lehetőleg úgy írják, ahogy időben történik, és nem összevissza (mint a FOOTBALL MANAGER-nél). Nem tartom szükségesnek a menüt mindig megemlíteni, csak az újradefiniálható funkciókat. A tömörséget és a pontosságot mindig tartsák szem előtt. Az a cél, hogy minél több, minél pontosabb leírás jelenjen meg. A 19.rész 2. oldalán lévő leírások elég jól eleget tesznek ennek a követelménynek, ilyenekből lehet 6-8 is. **(Egy szerencsénk van: a SPECTRUM VILÁG szerzőit nem úgy hívják, hogy Marx Gábor. Egyébként köszönjük a kioktatást! Ha ennyire nem tetszenek a leírásaink, akkor miért veszed az SpV-t? Egyébként dumálni könnyű: vedd figyelembe azt is, kispajtás, hogy nekünk minden hónapban (illetve most már csak kéthavonta) az egész újságot meg kell írni és teljesen nyomdakészre hozni! Te meg tudnál tölteni 32 oldalt 20-30 tömör játékleírással havonta?! – ezen meglepődnénk. Különösen, ha figyelembe vesszük azt is, hogy mi nem egy iskolában lógatjuk a lábunkat napközben, hanem van egy munkahelyünk is, ahol – minő csoda! – elvárják tőlünk, hogy reggel 8-tól délután 5-ig megdolgozzunk a fizetésünkért! – SpV)**

5. A hibák, pontatlanságok és a hiányosságok a legbosszantóbbak. Ebben rekorder volt a WHITE LIGHTNING sorozat, második a VULCAN leírása, ahol több mint 20 hibát találtunk a testvéremmel együtt (**A testvéredet nem mi csináltuk, őt kár volt beleszámolnod a hibák közé... Egyébként gratulálunk a nagyszerű eredményhez! Azt nem számoltad meg véletlenül, hogy hány értékes információ volt az állítólagos "hibák" mellett?! – SpV**)

A hibák:

– fordítási hibák

(Melyek azok?! Konkrétumot ugyanis nem írtál. Ha esetleg a "VULCAN-fordításról" beszélsz, akkor nagyon jól mulatunk rajtad: ugyanis a leírás készítésekor az elérhető összes külföldi irodalmat átbogarásztuk a SZÁMALK-ban, de csak egyetlen reklámot fedeztünk fel a VULCAN-ról, amely annyi információt tartalmazott róla, hogy megjelent. Következésképpen kis agyunkból kellett megszülni a leírás minden egyes betűjét".)

– nem mélyedtek el eléggé a játékban (pl. 10. oldalon az esélyeknél)

(MICSODA?!!! A játékkal több, mint fél évig játszottunk (legalább 80 hadműveletet)! Milyen alapon állítasz ilyet?! A győzelmi esélyek megítélése egyébként szubjektív, a mi tapasztalatainkat tükrözi, tehát nem hiba! – SpV)

1. AZ OLVASÓÉ A SZÓ

– kisebb pontatlanságok (pl. SOUND, MOR és A/M értéke) **(Mivel nem írtad meg, hogy milyen pontatlanságokra gondolsz, erre nem tudunk válaszolni. Egyébként azt is elmeselhetted volna, hogy a SOUND-nak vajon milyen "értéke" van a játékban?! – SpV)**

– olyan dolgok, melyek sosem voltak a játékban (pl. EFF számítása, felderítés elhárítása, 3 pozícióval sosem lép vissza az egység stb.) **(Vak vagy? Szerinted miből számolja az EFF értéket a program – csak úgy, RND-vel? Te nem veszed azt "elhárításnak", ha a századot lelövik? Egyébként az, hogy az egység 2 vagy 3 pozíciót lép vissza (1 karakternyi helyet vettün 1 pozíciónak és annyit visszalép!), a lényegen abszolút nem változtat! Mindent összevetve: az általad KONKRÉTAN felhozott "hibák" mindegyike nevetséges, abszolút lényegtelen, tehát csak kukacoskodás (aki ismeri a VULCAN-t, bizonyára egyetért velünk). A VULCAN-leírás célja – akár a legtöbb SpV-leírásé – az volt, hogy aki odaül hozzá, az azonnal tudjon játszani vele és ne legyen olyan kérdése a játékkal kapcsolatban, amelyre a leírásból nem kap választ. MÁRPEDIG EZ TELJESÜLT!!! A VULCAN az egyik legjobb leírás, amit idáig készítettünk és nem vagyunk hajlandóak eltűrni, hogy ezt bárki is – teljesen alaptalanul, a levegőbe beszélve! – kétségbe vonja! – SpV)**

Ilyen problémák más játékoknál is előfordulnak SIDEWALK, KNIGHTMARE, CHAOS, GARFIELD c. játékokban **(Már megint a levegőbe beszélsz! – SpV)**. A KING'S KEEP leírás többszörösen használhatatlan.

Ha valamit nem tudnak, írják le, hogy nem tudják, pl. a STORMBRINGER esetében. **(Rendben, leírom: nem tudom, hogy miért veszed az SpV-t, ha szerinted ennyire rossz! Miert nem veszel mondjuk Mikro Magazint?! – SpV)**

6. **(Itt a levélíró a kazettaküldő szolgálat tevékenységét méltatja az eddigiekben megszokott stílusban. Számos dologban – meglepő módon – egyetértünk vele, tehát igényeit továbbítottuk az illetékes felé. Tartozunk neki még egy megjegyzéssel ezzel kapcsolatban is: ezt a szolgáltatast NEM KÖTELEZŐ igénybe venni! – SpV)**

7. 5 évi Spectrum tulajdonosként kb. 100 programról készítettem leírást, kb. 10-ről hosszabbat is (10-20 oldal is lehet), kb. 30 térképet is készítettem. Tudnék Önöknek küldeni ilyeneket, ha ezek érdeklik, válaszoljanak levelünkre. Ezzel alaposan megnövelhetnék a SpV színvonalát. **(Nagyszerű! Ami idáig az SpV-ben megjelent az sz** (bocs' a vulgáris kitételért, de a leveledből ezt olvastuk ki), viszont azzal, amit te csináltál, "alaposan megnövelhetnénk az SpV színvonalát". Ismered azt a közmondást, hogy "Minden szentnek maga felé hajlik a keze"? Egyébként nyugodtan küldhetsz leírást: ha megfelel az általunk támasztott igényeknek (ami – mint a leveledből is kiderül – elég alacsony), természetesen le is közöljük. Ha nem felel meg, akkor visszaküldjük (meglehet, hogy ugyanolyan módon kommentálva, mint te a VULCAN-t) – SpV)**

Minden probléma ellenére is a SpV a LEGJOBB Spectrum szakirodalom (**Csak azért, mert az egyetlen ilyen jellegű – SpV**). Ez azonban az én magánvéleményem. Közös érdekünk azonban Önöknek is, nekem is, az összes spectrumosnak is, hogy ez a SpV megmaradjon, és színvonala javuljon. Ezért sikeredett ilyen hosszúra ez a levél.

Tisztelettel: MARX GÁBOR (I.osztályos gimnazista), Budapest

SpV: az írásodból és a benne foglaltakból akkor is kitaláltuk volna, hogy hány éves vagy, ha nem írtad volna le, hogy hanyadikba jársz. Ez a mentalitás ugyanis pontosan a Te korosztályodra jellemző. Ez a világnézet kezdődik onnan, hogy MINDEN, ami a körülötted lévő világban létezik, az nem jó (Te persze tudod, hogy hogyan lenne jó!), és végződik ott, hogy MINDEN úgy lenne jó, ahogy azt Te gondolod – pedig ez CSAK NEKED lenne jó. Esetünkre levetítve ez úgy hangzik, hogy az SpV idáig nem volt jó, de most jössz Te a hófehér paripán és megmented ezt a csődtömeget – pedig amiről beszélsz, az csak Marx Gábor Spectrum Világa lenne. Gondolom nyilvánvaló, hogy ezért nem tudunk rád haragudni, annál is inkább, mert mindenkinek ez volt a véleménye az őt körbevevő világ dolgairól, amíg az iskolapadban lógatta a lábát és nem kellett valamit le is tennie az asztalra (mondjuk pénzt keresni ahhoz, hogy legalább saját magát eltartsa). Utolsó mondataid is azt sugallják, hogy mindezt építő szándékkal adtad elő. Fiatal barátunk! Amikor majd néhány évvel többet tudsz magad mögött, az Élet majd rádöbbent arra, hogy hajlandó leszel elismerni (mert el KELL ismerni), sőt, figyelembe venni (mert figyelembe KELL venni) azt a dolgot, hogy ami Neked tetszik, az másnak esetleg nem. Jöhetnénk még azzal, hogy az általad sallangnak titulált dolgok nevelő, oktató, ismeretterjesztő és – nem utolsósorban – szórakoztató célzatúak (különös tekintettel arra, hogy a 15 éves, I. osztályos gimnazisták ismeretei ne csak addig terjedjenek, hogy villámgyorsan nyomkodják a joystick 'tűz' gombját, hanem – teszem azt – tudják, hogy a VULCAN-hadműveletre milyen történelmi szituációban került sor) – de érveink úgyis leperegnének rólad. Most azt mondod magadban, hogy ez süket duma. Az – meg falrahányt borsó. Azonban leszel szíves három dolgot figyelembe venni:

1. Nemcsak Te veszed az SpV-t, hanem felnőtt családapák is, akiket a Prolog, a hardware, illetve az általad kirúgásra ítélt egyéb témák érdekelnek – viszont átlapozzák a játékleírásokat.

2. Csak két embernek jutott eszébe ebben az országban, hogy a TELJES Spectrum-tábort (és nemcsak Marx Gábort) FOLYAMATOSAN el kellene látni globális információkkal – és ez a két ember nem sajnált erre a célra áldozni munkát, fáradságot, időt – és ami a legfőbb: pénzt. Mint a 20. szám bevezetőjéből, a "Sirólapból" is kiderült, nem gazdasági szempontok vezéreltek bennünket. Mégsem bántuk meg, hogy nem inkább hamburgeresbódét nyitottunk, mert – jól-rosszul, nézőpont kérdése, de – azt csináltuk és azt fogjuk a továbbiakban is csinálni, amit szeretünk! Elismerést, megbecsülést, tiszteletet természetesen nem várunk (főleg nem tőled!) – mindössze annyit, hogy ha valaki levelet ír nekünk, akkor azt normális hangnemben tegye és eddigi munkánkat ne degradálja le teljes mértékben (főleg nem alaptalanul!).

3. A rádió és a tv manapság állandóan azt szajkózza, hogy kis hazánk a lehetőségek országa. Ha ennyi ambíciót érzel magadban, hát tessék: jelentess meg Te is egy Spectrum-újságot! Csinálj meg Te hetente, havonta, kéthavonta 32+4 oldal tömör, de teljes játékleírást! Üzemeltess Te is – természetesen kívánságműsor alapján összeállított kollekciókkal és 100 forintos áron – kazettaküldő szolgálatot! Teremtsd elő hozzá az eszközöket (a szellemiek úgyis rendelkezésre állnak)! Teremtsd elő az anyagiakat, fizesd ki a nyomdát, hiszen csak 270.000 Ft! Adózz Te is a drága Állam bácsinak a befektetett pénzedért KÉTSZER! Dolgozz és ne csak beszélj a levegőbe! És végül, de nem utolsósorban: nézz szembe Te is az olvasótábor igényeivel!

Elismerjük, hogy az SpV-nek számos hibája van – igaz nem azok, amelyeket te annak vélsz. Mindenesetre az ilyen hideg zuhanyként ható levelek is hozzájárulnak ahhoz, hogy önvizsgálatot tartsunk és az újságot szebbé-jobbá tegyük – tehát megköszönjük neked is a kritikát.

***

Tisztelt Szerkesztőség!

Reagálni szeretnék a SpV 20. számában megjelent „Csillapodó hazai láz” című cikkre. Én 3 éve vagyok egy Spectrum + számítógép tulajdonosa. Ezt a gépet ajándékba kaptam. Véletlenül lettem spectrumos, mert akkor sem nekem, sem az ajándékozónak fogalmuk se volt a számítógépekről és azok különbözőségeiről, bár érdekelt elméletileg a számítástechnika és a számokkal való foglalkozás. Szerencsém volt. Akkortájt elég sok könyv jelent meg a Spectrummal kapcsolatban, amelyekből megtanultam a számítógép használatát és Basic nyelvű programozását. Én abszolút amatőr vagyok. Végül nagyon megszerettem a Spectrumot a jó kezelési logikája és a programválaszték bősége miatt, szívemhez nőtt, megszállottja lettem, pedig a fent említett akár más típusú géppel is összehozhatott volna. A felismerhető fejlődés ellenére úgy döntöttem, hogy nem lépek tovább, mert amatőrségem miatt nem biztos, hogy más operációs rendszert is meg tudnék ismerni, úgy mint a spectrumot és a pénztárcám sem engedi meg. 3 évvel ezelőtt, amikor a gépet megkaptam, keresni kezdtem az újságokat és a könyveket amelyekben a Spectrummal kapcsolatban írtak. Találtam ilyeneket pld. Ötlet, Mikrovilág, Mikro Magazin. Sajnos ezek az újságok fokozatosan csökkentették az információt a Spectrumról és előtérbe kerültek a Commodore témák. Két rossz érzés kezdett eluralkodni rajtam: 1) De jó lenne, ha egy Commodore 64 típusú gépet kaptam volna ajándékba. 2)

1. AZ OLVASÓÉ A SZÓ

A Commodore elnyom minket, persze más típusú gépek tulajdonosait is, a nagyobb üzleti és irodalmi (könyvek, folyóiratok, programok) támogatás miatt. Ráadásul az újságokban az olvasók leveleire válaszolva mindig azt írták, hogy azért kevesebb a spectrumos anyag, mert a Spectrum tulajdonosok lusták, gyengék programozásban, nem írnak és ezért nincs elegendő közölhető téma (**Szemenszedett hazugság! Mesélhetnénk egy-két dolgot fent nevezett újságok szerkesztőségében azidőtájt dívó módszerekről, de nincs szükségünk sajtóperre – SpV**) Akkor is összehasonlították a Commodore tulajdonosokkal és szapultak minket és más típusú gépek tulajdonosait. Ez bizonyítható meglévő számok fellapozásával. Szerintem nem volt igazuk, mert a külföldön megjelenő lapok mást bizonyítottak a témagazdagságról. (Számalk könyvtárban megtalálhatók). Ekkor üstökösként megjelent a Spectrum Világ című kiadvány, nagy örömömre.

Az üstökös elnevezés jól tükrözi a kiadvány fejlődését (rohamosan fejlődik) és a „Csillapodó hazai láz" című cikkben leírt példányszám alakulási görbét. Nekem valamennyi szám megvan, még a SpV 7. rész is, de úgy emlékszem, hogy annak a beszerzésével valamilyen problémám volt. Sajnos már elfelejtettem, hogy milyen, mert ha emlékeznék rá, megtudnám mondani a negatív rekord okát. Nagyon tetszik a kiadvány. Szép külső, jó szerkesztés, humoros játékismertetők, sok ötlet, programkollekció kínálat, keresztrejtvény. A SpV 20. rész különösen jól sikerült. Szerencsés a fejléc hasonlósága a SpV 19. rész fejlécével, amely segíti a felismerést, ha az olvasó messziről ránéz egy újságospavilonra. Előnyösebb, mint a SpV 19. rész előtti számok címoldalai, melyek szépek, de nem segítik a lap felismerését a többi tarka újság között. Talán ez is számít egy kicsit a példányszám csökkenés szempontjából. Nagyon jó ötlet a játék és egyéb programismertetők után az Ismeretlen nyelvek, a Programozástechnika és a Gépi kód tanfolyam című rovat, mert a hozzám hasonló amatőrök sokat tudnak tanulni belőle (**Marx Gábor, hallod ezt?! – SpV**). Így a kiadvány szórakoztat is, oktat is, igazán hasznos. (**Pontosan ezt a két célt tartjuk a szemünk előtt az egész újságban! – SpV**)

Visszatérve az eredeti témára, üstökösként megjelent a Spectrum Világ című kiadvány nagy örömömre. Végre nekünk is van egy lapunk gondoltam, vagyis nem igaz, amit a régi újságokban írtak, hogy nincs elegendő téma a Spectrumra, hiszen egy többé-kevésbé rendszeresen megjelenő kiadványt is meg lehet tölteni a témával. Az örömöm nem tartott sokáig, mert egyszer csak megláttam a CoV. 1. részt. Rosszat sejtettem, megint ki fognak szorítani bennünket és a SpV 20. részében már meg is jelent a „Csillapodó hazai láz" című cikk, benne a régi összehasonlítgatás, több levelet írnak a Commodore 64 típusú géppel rendelkezők, összetartóbbak, gazdaságos a nekik eladott példányszám, míg a spectrumosok 4-5-en vesznek egy példányt, jogsértők és bunkó is van közöttük (**A bunkók mindenhol a lehető legnagyobb számban képviseltetik magukat, ez nem Spectrum-jellegzetesség – Murphy**). Félreértés ne legyen, nem akarom a Commodore tulajdonosokat bántani, mint Spectrum tulajdonos, mert elismerem őket és a C-64 tudását, akár köztük is lehetnék, sok ismerősöm van köztük. De mivel nagyobb a létszámuk, több érdeklődő levelet írnak. Valószínű az ő klubjaikban is lesznek jogsértők és bunkók, majd bizonyítják, mert ezek a tulajdonságok nem a géptípus függvénye. Ők is fognak fénymásolatot készíteni és lapokat kitépni. Csak a nagyobb létszámuk miatt maradnak gazdaságosak, talán. A gazdaságosság, amire önök hivatkoznak a mai világban logikailag érthető, de nekünk megmaradt, megszállott Spectrum tulajdonosoknak, mert kissebbség vagyunk és nem gazdaságos fogyasztó, jó magyar szokás szerint miért kell csökkentett kiadványszámmal beérni és végül a kiadványról lemondani. Itt egy sajátos magyar problémát kell megoldani. Biztosan van valamilyen megoldás. Sajnos nem vagyok gazdasági szakember, nem tudok hasznos tanácsot adni. Ha az anyagiakon kívül (ami persze lényeges) Önöknek is érdekük lenne a kiadvány, biztosan nem azt találnák ki, hogy a CoV-t sűrítik és a SpV-ot csökkentik, míg ki nem pusztul (**Pontosan ezt találtuk ki, a kipusztulás kivételével – SpV**). Ha ez lenne a megoldás, akkor a CoV is egyszer „kipusztul", ez nem lehet a cél. Máris 2 havonta jelenik meg a SpV című kiadvány, felváltva a CoV-gal, a kipusztulás árnyékával, pedig kiszámítható, hogy a megvásárolt példányszám továbbra is csökkenni fog. Talán ki lehetne használni a Commodore tábor létszámát és érdeklődését és összevonni a 2 kiadványt és akkor nem kellene könnyedén lemondani az egyikről és a gazdaságosság is megmaradna (**Akkor lenne csak a nagy lázadás! A Spectrumosok azért, hogy miért kerül ennyibe, amikor csak annyi Spectrum van benne és több Spectrumot kérnek – a Commodore-osok pedig ugyanezt fordítva. Nem tartom jó ötletnek – SpV**). Vagy talán a megmaradt néhány ezer olvasó utcai árusítás helyett, névre szólóan, a postai költséggel megnövelt áron postán keresztül kapná meg a kiadványt kikerülve a terjesztés költségeit (**Ez ügyben már tettünk lépéseket, ami valószínűleg mindenki előtt ismert: mindkét kiadvány január 20-ig előfizethető volt az egész évre. Az eddig megjelent, utólagosan megrendelt számoknál pedig azt találtuk ki, hogy a pénzt csekken előre kell befizetni és a középső szelvény hátoldalán lévő "Megjegyzés" rovatban kell feltüntetni, hogy melyik számot rendeli meg az Olvasó. Ezzel a trükkel elkerültük azt, hogy a Postán keresztül ajánlottan és utánvéttel kelljen a megrendelést teljesíteni, amelynek postai díja 33 Ft/50 dkg-nál nem nehezebb csomag. Ez a pénz most nem a Posta zsebébe vándorol (így is kaszálnak rólunk eleget), hanem marad a megrendelőnél. Jó, mi?! – SpV**).

Sajnos a Spectrum Világ olvasói létszáma előreláthatóan csökken különböző okok miatt, az intelmek ellenére is, amelyeket úgyis csak mi olvasunk el, akik vesszük a lapot és a hűtlenekhez nem jut el az intelem, mert nem olvassák a lapot.

Talán a programházak temérdek Spectrumra íródott programja mind gazdasági ráfizetés lenne? (**Nagy részük tényleg az, a sikereken viszont bőven behozzák a dolgot – SpV**) A nagy programválaszték tudatában és a nyugati üzletembereket ismerve, nem hiszem. Ha Önöknek van elegendő közlendő témájuk (játékismertetők, programozástechnika, stb.), és ha az anyagiakon kívül (ami persze lényeges) egyéb érdekeltségük lenne a kiadvány folytatásához, kérem keressenek megoldást, hogy a SpV elkerülje a kipusztulást.

Megállapításaimmal nem kritizálni akartam, csak a Spectrum Világ olvasó Spectrum tulajdonos kisebbség érdekében írtam, mert nem szeretném, hogy elhatalmasodjon rajtuk egy érzés, hogy a Commodore elnyomja, még a kedvenc olvasmányától is megfosztja, határtalan terjeszkedésével, támogatottságával, létszámukból adódó gazdaságosságával, amelyről ők nem is tehetnek.

U.i.: A Commodore tulajdonosok ugyanolyan emberek, mint mi, Spectrum tulajdonosok, csak szerencsésebbek.

HERR VILMOS, DUNABOGDÁNY

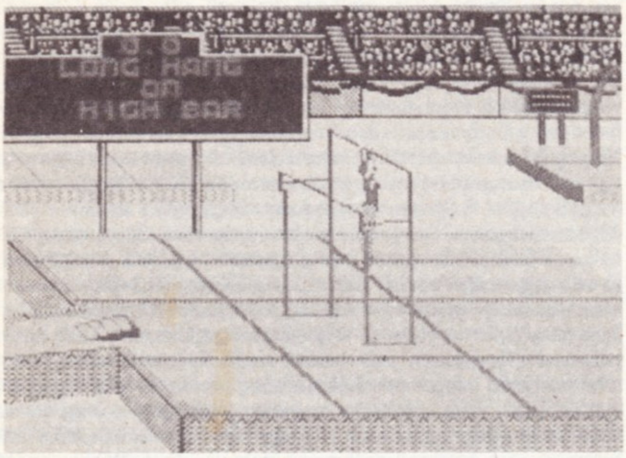
SpV: ezt a levelet nem akarjuk külön kommentálni, hiszen egyrészt magáért beszél, másrészt a tisztázatlan részekre a szövegben már válaszoltunk. Mindenesetre figyelemreméltó, hogy a levélben a Spectrum-tábor EGÉSZÉNEK a problémáiról esett szó, ellenben az előző levéllel, ahol ezek túlnyomórészt személyes jellegűek voltak – bár gyanítjuk, hogy a levélíró is már jóval túl van a 15. évén. A logikája is rendkívüli, valamint legtöbbször éles szemmel lát a dolgok MÖGÉ. Köszönjük a megértését és javaslatait! A felvetett problémákkal és javaslataival nagyrészt egyetértünk. Azt mindenesetre ígérhetjük, hogy amíg az SpV nem lesz súlyos, 30-40 ezres nagyságrendű ráfizetés, addig az újság MEG FOG JELENNI! – ha másként nem, hát akkor úgy, hogy eltartja a CoV.

Figyelem!

Az SpV segítséget szeretne nyújtani a Spectrum-tábor mindazon tagjainak, akiknek valami olyan információra (leírás, térkép, poke, stb.) van szüksége, amit sehol sem képes megtalálni: a következő számunktól kezdve – egyfajta keres/kínál-rovat keretében – mindenki tetszés szerint hirdethet az SpV hasábjain. A lehetőség – más lapoktól eltérően – **TELJESEN INGYENES**! Minden hirdetést legalább egyszer (de csak egyszer!) le fogunk közölni, de előre felkérjük hirdetni szándékozó Olvasóinkat, hogy a terjedelmi szempontokra legyenek figyelemmel! A hirdetéseket pontos névvel és címmel együtt fogjuk közölni, de a hirdetések hitelességét értelemszerűen nem tudjuk garantálni.

2. JÁTÉKISMERTETŐK

GAMES SUMMER EDITION • US Gold

Se szeri, se száma azoknak a számítógépes sportszimulációknak, amelyek az **Epyx** cég sikeres pénzbedobós automatáiról készültek és a **US Gold** forgalmazza őket. Ezeknek a sorát gyarapítja a **SUMMER EDITION**, amely az eddig már eléggé elkoptatott ötletek mellett jónéhány, játékprogramban még elég ritkán látott sportágat is feldolgoz.

A körítés a sportszimulációknál már megszokott módon történik: megnyitó ceremónia, az egyes sportágakban eddig fennálló világrekordok listája, érmek kiosztása, stb.

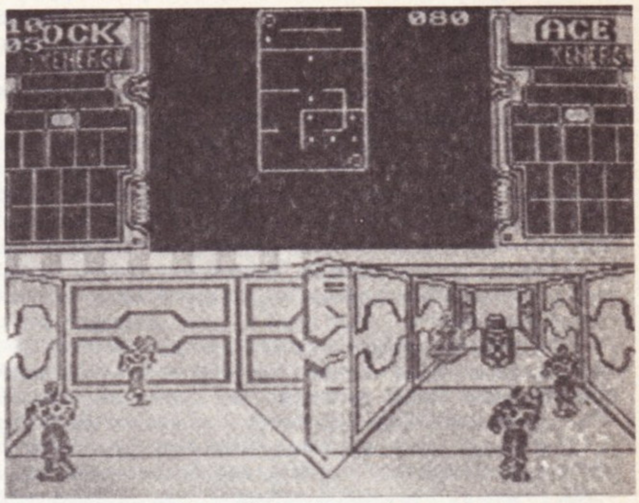
Bejelentkezés után a program érdeklődik, hogy mindegyik sportágban akarunk-e gyakorolni vagy kezdődhet-e az összetett verseny. Számunkra teljesen érthetetlen módon sajnos nincs lehetőség külön egy-egy szám gyakorlására, de gyaníthatóan a kazettás töltés bonyodalmai miatt történt ez így.

A sportágak, amelyekben ringbe szállunk meglehetősen eklektikusan vannak összeválogatva – talán azért, hogy az olyan számok, mint a gátfutás vagy a rúdugrás a joystick kapjon egy kis regenerálódái időt. A következő számokban versenyezhetünk:

- íjászat
- verseny kerékpározás
- toronyugrás
- gátfutás
- rúdugrás
- gyűrű
- felemáskorlát

Akik szeretik a US Gold által forgalmazott sportjátékokat, azok valószínűleg meg lesznek elégedve ezzel is: minden egyes szám szórakoztató játékot kínál, néhány humoros részlettel. A grafika is megfelelőnek minősülhet, viszont a "hangeffektusok" (pontosabban azok a szörnyűségek, amit most annak neveztünk) nem tartoznak a játék legerősebb oldalai közé .

XYBOTS • Domark

Ha már az előbbi játéknál a pénzbedobós automatáknál tartottunk, akkor most rögtön folytathatjuk is ugyanott: a XYBOTS ugyanis szintén egy *coin op*-konverzió, csak az **Epyx/US Gold** páros változott Tengen/Domark-ra.

A kerettörténetet a szörnyű és gonosz idegen élőlényekről valamint a két bátor kommandósról mindenki kitalálhatja magának – mi inkább térjünk rá magára a játékra.

A játékban egy vagy két játékos irányít egy kommandópárost egy űrbéli 3D labirintusban. A gátló tényezők szerepét most robotok játszák, akik huncut módon tüzet nyitnak mindenre, ami eléjük kerül..

A képernyő alsó részén látható az a két nézeti kép, amit a kommandósok látnak. Mivel egymástól teljesen függetlenül irányíthatóak, teljesen más irányban is haladhatnak. A képernyő felső részén látható elkülönítve a játékosokra vonatkozó két felirat, közöttük az aktuális szint térképét találjuk a két kommandós pozíciójával, az akadályokkal, a falakkal és a kijáratokkal a másik szintre.

Mindkét játékos egy adott energiaszinttel kezdi a küldetést, amely folyamatosan csökken (különösen ha egy robot orra elé kerülünk). A veszteség a labirintusban elhelyezett extra energiaegységekből pótolható. Ehhez hasonlóan találhatunk még egyéb cuccokat is (pajzs, extra tűzerő, stb.).

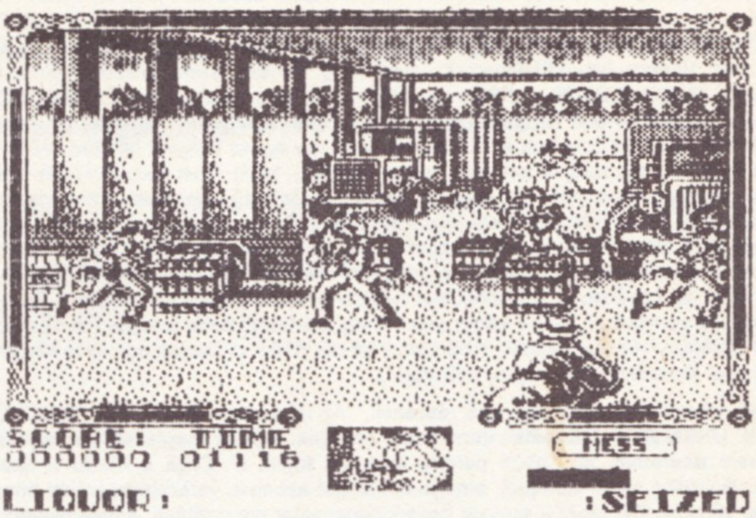
Az egymás után a következő szintek – a kategória jó szokása szerint – egyre nehezebbek lesznek: egyre több robot van (amelyek egyre mérgesebbek is), a labirintusok egyre nagyobbak, néhány helyen teleportokba botlunk, amelyek a labirintusnak egy teljesen más részére teleportálnak bennünket, és így tovább.

A játék igazán akkor a legszórakoztatóbb, amikor két játékos játszik vele – egyedül egy kicsit unalmas a dolog. A grafikára és a zenére sem nagyon panaszkodni: a jó átlagot képviseli mindkettő.

MULTIFACE POKE-OK

H.A.T.E	53246,14	örök energia	**The Munsters**	37891,0	örök idő
Run for Gold	41097,0	örök energia	**Wec Le Mans**	26110,34	örök idő

THE UNTOUCHABLES • Ocean

Chicago, 1930. A város *Al Capone* és a hasonszőrű gengszterek bandáinak terrorja alatt nyög: az utcán farkastörvények uralkodnak, a gátlástalan szeszcsempészek géppisztolyaikkal nap mint nap csatatérré változtatják az egykor békés utcákat. A tarthatatlan állapotok mielőbbi rendezése nyilvánvaló megoldást kínál a tehetetlen rendőrség embereinek: a gengszterekkel csak a saját eszközeikkel lehet elbánni. Rövidesen meg is találják a megfelelő embert a feladatra. Az ügynök, *Elliot Ness* néhány nap múlva a városba érkezik és megkezdi a gengszterek kitakarítását...

Talán ezek után az előzmények után elképzelhető, hogy a hasonló című mozifilm alapján készült **UNTOUCHABLES** számítógépfeldolgozása néhány órányi parázs lövöldözést fog eredményezni a vállalkozó kedvű játékosoknak. A játék pontról-pontra követi a film cselekményét és az alábbi szinteken játszódik:

Áruház (WAREHOUSE): Tippet kapunk egy rendőrségi informátortól egy titkos szeszüzemről és azonnal a helyszínre sietünk, hogy *Capone* emberei közül minél többet elfogjunk. A képernyőt oldalról látjuk és mindenféle akadályok között kell csetlenünk-botlanunk. Mihelyt elegendő gengsztert elkaptunk máris a következő szinten találjuk magunkat.

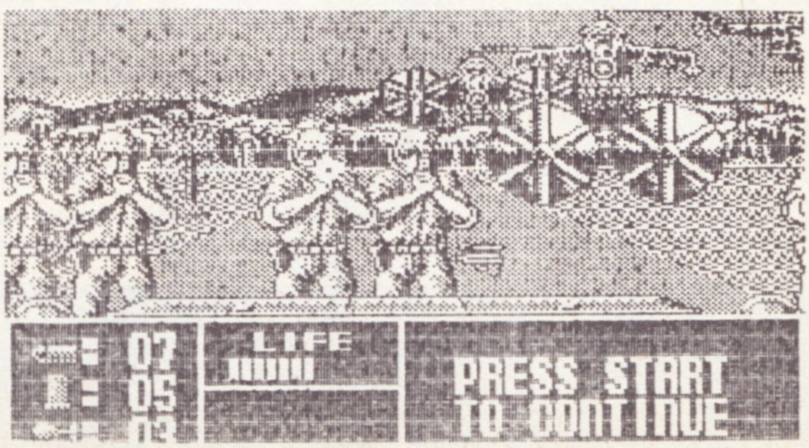
A híd (THE BRIDGE): Az USA-Kanada határon állunk lesben, ahol információink szerin a tiltott szesz csempészik be az országba. A képernyő előterében hasalunk és a kezünkben szorongatott puskával lőhetjük halomra a szeszcsempész urakat. Jobbra-balra gurulva a hídnak újabb részeit is láthatjuk. A képernyő alsó részén lévő kép segít a célpontok biztos eltalálásában: itt egy távcsőben kinagyítva láthatjuk azt a helyet, ahova tüzelni fogunk.

A sikátor (THE ALLEYS): A képernyő jobb oldalán állunk gyorstüzelő puskánkkal a kezünkben, előttünk egy kis utcácska. Az utca végében hirtelen autó fékez... Ezen a szinten keresztül kell törnünk magunkat az utcán, hogy kijussunk a vasútállomáshoz, azaz a negyedik szintre. Természetesen ez nem olyan egyszerű, mert az eddig sötét ablakok hirtelen megelevenednek: pisztolyos, ballonkabátos alakok hajolnak ki rajtuk...

...és így folytatódik ez tovább a következő három szinten is, míg egy háztetőn szembe nem kerülünk magával a főbűnössel, *Capone* jobb kezével, *Frank Nitty*-vel.

Az **UNTOUCHABLES** – azonkívül, hogy szintén film alapján készült – számos közös vonást mutat egy másik nagy **Ocean**-sikerprogrammal, a **ROBOCOP**-pal is (nem csodálkoznánk, ha ugyanaz a programozói gárda követte volna el mind a kettőt). Ez a játék is egyszerűen elképesztően jól sikerült! A játékképernyőn ugyan csak két szín van, de a színtér megvalósítása így is nagyszerű. Nagy és precízen animált sprite-ok, szörnyű lövöldözés... mi kell még?! Egy újabb biztos Nr. 1 sikerprogram az **Ocean** boszorkánkonyhájából: **UNTOUCHABLES**.

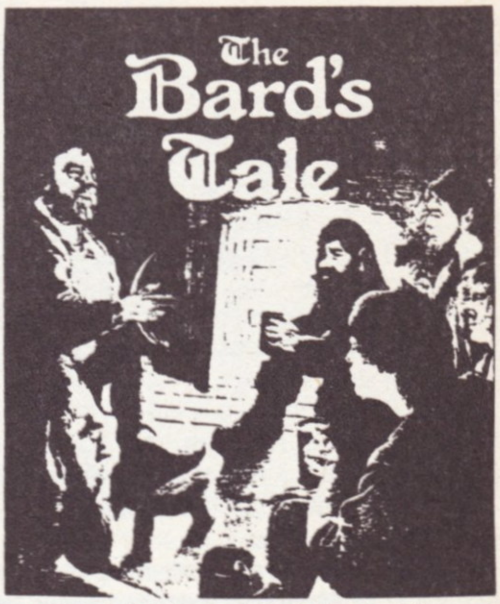
OPERATION THUNDERBOLT • Ocean

Még alig szorult le a listák éléről az **OPERATION WOLF**, amikor az **Ocean** már egy újabb "hadműveletet" zúdított a mit sem sejtő közönség nyakába – ezt most **THUNDERBOLT**-nak hívják. Nyugodtan lehetne az **OW** következő nyolc pályája is, mert szinte megtévesztésig hasonlít elődjére (egy újabb csont, amit alaposan le lehet rágni...). A cél természetesen az ártatlanul szenvedő túszok kiszabadítása a nyolcadik szinten, a használati utasítás pedig így hangzik: addig is lőni mindenre, ami a képernyőn van...

A küldetést néhány tárgy felvételével (golyóálló mellény, plusz lőszer, plusz kézigránát, erősítő ital, elsősegélycsomag, stb.) valamelyest megkönnyíthetjük magunknak – pontosabban nem fognak olyan gyorsan szitává lőni bennünket, mint ezek nélkül. Tiszta **OPERATION WOLF**: 8 szint – ratatatatatatatatatatatatatatata....

2.1 THE BARD'S TALE

Az **Electronic Arts** software-ház **BARD'S TALE**-sorozata az egyik legnagyobb sikerű játéksorozat a mikroszámítógépekre forgalmazott adventure-játékok között. Az általa és a hasonló jellegű játékok (**BLOODWYCH**, **CURSE OF THE AZURE BONDS**, stb.) képviselet kategóriát pontosabban nem is adventure-nek hívják, hanem Fantasy-kalandjátékoknak vagy még inkább szerepjátszó játékoknak (**ROLE PLAYING GAME – RPG** vagy **FRP** rövidítést is használnak). Ezeknek alapjául a **Dungeons and Dragons**-társasjáték szolgál, amelynek szabályait az amerikai **TSR Hobbies** dolgozta ki. A D&D-ről akár egy egész könyvet lehetne írni (már több alkalommal meg is történt – angol nyelven), tehát most nem kívánunk részletesen foglalkozni vele. Lényege az, hogy a különböző személyek ("karakterek") szerepébe kell beleélnünk magunkat a Kard és a Boszorkányság világában – egy vagy több adott feladatot kell megoldanunk, amelyben különféle szörnyek akadályoznak bennünket. Akit esetleg a D&D-nek nemcsak a számítógépes változata érdekel, az hazánkban is hozzájuthat néhány hasonló jellegű könyvhöz: a Rakéta Könyvek-sorozatban már 4 könyv jelent meg **Ian Livingstone** tollából ("A Tűzhegy varázslója", "Halállabirintus", stb.) illetve az LSI ATSz. is kiadott egy ilyen könyvet magyar szerzőktől ("A sárkány háborúja").

A következőkben a sorozat első részének, "Az Ismeretlen meséi"-nek (**TALES OF THE UNKNOWN**) használati útmutatóját közöljük. A játék meglehetősen terjedelmesre sikeredett, kb. 30-35 percnyi szalagot foglal el. Célja a kijutás a **Skara** domboldalon fekvő városból, amelynek kapuját azonban varázslattal keltett hótorlasz zárja el. Cél tehát a gonosz boszorkánymester elpusztítása, amely feloldja a télvarázslatot. A feladatban nemcsak egy embert, hanem egy csapatot irányítunk: a különböző konfliktushelyzetekben mindig más-más karakter tulajdonságaira és képességeire lesz szükségünk – tehát az egyes karaktereinket a lehető legmagasabbra kell fejlesztenünk. A következőkben nem lépésről-lépésre receptet adunk (ez ebben a játékkategóriában szinte lehetetlen lenne, mivel teljesen az adott játékostól függ, hogy milyen karakterekkel harcol, milyen módon hajtja végre a feladatokat, stb.), hanem egy útmutatót, néhány tippet és hasznos tanácsot):

Karakterek tulajdonságai

AC (ARMOUR CLASS): szó szerint "fegyver-osztályt" jelent, de célszerűbb a következő fordítás: sebezhetőség. Minél kisebb, annál jobb. Ennek megfelelően –10 a legjobb – ezt (vagy az ennél alacsonyabbat) a program L0-val jelzi.

HITS (HIT POINTS): Életerő. Csökkentik a sebesülések, varázslattal viszont gyógyítható. Ebben a sorban szám helyett egyéb jeleket is láthatunk, amelyek a karakterrel történt valamilyen kellemetlenségre utalnak:

DEAD:	Halott
STONE:	Kővé vált
POSS (POSSESSED):	Elméje fogoly
NUTS:	Elmebeteg
PARA (PARALYZED):	Bénult
PSND (POISONED):	Mérgezett

Ezek közül az állapotok közül megfelelően erős varázslattal magunk is megszüntethetjük a **PSND**-t és a **NUTS**-ot, a többit a templomokban 24.000 arany körüli összeg lefizetése ellenében kúrálják.

COND (CONDITION): A **HIT POINTS** pillanatnyi állása.

SPPT (SPELL POINT): A varázserő nagysága. A varázslás természetesen csökkenti, de visszanyerhető **Roscoe** energiaközpontjában, vagy napenergiából (az előbbi megoldás pénzbe kerül, az utóbbi lassú).

CL (CLASS): Osztály, foglalkozás. Az alábbi lehetséges osztályokba tartozhatnak karaktereink:

WA (WARRIOR): Harcos. Fő tulajdonsága az erő, fő képessége a harcolás, általában sok a **HIT POINT**ja, bármilyen páncélt és szinte minden fegyvert használhat.

WI (WIZARD): Varázsló. Csak minimum két CLASS CHANGE (lásd később) után érhető el. Az összes többi varázshasználóval együtt fő tulajdonsága az intelligencia, fő képessége a varázslás. Bőrpáncélt viselhet, a többi varázslóhoz hasonlóan kevés fegyvere lehet. Fő varázslattípusa az, hogy szörnyeket idéz meg segítségül.

SO (SORCERER): Illuzionista. Csak CLASS CHANGE után érhető el, páncélt nem viselhet. Varázslatai többsége illuziószörnyeket hív.

MA (MAGICIAN): Mágus. Az egyik alapvető varázsló osztály. Páncélt nem viselhet. Varázslatai többsége támadó jellegű.

CO (CONJURER): Bűvész. A másik alapvarázsló. Páncélja szintén nem lehet, sok gyógyító, védő és világító varázslata van.

RO (ROGUE): Csavargó, tolvaj. Bőrpáncélt viselhet. Fegyverei száma közepes. Képességei a csapdaeltávolítás és az árnyékban rejtőzés, fő tulajdonsága az ügyesség.

BA (BARD): Bárd, énekes. Viszonylag sok páncélt viselhet, közepes mennyiségű fegyverrel együtt, csak ő használhat hangszereket. Énekével különböző szolgálatokat tehet: Pl. világítás, AC javítás, stb.

PA (PALADIN): Lovag. Alig különbözik a harcostól. A legerősebb varázspáncélokat és fegyvereket nem használhatja, de valamivel több a HP-ja.

HU (HUNTER): Vadász. A harcos és a bárd között áll. Nem használhat minden páncélt és fegyvert.

MO (MONK): Szerzetes. Páncélt nem viselhet, fő fegyvere a puszta keze. Szintenként csökken az AC-je.

A karakter képességei 3 és 18 között terjedhetnek, a több a jobb.

The Arc of Yesod • Odin

Az örökélet bevitelét a BE-BE verzión keresztül fogjuk bemutatni.

Tekerjük a magnót a SCREEN$ végéhez, majd írjuk be:

```
10 CLEAR 64999: FOR a=65000 TO 65018: READ b: POKE a,b: NEXT a: RANDOMIZE USR 65000
20 DATA 221,33,0,91,17,0,133,62,255,55,205,86,5,62,0,50,230,185,201
RUN (ENTER)
```

Indítsuk a magnetofont, betöltés után örökéletünk lesz.

ST (STRENGTH): Erő. A harcban van jelentősége: nagyobb erő nagyobb sebzést eredményez az ellenfélen.

IQ (INTELLIGENCE): Intelligencia. Magasabb intelligenciájú varázslók több **SPELL POINT**ot kapnak.

DX (DEXTERITY): Ügyesség, gyorsaság. Beszámít a védettségbe.

CN (CONSTITUTION): Alkat, egészség, állóképesség. Magasabb egészség több **HIT POINT**ot eredményez.

LK (LUCK): Szerencse. Káros hatások elkerülésében segít.

LVL (LEVEL): Szint. A karakter életcélja a lehető legmagasabb szint elérése, tapasztalat szükséges hozzá. Természetesen minél magasabb szintű egy karakter, annál jobban használhatóak a képességei és annál legyőzhetetlenebb.

EXPERIENCE: tapasztalat. Harcban szerezhetjük, a magasabb szint eléréséhez szükséges.

GOLD: arany. Érdekes módon az italon kívül minden pénzbe kerül...

S C M W: A karakter által használható varázslatok fajtája és szintje. A varázsszint nem azonos a karakter szintjével! A varázsló minden második szinten szerezhet új varázsszintet.

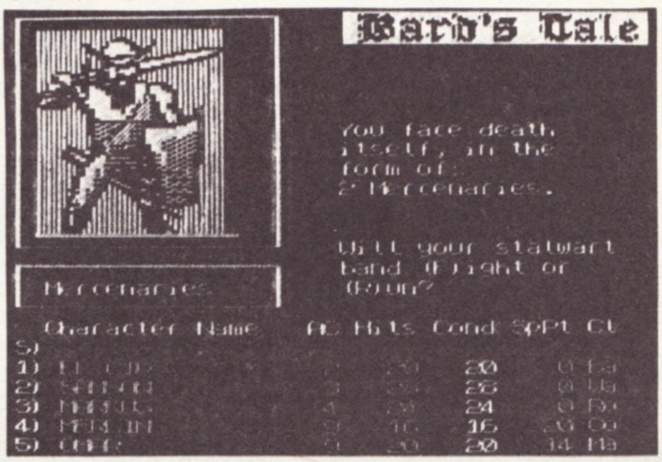
A karakterek fajtái (RACE)

DWARF:	Törpe. Erős, egészséges.
ELF:	Elf, tünde. Viszonylag intelligens
HUMAN:	Ember. Átlagos
GNOME:	Gnóm. Nagyon intelligens
HOBBIT:	Hobbit. Gyors és szerencsés.
HALF-ORC:	Félork. Erős.
HALF-ELF:	Félelf. Átlagos.

A program kezelése

A játék vezérlése túlnyomórészt menük útján történik, de néhány billentyű is szerepet kapott. Ezek a következők:

'1 – 6': s karakterek adatai.
'**E**' (EQUIP): tárgy használatba vétele.
'**T**' (TRADE): tárgy átadása másik karakternek. Ha tárgyat akarunk átadni, a '**T**' után a tárgy, majd a karakter számát nyomjuk, ha aranyat, akkor a '**G**'-t, a pénzösszeget és a karakter számát.
'**D**' (DROP): tárgy eldobása. Eldobott tárgy kiesik a játékból.
'**P**' (POOL GOLD): a társaság pénzének összegyűjtése.
'**U**' (USE ITEM): tárgy használata. Szükséges a tárgyat használó karakter, valaamint a tárgy száma.
'**P**' (PARTY ATTACK): belharc.
'**I**': haladás előre, csak szabad úton.
'**K**': haladás előre, ajtón át is.
'**J**': fordulás balra
'**L**': fordulás jobbra
'**C**' (CAST A SPELL): varázslás. Szükséges a varázsló száma, valamint a varázslat neve (Lásd később).
'**B**' (BARD SONG): éneklés. Szükséges a bárd száma, valamint a dal száma (1-6).
'**BREAK**' (vagy két gomb egyszerre): Pause, bármelyik gomb után folytathatjuk a játékot.

Menük

Starthely (GUILD OF ADVENTURERS)

CREATE CHARACTER: Ha van üres hely új karakter számára, akkor aktiválódik. Először fajtát kell választanunk a leendő személyiségnek (vagy visszatérhetünk a főmenühöz), majd megkapjuk X karakter képességeit. Ha megfelelnek, osztályt kell választanunk, majd elneveznünk az egyéniséget, ha nem tetszenek, visszatérhetünk a fajta-menühöz.
REMOVE CHARACTER: Karakter törlése. A törlendő karakter nevét kell beírni.
LOAD PARTY: Társaság betöltése
SAVE PARTY: Társaság kimentése
QUIT GAME: Kiszállás a játékból.
EXIT GUILD: Starthely elhagyása

Felszerelések boltja (GARTH'S EQUIPMENT SHOPPE)

Először az üzletelni kívánó karakter számát kell megnyomnunk (vagy az '**E**'-t a bolt elhagyásához), majd a következő menüt kapjuk:
BUY AN ITEM: Tárgy vásárlása. A készletből egyszerre kilenc tárgyat láthatunk. A listát az '**F**' billentyűvel előre, a '**B**'-vel hátra lapozhatjuk. A vásárlás a '**P**'-vel és a tárgy számával történik, más billentyű megnyomására a főmenübe térünk vissza.
SELL AN ITEM: Tárgy eladása. A tárgyaink listáját látjuk, valamint azt, hogy mennyi vételárat kínálnak értük (ez valódi értéküknek a fele). Eladni a tárgy számának megnyomásával lehet.
IDENTIFY AN ITEM: Tárgy azonosítása. A tárgyaink listáján keresztül vizsgálhatjuk, hogy mennyiért azonosítják őket. Azonosításra olyankor van szükség, amikor ? nevű tárgyat kapunk. Az azonosítás a tárgy árának felébe kerül.
POOL GOLD: Pénz összegyűjtése.
DONE: Vége az üzletelésnek.

2.1 THE BARD'S TALE

Továbbképző hely (REVIEW BOARD)

ADVANCEMENT: Továbbképzés. Ha egy karakter rendelkezik a megfelelő mennyiségű tapasztalati ponttal, akkor megkaphatja a következő szintet.

SPELL ACQUIRING: Varázslatszerzés. Ha varázslónk megfelelő szintű, tetemes summa fejében új varázsszintet kaphat.

CLASS CHANGE: Osztályváltás. A varázslók kiváltsága. Akkor lehetséges, ha már legalább három varázsszintünk van – ekkor átválthatunk másik varázslóosztályba. Célszerű azonban ezt csak a 7. varázsszint elérése után tenni (ez a maximum), mivel visszaváltás az előbbi osztályba nem lehetséges.

EXIT REVIEW: A továbbképző hely elhagyása.

Kocsmák (TAVERNS)

ORDER A DRINK: Ital rendelése. A város délkeleti sarkánál fekszik az egyetlen kocsma, ahol bort is kaphatunk...

TALK TO THE BARKEEP: Pletykálkodás a kocsmárossal. Kisebb-nagyobb összegek megnyitják a kocsmáros száját. Érdemes próbálkozni, néhány megszólalásának hasznát is vehetjük.

EXIT TAVERN: A kocsma elhagyása

Templomok (TEMPLES)

A templomok rendeltetése a gyógyítás. A HP (HIT POINTS) visszaadását 10 arany/pont arányban végzik, komolyabb bajok gyógyítása 24.000 arany körüli összegbe kerül.

Energiaközpont (ENERGY EMPORIUM)

Itt szerezhetjük vissza elhasznált SPELL POINT-jainkat, 15 arany/pont érték ellenében.

Ládák (CHESTS)

OPEN CHEST: Láda kinyitása
DISARM IT: Csapdaeltávolítás fizikai úton
LOCATE TRAPS: Csapdakeresés
TRAP ZAP: Csapdaeltávolítás varázslattal (**TRZP**)
LEAVE CHEST: Láda elhagyása

Harc

Szörnyekkel való találkozás esetén megtudhatjuk, hogy maga a Halál áll velünk szemben, ilyen és ilyen szörnyek formájában. Ezután dönthetünk, hogy felvesszük-e a harcot, vagy elfutunk, bár ez utóbbi nem mindig lehetséges. Ha harcba kerültünk, akkor gyakorlatilag a csapatnak az első három tagja harcol, az utolsó három csak mágiával segíti őket a küzdelemben. Harcban minden karakter kap egy menüt, amelyen az alábbi lehetőségek szerepelhetnek:

ATTACK FOES: Támadás. Ha az ellenfelek több csoportban vannak, a csoport betűjét is kéri a gép.
DEFEND: Védekezés.
PARTY ATTACK: Valamelyik saját társ megtámadása.
USE ITEM: A karakternél lévő valamelyik tárgy használata.
CAST A SPELL: Varázslat alkalmazása, csak a varázslóknál. A varázslat kódja szükséges (ld. később) és – esetlegesen – a célpont.
BARD SONG: Éneklés. Csak a bárdnál, az énekek hatását ld. később.
HIDE IN SHADOWS: Árnyékba rejtőzés. Csak a tolvajnál, ha el akarjuk kerülni vele a harcot.

A varázslók által alkalmazható varázslatok:

Néhány tudnivaló a varázslókkal kapcsolatban, mielőtt rátérnénk a varázslataik kódszavainak és azok hatásának ismertetésére:

- A varázslók csak azokat a varázslatokat használhatják, amelyet az osztályuk megenged (azaz amit addig megtanultak) és amelyre elegendő SPELL POINT (SPPT) áll rendelkezésükre.
- Egyes varázslatokhoz speciális célpontok (saját karakter vagy egy ellenség), de vannak olyanok is, amelyek az egész csapatra vonatkoznak vagy egyéb varázslatok (pl. szellemidézés vagy világítás). A különböző szinteken több hasonló jellegű varázslat is előfordul – ilyenkor a magasabb szinten használható hatékonyabb vagy hosszabb ideig tartó, mint az alacsonyabb szinten lévő megfelelője.
- az alapvető varázslók a CONJURER és a MAGICIAN, egy CLASS CHANGE után érhető el a SORCERER, a következőnél pedig a WIZARD.
- Az előbbi pontból kiderült, hogy harmadik – vagy annál nagyobb – szintre lépő varázslót bármikor "átképezhetjük", tehát például a SORCERER-t átalakíthatjuk WIZARD-dá. Ilyenkor a tapasztalati pontjai lenullázódnak, de viszont megőrzi a HP-t, SPPT-t és természetesen mágikus tudását is (azaz az addig már megtanult varázslatokat). A szintváltást lehetőleg csak az adott osztályban a 7. szintet már elért varázslónál csináljunk, mert abba a varázslóosztályba, ahonnan a varázslót "átképeztük" nem lehet visszalépni – ergo az abba az osztályba tartozó magasabb varázslatokat sem tudja megtanulni soha.
- Az a mágus, amelyik a 4 varázslóosztálynak mind a 7 szintjét végigjárta (tehát az összes varázslatot ismeri) ARCHMAGE (Főmágus, vagy – szabadabb fordításban – Hipermultimegamágus) lesz. Ez egy nagyon kellemes karakter.

A varázslók minden varázslata – a varázslat erejétől függően – bizonyos mennyiségű SPPT-fogyasztást eredményeznek. Mint már említettük ez Roscoe Energiaközpontjában pótolható egy jó adag pénzért vagy nagyon lassan visszanyerhető a napenergiából. A varázslatokhoz szükséges SPPT-mennyiségeket a varázslat szintje mellett, a / jel után tüntettük fel.

SabreWulf • Ultimate

Az örökélet bevitelét a BASIC/SCREEN$/35936/16/1/2 file-térképpel rendelkező verzióhoz közöljük.
Tekerjük a magnetofont a főkód elejére, majd írjuk be:

```
10 CLEAR 24574: LOAD ""CODE: LOAD ""CODE: LOAD ""CODE: LOAD ""CODE : LOAD ""CODE: POKE
43575,255: PRINT USR 23424
RUN (ENTER)
```

Indítsuk el a magnetofont, betöltés után örökéletünk lesz.

Conjurer

Szint	Varázslat	Célpont	Hatás
1/2	MAFL	–	Mágikus fény, világításhoz
1/3	ARFI	ellenség	Támadás tűzzel (–1-4 HP a célponton)
1/2	SOSH	saját	Láthatatlan pajzs a varázsló védelmére (–1 AC)
1/2	TRZP	–	Csapda eltávolítása varázslattal
2/3	FRFO	–	Fagyasztás, az ellenfelet könnyebb megsebezni, lelassul
2/3	MACO	–	Iránytű
2/4	BASK	karakter	Növeli a csapat egy tagjának az ügyességét a harcban
2/4	WOHL	karakter	Valamely karakter gyógyítása 2-8 ponttal
3/5	LERE	–	Mágikus fény, a MAFL-nál sokkal nagyobb hatású
3/4	LEVI	–	Antigravitáció egy ideig. A csapat átrepülhet a csapdák felett vagy a fel/lejáratokon
3/5	WAST	ellenfél	Energiacsapás az ellenfélre (–4-16 HP)
3/5	MAST	ellenfél	Vakítás, az ellenfelek a következő támadásukat elvétik
4/6	INWO	–	Szellemidézés, a csapatban egy hatalmas farkas jelenik meg
4/6	FLRE	karakter	Gyógyítás. 6-24 HP-t visszaad, de gyógyítja a mérgezést és az őrületet is
4/6	POST	ellenfél	A célpont megmérgezése
5/7	GRRE	–	Mágikus fény, nagy területen (titkos ajtók feltárásához is)
5/7	WROV	karakter	Növeli az egyik harcoló karakter ügyességét
5/7	SHSP	–	Energiacsapás az ellenség csapatára (–8-32 HP)
6/8	MALE	–	Az előbbinél hosszabb ideig tartó antigravitáció
6/9	INOG	–	Szellemidézés, a csapatban egy nagyon erős ogre (mint Apex, a **H.O.T.M.**-ben) jelenik meg
7/12	FLAN	–	Gyógyítás. Ugyanaz mint a FLRE, de a csapat mindegyik karakterére vonatkozik
7/15	APAR	–	Teleportálás dungeon-on belül.

Magician

Szint	Varázslat	Célpont	Hatás
1/3	AIAR	–	Légpajzs a varázsló védelmére (–1 AC)
1/3	VOPL	karakter	Mágikus erőt ad a karakter fegyverének a harcban, nagyobb sebet okoz az ellenfélnek
1/2	STLI	–	A csapat körül lévő fémtárgyak csillogtatása, azaz mágikus fény rövid ideig
1/2	SCSI	–	Helymeghatározás a dungeon-on belül
2/5	WIST	ellenfél	Energiacsapás, a célpont "megöregszik", azaz gyengül a támadása és védekezése
2/5	MAGA	karakter	Ugyanaz, mint a VOPL, de jóval hatékonyabb
2/4	HOWA	ellenfél	Energiacsapás egy ellenséges élőhalott ellen, –6-24 HP erejéig
2/5	AREN	–	Csapdafigyelő
3/6	MYSH	–	Energiapajzs a csapat körül, –2AC minden karakteren
3/6	OGST	karakter	Annyi energiát ad egy karakternek, mintha az ogre lenne
3/7	MIMI	–	Növeli az egész csapat fegyvereinek hatékonyságát (–2AC mindenkin)
3/6	STFL	–	Energiacsapás tűzzel az ellenséges csapat ellen, mindegyiken –6-24 HP
4/8	SPTO	ellenfél	Energiaelvonás az egyik ellenféltől, –12-48 HP erejéig
4/7	DRBR	–	Sárkányláng. Hasonló az STFL-hez, de minden ellenfélen 8-32 HP-t sebez
4/7	STSI	–	Mágikus fény, nagy hatással (titkos ajtók feltárásához)
5/8	ANMA	–	Antimágia a csapat védelmére (pl. sárkányláng vagy illuziószörnyek ellen)
5/8	ANSW	–	Mágikus kard (JOE THE SWORD) segítségül hívása a csapat védelmére
5/8	STTO	ellenfél	Kővé dermeszt egy ellenfelet (megelevenedett kőszobrot halott kőszoborrá)
6/9	PHDO	–	Ideiglenes ajtó. A következő lépésre felemeli a falat a csapat előtt
6/10	YMCA	–	Mint az AIAR, de az egész csapatnak és végtelen ideig (–2AC mindenkin)
7/12	REST	–	Az egész csapat HP-ja a maximumra emelkedik.
7/14	DEST	ellenség	Halálcsapás. Egy ellenség kivégzése.

Sorcerer

Szint	Varázslat	Célpont	Hatás
1/3	MIJA	ellenfél	Energiacsapás, –2-8 HP a célponton
1/2	PHBL	–	Illuziópajzs. A csapat tagjait nehezebben látja az ellenfél (–1 AC mindenkin)
1/2	LOTR	–	Csapdakeresés
1/3	HYIM	–	Hipnózis. Az ellenséges csapat összes tagja elvéti a következő támadást
2/4	DISB	–	Védekezés egy illuzióvarázslat ellen. A csapat tagjai nem hisznek az illuziószörnyben
2/4	TADU	–	Dummy segítségül hívása
2/4	MIFI	ellenség	Energiacsapás. Akár a MIJA, de –3-12 HP folyamatosan a szintváltásig
2/4	FEAR	–	Félelem. Csökkenti az ellenséges csapat védekezésének és támadásának a hatékonyságát
3/5	WIWO	–	Illúziófarkas segítségül hívása (addig harcol míg legyőzik vagy **DISB**-et nem alkalmaznak ellene)
3/6	VANI	–	A varázsló láthatatlanná válik az ellenség számára (–5AC). Hatékonyan lehet vele támadni
3/6	SESI	–	Hatékony csapdakeresés
3/5	CURS	–	Átok. Az ellenfél alig tud valami kárt tenni a csapatban
4/7	WIWA	–	Illúziózsoldos segítségül hívása
4/6	INVI	–	Láthatatlanság a csapatnak (minden karakterünkön –4 AC)
4/7	CAEY	–	Teljes sötétség a hadszíntéren (tolvajok előnyben)

MULTIFACE POKE-OK

Sanxion	35028,0	nincs idegen	**Stormlord**	34092,0	sérthetetlenség
Last Crusade	43076,0	örökélet	**Op. Wolf 128**	39728,0	nincs ellenség-tűz

2.1 THE BARD'S TALE

Szint	Varázslat	Célpont	Hatás
5/8	DIIL	–	Akár a DISB, de az összes illuziószörnyet megsemmisíti (a sajátjainkat is!)
5/7	WIOG	–	Illúzióogre segítségül hívása
5/8	MIBL	–	Energiacsapás tűzzel. Akár a MIJA és MIFI, de az összes ellenfélen és –10-40 HP
6/10	WIDR	–	Illúziósárkány segítségül hívása
7/12	WIGI	–	Illúzióóriás segítségül hívása
7/11	SOSI	–	Az összes csapda felfedezése végtelen ideig.

Wizard

Szint	Varázslat	Célpont	Hatás
1/6	SUDE	–	Szellemidézés, egy zombi vagy egy halott harcol a csapatunkkal együtt
1/4	REDE	–	Energiacsapás, –16-80 HP az élőhalott ellenfeleknek
2/8	LESU	–	Szellemidézés, kisebb démon segítségül hívása
2/8	DEBA	ellenfél	Energiacsapás, –32-128 HP az ellenség oldalán harcoló démonnak
3/10	SUPH	–	Szellemidézés, egy közepes erejű ghoul segítségül hívása
3/10	DISP	karakter	Gyógyítás a csapat valamely megmérgezett karakterén
4/12	PRSU	–	Szellemidézés, közepes erejű démon segítségül hívása
4/11	ANDE	karakter	Egy halott karakter feltámasztása a harcra
5/41	SPBI	ellenség	Egy ellenség átállítása a mi oldalunkra
5/14	DMST	–	Ugyanaz, mint a DEBA, de a démonok csapatára
6/15	SPSP	–	Szellemidézés, élőhalott (spectre) segítségül hívása
6/18	BEDE	karakter	Hasonló az ANDE-hez, de a feltámasztott karakter életben is marad 1 HP-vel
7/22	GRSU	–	Szellemidézés, nagy erejű démon segítségül hívása.

A bárdok dalai

A bárdok énekeltetésével nem az ellenséget tudjuk hetedhét határba riasztani (bár az sem elképzelhetetlen...), hanem a varázslók egyes trükkjeihez hasonló gyógyító (vissza néhány HP) és energiát adó (–AC pontok) hatásokat érhetünk el vele. Egy bárd mindig csak egy dalt énekelhet, ha egy másikat határozunk meg neki, akkor az eddigit abbahagyja (megszűnik a hatása is) és az újat kezdi el. A daloknak az alábbi hatása van:

Dal	Hatás
1.FALKENTYNE'S FURY	Harci dal, növeli a csapat támadásának hatékonyságát
2.SEEKER'S BALLAD	Tungsram-nóta, világít, amikor bóklászunk, de növeli a támadást is fegyveres harcban
3.WAYLAND'S WATCH	Nyugtató, a csapat kevesebb sérülést szenved harcban
4.BADHR'S KILNFEST	A "Kalmopyrin helyett" c. kompozíció. A bárdot gyógyítja mászkálás közben, a csapat sebeit harc közben
5.TRAVELLER'S TUNE	Gyorsabbá teszi a harcolókat, nehezebb lesz őket eltalálni
6.LUCKLARAN:	Antimágia. Védettebbé teszi a csapatot a különböző varázslatok ellen.

A következő számunkban folytatjuk a **BARD'S TALE** leírását a feladat ismertetésével, néhány hasznos tippel és jótanáccsal, valamint az összes helyszín részletes térképével.

Bruce Lee • Datasoft / US Gold

Az örökélet bevitelét a BASIC/6912/35680 file-térképpel rendelkező programhoz ajánljuk.
Tekerjük a magnetofont a főkód elé, majd írjuk be:

```
10 CLEAR 24999
20 FOR a=25000 TO 25023: READ b: POKE a,b: NEXT a: NEW
30 DATA 221,33,192,98,17,96,139,62,255,55,205,86,5,62,0,50,83,202,50,91,202,195,0,226
```

RUN (ENTER), a COPYRIGHT szöveg megjelenése után írjuk be:
RANDOMIZE USR 25000 (ENTER), majd indítsuk a magnót, és betöltés után örökéletünk lesz.

Underwurlde • Ultimate

Az örökélet bevitelét a BASIC/6912/34820 file-térképpel rendelkező verzióhoz közöljük.
Tekerjük a magnetofont a főkód elé, majd írjuk be:

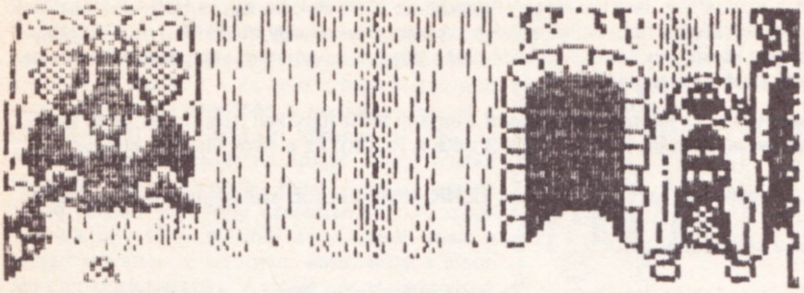
```
10 CLEAR 26000: LOAD ""CODE: POKE 59376,0: POKE 59377,0
20 FOR a=45050 TO 45100: POKE a,255: NEXT a
30 RANDOMIZE USR 26610
```

RUN (ENTER)
Indítsuk a magnetofont, és betöltés után örökéletünk lesz, mindezen túl ellenségeink sem lesznek.

MULTIFACE POKE-OK

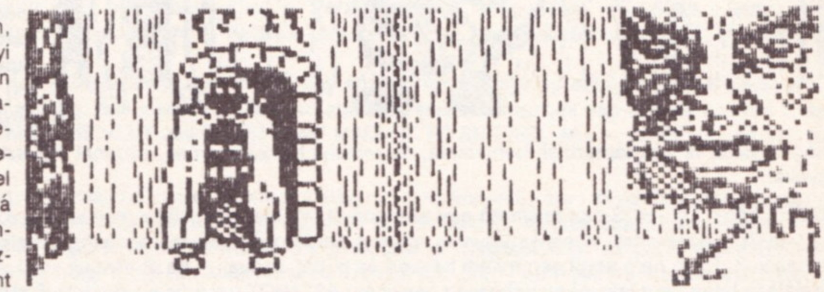
Játék	Poke	Hatás	Játék	Poke	Hatás
Artura	32138,0	örök energia	**Frontline**	62499,0	örökélet
Mad Mix	39932,x	x=életek száma	**Oriental Hero**	28995,12	örökélet

2.2 HEAVY ON THE MAGICK

Ha minden igaz, akkor legutóbb a kulcsok ismertetésénél hagytuk abba a **HEAVY ON THE MAGICK** nevet viselő szörnyűség leírását. Ha már úgyis tárgyakról van szó, akkor rögtön folytathatjuk is a következő csoportjukkal, nevezetesen a talizmánokkal. A leírás elején már futólag volt szó az **INVOKE** varázslatról, amit a **Grimoire** varázskönyv felvétele után használhatunk – szellemidézésre. Négy szellem áll a rendelkezésünkre (ASTAROT, MAGOT, BELEZBAR és ASMODEE). Mindegyik különböző szolgáltatásokat nyújt, megidézésük az említett igével valamint a kívánt szellem nevének begépelésével lehetséges, pl. **INVOKE BELEZBAR**. A szoba velünk ellentétes sarkában füstgomoly keletkezik és a program közli, hogy "Ődémonsága" színe előtt vagyunk... majd azt, hogy nem vagyunk védve ellene (**YOU ARE NOT PROTECTED**) – és a következő pillanatban már a purgatóriumban (FURNACE) találjuk magunkat, ahol a tisztítótűz lángja szépen elemészti a derék Axilt. Szóval valami védelemre van szükségünk – Apex-nál érdeklődve meg is tudhatjuk, hogy egy-egy talizmánt kell előbb letennünk. Mielőtt sorban átnéznénk a talizmánokat, néhány megszívlelendő jótanács démonidézéssel kapcsolatban:

- a démon mindig a talizmánja **FELETT** fog megjelenni, tehát mielőtt megidéznénk, át kell mennünk a szoba másik oldalára – különben megjelenésekor elveszítjük az összes életerőpontunkat (vagyis kaputt).
- a démonnal gyorsan közölnünk kell a kívánságunkat, mert ha nem szólunk hozzájuk, egy idő után közlik velünk, hogy csak az idejüket raboljuk – és irány a FURNACE-szolárium. Ha félregépeltük volna a parancsot, akkor baktassunk át a szomszéd szobába (ilyenkor eltűnik), majd a visszatérés után idézzük meg újra a démont, mert az újbóli begépelésre már valószínűleg nem lesz elég idő.
- a démonokkal való kommunikáció ugyanúgy zajlik és ugyanazok a szabályok vonatkoznak rájuk, mint mondjuk Apex-nél: először a nevüket kell begépelnünk (természetesen a " után), majd a vessző után azt, amit akarunk tőlük (pl. **"ASTAROT, WOLFDORP** vagy **"MAGOT, GRIMOIRE**). **"<név>, THANKS** begépelésével természetesen őket is elküldhetjük.
- soha ne idézzünk meg démont, amíg rajtunk kívül egy másik élőlény is tartózkodik a helyszínen, mert szellemi túlterhelés következtében el fogunk halálozni.
- a talizmán mindig ott marad ahol letettük – tehát ha mondjuk ASTAROT megutaztat bennünket, akkor az újabb teleportáláshoz előbb vissza kell menni a talizmánjáért.

SWORD (Kard): ASTAROT démon elleni talizmán, WOLFDORP-ban van (132). ASTAROT a helyi BKV-nak felel meg: jegyeket, bérleteket ugyan nem kér, csak a hely nevét, ahová menni akarunk. Az előző számban a térképnél már megjegyeztük, hogy **csak olyan helyszínre lehet teleportálni, amelynek a neve egy szóból áll** (kivétel a SOTHIC COMPLEX – itt SOTHIC-kal kell rá hivatkoznunk). A teleportálás minden helyszínnél ugyanabba a szobába történik. A helyváltoztatás ezen módja ugyan elég praktikus, viszont újbóli alkalmazásához előbb vissza kell mennünk a kardért arra a helyszínre, ahonnan az utolsó teleportálás történt. Néhány tárgyat varázslat véd attól, hogy eredeti helyéről elhozzuk – ilyenkor még jobban jön a teleportálási lehetőség. (ASTAROT egyébként már ismerős lehet a Gargoyle-rajongóknak: a sprite a **TIR NA NOG**-ból lett átvéve.)

SUNFLOWER (Napraforgó): SOTHIC COMPLEX-ben találjuk (287), egy ajtó mögött. Egyrészt 2-vel növeli tapasztalati pontjainkat, másrészt egvizsgálásakor kiderül, hogy – ha jól fordítjuk – az van ráírva: "négyen teaszünetet tartanak" (**FOUR FOR TEA FREE**). Ez talán utalás a négy démonra – a tárgy mindenesetre egy talizmán, amely MAGOT ellen nyújt védelmet a megidézésekor. MAGOT-ot megidézve a kérdezett tárgy lelőhelyét kaphatjuk meg tőle (szektor szerint). **FONTOS MEGJEGYZÉS!** Az előző számban megjelent térképen és a leírásban mi nem azt a számozást használtuk, mint a program, mert ezt körülményesnek tartjuk. A MAGOT által adott szektorszám a következőképpen értendő: az első szám a szint száma, a második kettő pedig a szoba sorszáma (balról jobbra, alulról felfelé számolva). Ezzel a módszerrel pl. a startszoba koordinátája 220, a FURNACE pedig 164.

MANTIS (Tücsök): GORBURG-ban található (312). Sajnos a szobához egy Wywern-t is mellékeltek, ami az istennek sem (pláne nem egy Axil-nak) hajlandó onnan eltakarodni – rajta tehát némi robbangatást kell végeznünk. Miután távozott a másvilágra, vizsgáljuk meg a mögötte lévő tárgyat: egy 20-as szám van belevésve. Fogalmunk sincs, hogy ez mit jelenthet – mindenesetre a tárgy a BELEZBAR megidézésekor védelmet nyújtó talizmán. Figyelem, őt csak az idézheti meg baj nélkül, aki már legalább ZELATOR (2° = 9°) szintre eljutott! BELEZBAR (szintén valami ízeltlábú) valószínűleg MAGOT konkurrenciája: a kérdezett tárgy leírását kaphatjuk meg tőle.

A negyedik démonnak csak a nevét mondjuk meg: ASMODEE, a Démonok Királya. Csak a filozófus szintre eljutott Axil tudja baj nélkül megjeleníteni. Hogy milyen talizmán szolgál ellene és mire használható? Ez titok – mindenki kipróbálhatja maga... (hehe!)

A tárgyak további csoportját képezik az élelemként szolgáló dolgok, amelyek felvételük után – hangos csámcsogás (**YUM YUM**) közepette – rövid úton Axil bendőjébe vándorolnak. Főhősünk közli, hogy ez finom volt (**IT'S' TASTY**) és növekszik néhány ponttal az életerőnk. Élelemként szolgálnak:

- a korsók (**JAR**), több is van belőlük. Vigyázat, amelyik csak úgy néz ki, mint a korsó (**LOOKS LIKE A JAR**), az a bürök (**HEMLOCK**) és 4 ponttal csökkenti az energiánkat!
- a torta (**CAKE**), ami úgy néz ki mint egy szikla.
- a WRAITHWALE-ben (272) található cipó (**LOAF**). Ez 7 ponttal növeli az energiánkat.
- azok a csontok (**BONE**), amelyek hússal vannak borítva (**SHEARED WITH MEAT**). Csontból van vagy 10 darab, amelyek közül néhány semmire sem használható, néhány kaja, néhányra pedig később lesz szükségünk.

The New Zealand Story • Ocean

A címképernyő megjelenésekor billentyűzzük be: FLUFFY, ekkor meg fog jelenni a képernyőn a CHEAT felirat, s örökéletet kapunk a további játékhoz.

2.2 HEAVY ON THE MAGICK

Mivel az ételként szolgáló tárgyak az energia növelésére szolgálnak, természetesen megvan az ellentétük is: egyes tárgyak funkciója ugyanis kizárólag az energiánk csökkentése. Általában ilyenek azok a tárgyak, amelyek csak hasonlítanak egy másik tárgyra, valójában azonban meg vannak mérgezve, pl. egy pénzeszacskó, egy korsó, stb. Vannak viszont olyan tárgyak is, amelyek vizsgálatánál nem az derül ki, hogy hasonlítanak valamire – mégis mérgezőek. Ezek az alábbiak:

SNAKE (kígyó): több is van belőlük, ha felvesszük valamelyiket, az jól meg fogja marni szegény Axil-t (úgy kell neki, miért vette fel?!). Ugyancsak kígyók azok a tárgyak is, amelyek úgy néznek ki, mint egy szikla (**LOOKS LIKE A ROCK**). Az a tárgy viszont, amelyik úgy néz ki, mint egy kígyó, egy szerencsét hozó tárgy.

HEAD (fej): kettő van belőle, mindkettő METHOS-ban. Az egyik csak úgy néz ki (ez az **ULNA**, amire később szükségünk lesz), a másik meg a –7 energiapont nevű dolog.

BOOK (könyv): ebből is kettő van. Már találkoztunk velük a startszobában.

Az eddig ismertetett tárgyak közül is volt már kabala, azaz olyan, amelyek – egyéb funkciójuk mellett – plusz LUCK-pontokat eredményezett, de vannak olyanok is, amelyek csak arra szolgálnak, hogy a szerencsénket növeljék. Szerencsére nagy szükségünk van, mert ettől függ, hogy egy robbantással mennyi energiapontot tudunk az ellenfelünkön sebezni (ha a LUCK 7 vagy 8, akkor már nyugodtan felvehetjük a harcot robbantással azon ellenfelek ellen is, amelyek Apex-hez hasonló erejűek). Csak kabalaként szolgáló tárgyak az alábbiak:

FOOT (láb): WOLFDORP-ban van (133), talán valamelyik erre járó Werewolf futóműve lehetett. A farkasláb általában minden kalandjátékban nagy szerencsét hoz a tulajdonosának (ellentétben azzal a farkassal, amelyik azelőtt használta) – itt +4 LUCK-pontot jelent nekünk. Célszerű mindig ezt a kabalát magunknál tartani, ez hozza a legtöbb szerencsét.

IRON CLASP (vascsat): WRAITHWALE-ben akad az utunkba (251). Úgy néz ki, mint egy kígyó – de ha felvesszük kiderül róla, hogy csak egy csat, amire egy sellő van rávésve. +1 LUCK.

BALL (labda): SLYMOLE-ban találjuk meg (217), vizsgálata után kiderül, hogy rézből van. +1 LUCK.

A tárgyak következő csoportja a nagyobb ellenfelek elleni védelemre szolgál. Ezeknek az ellenfeleknek a felbukkanása mindig csak egy bizonyos helyszínen (vagy annak szobáiban) várható. Mivel életerő és támadási pontok tekintetében Apex-hez hasonló kaliberűek, robbantással nem sokra megyünk ellenük, teljesen esélytelenek vagyunk a harcban (bár nagyon nagy szerencsével és tapasztalattal esetleg robbantással is legyőzhetőek) – ezért mindegyik ellen egy-egy bizonyos tárgy birtoklásával kell védekeznünk. Az adott ellenségek ekkor is megtámadnak bennünket, de mihelyt hozzánk érnek, azonnal elpusztulnak. Nézzük sorban a védelmünkre szolgáló tárgyakat:

NUGGET (rög): METHOS-ban található egy asztalon (474). Megvizsgálása után kiderül róla, hogy ezüstből van – nagyszerű, vegyük fel és vigyük... azaz csak vinnénk: ugyanis mihelyt felvesszük, valami rondaság emelkedik a levegőbe a ládából és nem enged ki bennünket. Ezen nem segít semmiféle beszéd és bűbáj, szóval – ha el akarjuk vinni – más megoldáshoz kell folyamodnunk. Ennek kitalálása talán nem lesz nagy nehézség senkinek: ASTAROT ugyanis a nálunk lévő tárgyakkal együtt teleportáltat bennünket a megadott helyszínre... A kalandjátékokban a farkasember kimondottan retteg az ezüsttárgyaktól – így van ez esetünkben is: ha a tárgy nálunk van, "Farkasfalva" (WOLFDORP) szobáiban kóricálva nem kell tartanunk az utunkba akadó Werewolf-októl.

PELLET (galacsin): GORBURG-ban van (311) és a **NUGGET**-hez hasonlóan tudjuk megszerezni (ugyanolyan varázslat védi). A galacsint megvizsgálva, láthatjuk, hogy a "LIMAX" szó van ráírva. Ebből bizonyára mindenki könnyen rájön arra, hogy ez csakis Slug elleni védekezésre szolgálhat (az összefüggést mindenki találja ki maga). Slug ékes angol nyelven ugyan csigát jelent, de ez inkább egy malachoz hasonlít, amely kabátot visel – őrá SLYMOLE-ban számíthatunk.

GARLIC (fokhagyma): WOLFDORP-ban találunk rá (133) és felvételekor megtudjuk, hogy ez nem étel. Eme nagyszerű megállapítás helyett inkább azt kellett volna elmondani, hogy mire szolgál – mindegy, később kiderült, hogy a MORFANG-ban lévő vámpírok ellen nyújt védelmet.

SLAT (léc): MORFANG-ban találhatjuk meg (127) egy ládában, amely előtt sajnos egy vámpír is álldogál (hagymát neki!). Az F jelű ajtó felé menet, MIDUS-ban (178), egy küklopsz állja az utunkat. Mihelyt megtámad bennünket, rögtön bele is szalad a lécbe és a továbbiakban egy szemmel kevesebbel (azaz összesen nullával) néz halála elé.

SHELL (kagyló): MIDUS-ban gyűjthetjük be (165), és a mellékelt információ szerint ez egy kagyló a meleg tengerből (**IT'S A SHELL FROM A WARM SEA**). A kagyló a róla elnevezett helyszín (ROOK OF HYDRA) egyik szobájában (356) található hidra ellen szolgál. A kagyló talán nosztalgiát ébreszt benne a régi szép "meleg tenger"-ben töltött idők után, ugyanis most egy cserépben üldögél a szerencsétlen (ergo ő nem mozog a szobákban). Ha a kagyló nálunk van, sértetlenül átgyalogolhatunk rajta (vigyázat, Axil a cserépnél megáll és elkezdi elveszteni életerőpontjait – tehát folyamatosan nyomnunk kell a megfelelő iránybillentyűt!)

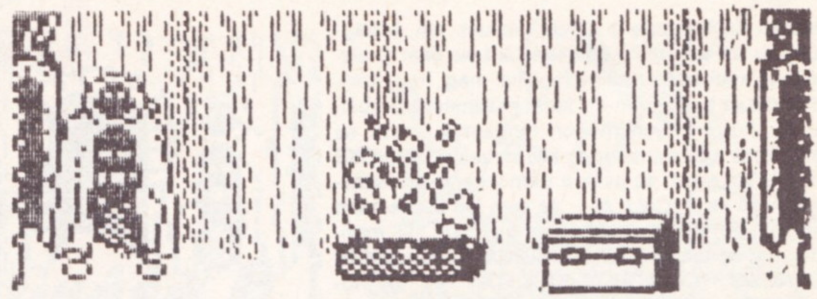

MIRROR (tükör): TROOLWYND-ben lelünk rá (354). Az előző számban már említettük, hogy mire szolgál: a Medusa nevű hölgy támadása védhető ki vele, aki ROOK OF HYDRA-ban fog akadályozni bennünket (valószínűleg – a hidrához hasonlóan – ő is a meleg tengerekből származik).

Vindicator • Imagine

A játék 2. szintjének kódja: VALSALVA MANOEUVRE.

2.2 HEAVY ON THE MAGICK

Ezidáig már bizonyosan okozott némi problémát, hogy a ROOK OF HYDRA 348 és a SOTHIC 265 helyszíneken némi akadály (nevezetesen a tűz és a víz) került utunkba – és nem is engedett tovább bennünket. A tűz **esetében** a megoldás kulcsa a **CLASP** (csat). Egy ládában lelhetünk rá TROLLWYND-i bolyongásaink közepette (343). Miután felvettük, Axil megjegyzi, hogy "igazán eredeti dolog, olyan, mint egy szalamandra". A szalamandra úgy tűnik plexiből készülhetett, mert a tárgy birtokában nyugodtan átkelhetünk a tűzön (arra az időre elalszik). A víznél sajnos semmilyen tárgy nem segít rajtunk, tehát ismét a derék Apex-hez kell fordulnunk tanácsért (bár ennek eddig még mindig fejfájás lett a vége). Rendeljük tehát magunkhoz és érdeklődjünk nála a vízről. Apex teljesen új oldaláról mutatkozik be, mert rögtön egy hasznos tanáccsal szolgál:"Beszéld le!". Hát akkor további szózatunkat a vízhez intézzük:**"WATER, DOWN** – hát ez nem jött össze. Akkor talán **"WATER,FALL** – és lőn csoda, a szökőkútból vízesés lett. Ezt a ceremóniát egyébként a szobán áthaladva minden egyes esetben el kell játszanunk.

A múltkori számban a **D** jelű ajtónál hagytuk abba a kulcsszavas ajtók ismertetését – most tehát folytassuk tovább az **E**-vel. Ez a 2. szint "Mennyország Szeme" (EYE OF HEAVEN) helyszínéről nyílik, ahová három kulcsos ajtó kinyitása után tudunk elkeveredni. Ennek a legutolsó szobájában már régi ismerősként üdvözölhetjük az "őröket", akiktől rögtön megpróbálhatunk egy kis segítséget lejmolni (**"GUARDS,DOOR**). Már jön is a válasz:"Szemet szemért, hogy bejuss a Paradicsomba" (**AN EYE FOR AN EYE TO ENTER PARADISE**). Puff neki! Hát kellett nekünk kérdezősködni...?! Na mindegy, kezdhetünk töprengeni – vagy begépelni az Országh-féle szótárban található összes szót. Az A-verzió pihentetőbbnek tűnik, inkább annál maradjunk... Csapongó fantáziánk szálait – a Paradicsom kulcsszó alapján – ismét a vallás felé kell irányítanunk (már nem az első utalás rá a játék során). A Biblia szerint Ádámot és Ádámnét (Éva néven is közismert) Isten elvtárs kitiltotta a "Paradicsom" nevet viselő albérletükből, mivel a kígyó felbujtására elfogyasztottak egyet a Tudás Fájának gyümölcséből (pedig az előzetesen megkötött bérleti szerződésben benne volt foglalva, hogy ebből csak a főbérlő fogyaszthat). Amikor ez Isten tudomására jutott, kirúgta a fent nevezett két személyt a Paradicsomból ("Szemet szemért"), s cserealapként a lényegesen alacsonyabb nívót képviselő Földi Siralomvölgy nevű helyet utalta ki a számukra – valamint őket és utódaikat arra ítélte, hogy egész halandó létük során visszakívánkozzanak oda. Mint az isteni jövendölések általában, ez is beteljesedett: itt állunk a **HEAVY ON THE MAGICK** közepén és minden vágyunk az, hogy bejussunk a Paradicsomba... Vágyódás, vágyódás... vágyódás? VÁÁÁÁGYÓDÁÁÁÁS!!! Ez az ajtó kulcsszava. Hogy maradjon valami a Kedves Olvasónak is az asszociációs mámorból, kikeresheti a szótárból az angol megfelelőjét...

A Paradicsomba belépve ugyanaz történik, mint a D jelű ajtó kinyitásakor: Axil egy érdekes népitáncot ad elő és nyolccal növekszik a tapasztalati pontjaink száma. Még érdekesebb a szöveg, ami közben a középső ablakban jelenik meg:"Jól van Axil, te nagyon Rátermett, ezt egy kijáratért csináltad!" (**WELL DONE AXIL THE VERY ABLE YOU HAVE MADE IT TO AN EXIT**). Aha – szóval éppen kijáratot gyártunk...

Az **F** jelű ajtó az 1. szinten található PILEFOOT egyik szobájából nyílik. Ez megint elég hosszas kóricálás árán közelíthető meg, valamint néhány kulcsot is használnunk kell előbb (nem is beszélve a küklopszon végrehajtandó szemműtétről). Az őrök által adott segítség most egész konkrétnak tűnik – már annak, aki járatos a mágia területén:"A mágikus szavak száma" (**NUMBER OF MAGICK WORDS**). Mivel mi kevésbé voltunk tájékozottak, először úgy kezdtük, hogy megszámoltuk hány varázslatot tud Axil – nem jött be. Azután megszámoltuk, hány szót tud összesen – ez sem jött össze. Ekkor a kizárásos módszerhez folyamodtunk: feltételezvén, hogy tört számú varázslat nincsen, elkezdtünk szépen számolni az ajtónak (**"DOOR,ONE; "DOOR,TWO**... és így tovább). Ez olyan tíz tájékán már meglehetősen zsákutcának tűnt – de mi azért folytattuk. Aztán egyszer csak kinyílt az ajtó. Hogy hol? Hát azt mindenki kipróbálhatja maga is...

A **G** jelű ajtó a 3. szinten lévő TERTIA PORTA-ból nyílik, miután átjutottunk a tűzön és kinyitottuk az "Esők Szobáját" (ROOM OF RAINS). Az ajtó kulcsszaváról érdeklődve az őröknél, valószínűleg megint a gutaütés fog mindenkit kerülgetni:"Keresd a tűzmadarat a bejutáshoz" (**SEEK THE FIREBIRD TO ENTER DOOR**). Hát akkor ti miért vagytok itt?! Mindegy rendeljük magunkhoz Apex-et és érdeklődjünk tőle a tűzmadár felől (**"APEX,FIREBIRD**)."Nincs ilyen dolog" – érkezik a válasz ütődött barátunktól. Vagy éppen nem ez a neve? Apex-től a tűzmadár közismert mitológiai nevével tudunk információt kapni, miszerint meg kell keresnünk a fészkét. Ide kell beleraknunk a WRAITHVALE-ben (252) található tojást (**BONE**), majd a fészeknek megparancsolni, hogy legyen belőle tűzmadár. Ezzel azonban most nem foglalkozunk részletesen, mert az ajtó kinyitásához szükséges szót egy másik módon is megszerezhetjük, nevezetesen egy Ai nevű élőlénytől (pontosabban egyelőre még "halottlény"). Ez a módszer ugyan hosszabb, mint a tűzmadaras – viszont ismerete nélkül egy csomó tárgy feleslegesnek tűnik a játékban. (Egyébként jellemző a **Gargoyle**-mentalitásra, hogy miután a tűzmadártól megtudtuk az ajtó kulcsszavát és elkezdünk Ai életre keltésével foglalkozni, úgy kb. fél órányi szenvedés után tőle is ugyanazt a jelszót fogjuk megkapni...)

Ai-ról információt először "Ai Konyhájában" (KITCHEN OF AI) kapunk: a 328 szobában egy üstöt (CAULDRON) találunk. Elvinni ugyan nem tudjuk, de Apex-nál kérdezősködve róla, nagyszerű információt kapunk:"Egy fazék a kajának" (**A POT FOR FOOD**). Fantasztikus! Ki hitte volna? Mindegy, vizsgáljuk meg az üstöt: kiderül, hogy egy irattekercs található benne, amely az alábbi versikét tartalmazza (stílszerű fordítás mellékelve):

FOR AI IS DEAD	"Mivel Ai barátunk teljes mértékben hulla,
SEEK ARM, LEG, HEAD	Keress kezet, lábat, fejet (az egyik neve **ULNA**),
IN POT DISPLAY	Pottyantsd őket üstbe, hogy mindet együtt lássad,
AND ONE WORD SAY.	Már csak egy szót kell mondanod – kész a varázslat."

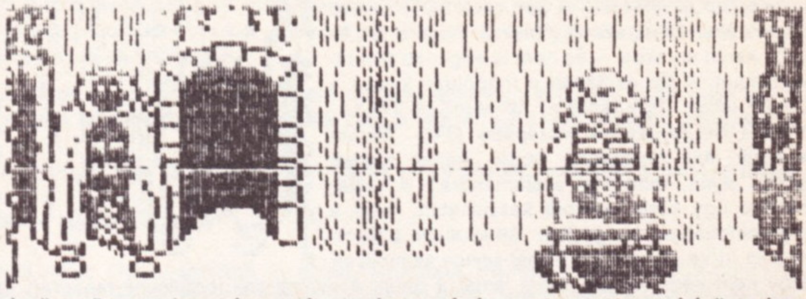
Ha már úgyis idehívtuk az előbb Apex-et, akkor rögtön meg is kérdezhetjük tőle, hogy mi a véleménye Ai-ról (**"APEX,AI**)."Hideg és halott" – feleli túlméretezett házibolondunk. Aha. Szóval Ai egy Mirelite-csirke! Kezdhetjük összeszedegetni a szükséges csontokat. A legnagyobb csontlelőhely a 4. szinten lévő METHOS. Itt meg is találjuk az általunk keresett dolgokat, név szerint:

- Sing csont (**ULNA**) – 465
- Combcsont (**THIGH BONE**) – 484
- Koponya (**SKULL**) – 461 (ez utóbbi úgy néz ki, mint a mérgezett fej).

Vindicator Imagine

A játék 3. szintjének kódja: EUTACHIAN TUBES.

2.2 HEAVY ON THE MAGICK

Miután az Ai-puzzle 3 darabja nálunk van, ballagjunk vissza az üsthöz és dobáljuk bele őket (a biztonság kedvéért ezután vizsgáljuk meg, hogy minden darab benne van-e). Most kezdhetünk próbálkozni, hogy milyen módon rángassuk vissza az élők közé a pácienst: meg kell invokálni? (**INVOKE AI** – nem nyert, ez csak a démonokra van hatással) hívni kell? (**CALL AI** – ez sem jött össze, nem nagyon jött be az ajtón) netán egy szót kell mondanunk az üstnek (**"CAULDRON,AI**, **"CAULDRON, GENESIS**, **"CAULDRON,FUCK OFF** és így tovább). Egy idő után rájöhetünk, hogy nem túl sok esélyünk van a kitalálására ezzel a módszerrel – nézzünk körbe inkább, hátha találunk némi segítséget valahol. Keresgélésünk tárgya lehetőleg a GORBURG-ban (315) meglelhető könyvlap legyen – ezen ugyanis az áll: **ACHAD TO CAULDRON**, azaz "ACHAD az üstnek". Jé! Úgy látszik, a készítőknek ennél a résznél rossz napjuk volt – ez túl konkrét információ ahhoz, hogy igaz legyen. Pedig az – **"CAULDRON, ACHAD** és Ai mester visszatér közénk a Holtak Birodalmából. Vele is Apex-hez hasonló magasröptű beszélgetést folytathatunk, amit egy kissé unalmassá tesz az, hogy mindenre azt feleli: "csak az időmet pocsékolod" (**YOU WASTE MY TIME**). Egy kivétellel: **"AI,DOOR** hatására megkapjuk tőle a G ajtó kulcsszavát.

Egyetlen ajtó maradt már csak hátra, a **H** jelű (majd később kiderül, hogy még van egy), ami a 4. szinten lévő Kriptából (428) nyílik. Ehhez a legnehezebb eljutni, mivel ide csak egyetlen út vezet – az, amelyiket a hidra állja el. Rajta átkecmeregve eljutunk a PIT helyszíneire, ahol némi bolyongás után megtaláljuk az oroszlános kulcs által nyitható Büszkeség Szobáját (ROOM OF PRIDE). Emögött a "Szakadék" (CHASM) nevű helyszín vár bennünket. Nemsckára kiderül az is, hogy honnan kapta a nevét: a 446 szobában ugyanis egy szakadék állja az utunkat, amelybe belelépve Axil megkezdi az "**Utazás a Föld középpontja felé**" című játékot (ez azonban egy teljesen más játék – jelen programban ez a GAME OVER nevű jelenséget vonja maga után). A falon egy érdekes jel is látható, amellyel eddig nem találkoztunk. Magunkhoz rendelhetjük Apex-et némi segítség reményében (a társalgás jegyzőkönyvétől ezúttal eltekintünk), de nem sokra fogunk jutni vele. A megoldás kulcsa itt ugyanis nem a logikában (már amennyiben valaki talált ilyet ebben a játékban...), hanem a szorgalomban van: a leírás elején említettük, hogy minden tárgyról információkat szerezhetünk azzal, hogy megvizsgáljuk, felvesszük vagy Apex-et kérdezzük róla. Ha ezt minden tárggyal eljátszottuk, akkor már rábukkanhattunk a megoldás kulcsára: MORFANG egyik szobájában (118) ugyanis találhatunk egy üveget (**FLASK**), amelyet felvéve azt az információt kapjuk, hogy egy római négyes és egy húszas szám található rajta (**IT'S INSCRIBED WITH THE WORD IV AND TWENTY**). Márpedig a 420 – a program által használt módszer alapján – pontosan megegyezik annak a szobának a koordinátáival, ahol a szakadék állja utunkat. Ha az üveg nálunk van, akkor baj nélkül átkelhetünk rajta (valamint plusz szerencsepontot is eredményez).

Megint egy kis séta következik: a "Kukacgyűrűn" (WORMRING) körbesétálva (nem árt, ha viszünk magunkkal egy pénzeszsákot is) és néhány utunkba akadó Wywern leküzdése után (a 451 szobát kerüljük ki, mert az ajtón belépve pontosan rálépünk az egyikre!) kinyithatjuk a ROOM OF SCALE szobát. Máris a "Rabak kétsége" (DOUBT OF RABAK) nevű helyen találjuk magunkat. Továbbhaladva az egyik helyszínen egy szörnyű rondaságba (valami víziló-féleségbe) ütközünk. Valószínűleg ő lesz az a bizonyos Rabak, akinek kétségei vannak. Mondjunk neki valamit. Kiderül, hogy "Találós kérdés"-t akar velünk játszani: "Mondd meg a keresztnevemet" (**SAY MY LAST NAME**). Aha, szóval ezért vannak kétségei – elfelejtette a nevét. Talán kérdezzük meg tőle, hátha eszébe jutott közben (**"RABAK, NAME**). "Egy sárkány vagyok" (**I AM A DRAGON**) – mondja. Játszunk vele visszhangot (**"RABAK,DRAGON**). "Melegszel" (**YOU ARE WARM**) – jön a válasz. **"RABAK,WARM** – "Mondd meg az utónevem". Szóval visszajutottunk ugyanoda. Próbálkozzunk egy másfajta megközelítéssel, mondjuk neki, hogy tűz (**"RABAK, FIRE**). "Kétlem azt" (**I DOUBT IT**) – mondja. Azt tudjuk, erről vagy híres. Esetleg ennek az ellentéte? **"RABAK,WATER** – volt Rabak, nincs Rabak. Mehetünk tovább. A következő helyszínen kellemetlen meglepetés fogad bennünket: három oszlopot láthatunk, rajtuk a kulcsszavas ajtónál megszokott őrökkel – de nincs közöttük ajtó! Hát hol van? **"GUARDS,DOOR** és már kapjuk is a következő elmés versikét:

NO SOUTH DOOR, WHAT A SHAME,	"Ó, micsoda szégyen, nincsen ajtó délre!
SEEK ERLSTONE FOR THE NAME.	Hát keresd az Erlstone-t – és rájössz a névre."

Tesséééék? Mi az az Erlstone? Az odáig rendben van, hogy annyit jelent "Tündérek Köve" – ilyen tárggyal azonban nem találkoztunk a játék egyetlen szobájában sem! Nem tud róla sem Apex, sem a tárgyügyekben illetékes két démon sem! Akkor hol az ördögben keressük?! Mert nekünk mindenképpen át kell itt jutnunk, hiszen emögött van a H jelű ajtó! Mivel semmi más támpontot nem találtunk és fogalmunk sem volt, hogy az Erlstone-t merre keressük, kénytelenek voltunk a hely nevének a szinonimáival próbálkozni. Reménytelen próbálkozás volt – mégis sikerre vezetett! Az ajtó kulcsszava: "Halottak Kapuja" (a "halott" szó ráadásul egy olyan kifejezés volt, amit a jelen angol nyelv már nem is használ – elavult formula!). Ugyan arról fogalmunk sincsen, hogy mi köze van Erlstone-nak a Halottak Kapujához, mindenesetre az ajtó kinyílt rá. Na, hogy hangzik a kulcsszó angolul...?!

Innen már az Olvasóra vár a továbbjutás. Annyit mindenestre elárulhatunk, hogy a H jelű ajtó (az őrök rejtvénye és annak a megfejtése roppant elmés...) mögött is ugyanaz a jelenség játszódik le, mint a D és E ajtókon való belépéskor (népitánc, villogás, "Jól van, Axil...", stb.). Itt azonban már mi is elakadtunk: minden tárgyat felhasználtunk illetve tudjuk, mire szolgálnak (a nugát (**NOUGAT**), ami nem étel és a feleslegesnek ítélt tárgyak kivételével), minden zárt ajtó mögé bejutottunk és bejártunk a 256 helyszínből 255-öt. Egy helyre nem sikerült bejutnunk: a 488 szobába ugyanis – a FURNACE-hez hasonlóan – sehonnan sem vezet ajtó. Így tehát nyitva maradt néhány kérdés, amelyre nem tudunk választ adni, nevezetesen:

- mi van a 488 szobában és hogyan lehet oda bejutni?
- kicsoda vagy micsoda az előbb említett Erlstone és hol található?
- mi a játék vége? Az eddigiekből ugyan kiderült, hogy kijáratot kell gyártanunk, de nem tudjuk, hogy hol lesz ez a kijárat (talán a 488-ban?) és mit kell még csinálni hozzá? Ha valaki ismerné a választ ezekre a kérdésekre, kérjük küldje el az SpV címére, hogy közölhessük (egyébként minket is furdal a kíváncsiság)! Hát akkor ennyit a **Gargoyle**-játékokról...

ENTER FACE 15

SPECTRUM programok átírása 6.

Ha valaki vette a fáradságot és előállította a program két blokkját, valamint átalakította a közölt betöltőt, csodálkozva tapasztalta, hogy a program nem igazán rendeltetésszerűen működik. Általánosságban elmondhatjuk, hogy ha egy program "elszáll", akkor annak két oka van:

1. A SPECTRUM ROM-ban lévő szubrutint hív.
2. Megszakítást alkalmaz.

Esetünkben mindkét esetre látunk majd példát, most foglalkozzunk a fontosabbal, a felhasználói megszakítással. A megszakítás olyan alprogram, amely a főprogram futása közben egy előre meghatározott esemény bekövetkeztekor hajtódik végre. Ez az esendő esemény esetünkben esetlegesen esik meg (jó mi?) mégpedig minden 1/50-ed másodpercben. A megszakítás elfogadásakor a processzor elmenti az aktuális programszámlálót (a PC regisztert), majd reagál, az üzemmódtól függően más és más módon.

A Z80-as mikroprocesszornak 3 féle megszakításkezelése van:

1. A nullás üzemmód. Ekkor a processzor a következő utasítás-byte-ot nem az aktuális memóriacímről veszi, hanem a megszakítást generáló eszköz adja. A Z80 felhasználók ezt a módszert szinte nem is használják, az INTEL 8080 miroprocesszorral való kompatibilitás miatt építették be. Beállítása az "IM 0" Z80 utasítással történik.
2. Az egyes üzemmód. Ekkor végrehajtódik egy "RST 38H" utasítás, vagyis meghívja a 38H-n lévő szubrutint. A SPECTRUM BASIC ezt használja. (Valamint az ENTERPRISE EXOS is!) Beállítása egy "IM 1" (ED 56) utasítással történik.
3. A kettes üzemmód. Ez a legcifffrább, de a leghasznosabb is. A megszakítási alprogram címének megtalálásához meg kell néznünk egy speciális Z80 regisztert, az "Interrupt vector register" névre hallgató "I" regisztert. Ebben az üzemmódban ugyanis megszakításkérés esetén a mikroprocesszor beolvas az adatvezetékekről egy byte-ot, a felső 8 bitnek megfelelteti az "I" regiszter 8 bitjét, majd az így létrehozott 16 bites címről kiolvas egy byte-ot, majd a 16 bites címet megnövelve még egyet. Az első byte lesz az alprogram címének alsó, a második pedig a felső byte-ja. Mire jó ez ? Például arra, hogy ha több egység kérhet megszakítást, akkor nem a processzor kezdi el találgatni a megszakítani kívánó személyét, hanem a periféria azonosítja magát az adatbuszra küldött byte-al. A beállítása az "IM 2" (ED 5E) utasítással történik. Ezt az utasítást mindenki jól jegyezze meg, ugyanis a programok 80-90 százaléka ilyen üzemmódot állít be.

FONTOS! A megszakítást kiszolgáló alprogramnak nem szabad megváltoztatni EGYETLEN regiszter értékét sem, amelyet a főprogram használ! A megszakítás elfogadásakor tiltódik a további megszakítások elfogadása, ezt általában az interrupt alprogram végén szokták engedélyezni. Ez mind nagyon szép – mondhatja az Olvasó – de mi szükség van ennek ismeretére? Nagyon is van, mivel az ENTERPRISE bonyolultabb megszakítás elektronikával rendelkezik. Nem egy-, hanem mindjárt négyféle megszakítási forrás áll rendelkezésre, amelyek külön-külön tilthatók, engedélyezhetők. Erre egy külön perifériacím szolgál, melynek címe a **0B4H**. Ez különbözik OUT és IN műveletek esetén. Minket csak az OUT érdekel, ezért csak ezt részletezzük.

A port bitenként értelmezett:

- **b0** A hanggenerátor által adott megszakítás engedélyezése. (1 érték által)
- **b1** A hanggenerátor megszakítás tároló törlése.
- **b2** Az 1 Hz-es megszakítás engedélyezése.
- **b3** Az 1 Hz-es megszakítás tároló törlése.
- **b4** A video-megszakítás engedélyezése.
- **b5** A video-megszakítás tároló törlése.
- **b6** A soros vonal megszakításának engedélyezése.
- **b7** A soros vonal megszakítás tárolójának törlése.

Az, hogy az engedélyezésnek mi a szerepe, elég egyértelmű: ha a megfelelő helyre egy egyes bitet írunk, akkor az a forrás képes megszakítást generálni. Ha nullát írunk, akkor letiltottuk az eszközt. Az 50 Hz-es megszakítás generálásához célszerű a NICK-chip által generált megszakítást használni, amit az LPT generálásakor beállítottunk.

A másik feladat – a megszakítás tároló törlése – már nem ilyen egyértelmű. A DAVE-chip (amely a megszakításrendszert istápolja) tárolja az interrupt kéréseket. Amíg nem töröltük a tárolóját, addig elnyom minden ilyen irányú próbálkozást. Tehát: ha azt akarjuk, hogy az 1/50 másodpercenként érkező megszakítások ne vesszenek el (vagyis ne "fagyjon le" a program), minden megszakítást kiszolgáló alprogram végén (vagy elején) törölnünk kell a DAVE-chip megfelelő tárolóját. A video-megszakítás újraengedélyezését végző rutin az alábbi:

```
LD A,30H       ;b4+b5, video IT. engedélyezés, tároló törlése
OUT (0B4H),A   ;A DAVE-chip megfelelő regisztere
```

Arra természetesen figyeljünk, hogy mentsük az "A" regiszter a művelet előtt.

Most nézzük meg, hogy a nagy fáradsággal átmentett "**MOON CRESTA**" hogyan csinálja. A program indítási címe **77B2H**.

```
77B2  F3         DI               ;Megszakítás
                                  ;tiltása.
77B3  31 43 F6   LD    SP,F643    ;Verem állítás.
77B6  21 10 A7   LD    HL,A710    ;Karakterkészlet
                                  ;helyének
77B9  22 36 5C   LD    (5C36),HL  ;tárolása az
                                  ;5C36H címen.
77BC  21 05 40   LD    HL,4005    ;A betöltőkép
                                  ;tárolása
77BF  11 7B 5C   LD    DE,5C7B
77C2  01 FB 1A   LD    BC,1AFB
77C5  ED B0      LDIR
77C7  21 00 F5   LD    HL,F500    ;Interrupt cím
                                  ;beállítása.
77CA  11 01 F5   LD    DE,F501
77CD  01 01 01   LD    BC,0101
77D0  36 77      LD    (HL),77    ;A megszakítási
                                  ;rutin 7777H-n.
77D2  ED B0      LDIR
77D4  3E F5      LD    A,F5       ;A táblázat felső
                                  ;byte-ja (F5H)
77D6  ED 47      LD    I,A        ;az "I" regisz-
                                  ;terben.
77D8  ED 5E      IM    2          ;Kettes mód
                                  ;beállítás.
77DA  FB         EI               ;Megszakítás
                                  ;engedélyezése.
```

Biztos mindenki megdöbbent a 257 elemű táblázaton. Erre azért van szükség, mivel a táblázat alsó byte-ja (amit a periféria ad) nem eléggé biztos. (Általában FFH) Ezzel a módszerrel minden kombinációra bebiztosították magukat a programozók. Az ilyen táblázatos módszerek leggonoszabbja az, amikor a táblázat csupa 255-ből áll, tehát a megszakítási rutin címe 65535 (FFFFH). Erre az egy byte-ra leraknak egy "JR" utasításnak megfelelő 18H-t, amelynek operandusa a 0 címen lévő (SPECTRUM BASIC) 0F3H. Ez a relatív ugrás visszaugrik a 0FFF4H címre, ahol egy ugró utasítás visz a tulajdonképpeni megszakítási alprogramra. A következő LOADER a kész játék végső betöltője, ezért érdemes beírni. A megszakítási problémát úgy küzdöttük le, hogy 7777H-ra (az IT rutin) letettünk egy "JP" utasítást, előbb engedélyezzük a DAVE-chipben az interruptot, majd ráugrunk a tulajdonképpeni rutinra.

```
        ORG 256
        JP CONT
        JP KEY
        JP ALLKEY
        JP JOY
        JP BEEP
KEY     EX (SP),HL
        LD A,(HL)
        INC HL
        EX (SP),HL
        OUT (0B5H),A
        IN A,(0B5H)
        RET
ALLKEY  PUSH BC
        LD BC,0AFFH
A1      LD A,B
        DEC A
        OUT (0B5H),A
        IN A,(0B5H)
        AND C
        LD C,A
        DJNZ A1
        POP BC
        RET
JOY     PUSH BC
        LD B,0
        CALL JOY1
        LD A,C
        LD (JOY2+1),A
        CALL JOY1
        LD A,C
JOY2    OR 0
        POP BC
        RET
JOY1    LD C,8
JOY3    LD A,B
        INC B
        OUT (0B5H),A
        IN A,(0B6H)
        RRA
        CCF
        RL C
        JR NC,JOY3
        RET
BEEP    LD A,L
        SRL L
        SRL L
        CPL
        AND 3
        LD C,A
        LD B,0
        LD IX,L03D1
        ADD IX,BC
        LD A,(L5C48)
        AND 38H
        RRCA
        RRCA
        RRCA
        OR 0
L03D1   NOP
        NOP
        NOP
        INC B
        INC C
L03D6   DEC C
        JR NZ,L03D6
        LD C,63
        DEC B
        JP NZ,L03D6
        XOR 18H
        OUT (0A7H),A
        LD B,H
        LD C,A
        BIT 4,A
        JR NZ,L03F2
        LD A,D
        OR E
        JR Z,L03F6
        LD A,C
        LD C,L
        DEC DE
        JP (IX)
L03F2   LD C,L
        INC C
        JP (IX)
L03F6   EI
        RET
L5C48   EQU 5C48H
CONT    LD SP,STACK
        LD B,1
        LD C,28
        LD D,0
        EXOS 16
        LD C,0FAH
        EXOS 25
        LD A,0FAH
        OUT (0B2H),A
        LD C,0FCH
        EXOS 25
        LD A,0FCH
        OUT (0B1H),A
        LD A,192
        LD DE,4000H
        EXX
        LD DE,4000H
        LD HL,4004H
        LD BC,13
L1      EX AF,AF'
        EXX
        LD HL,LINE
        LD BC,16
        LDIR
        EXX
        LD (HL),E
        INC HL
        LD A,D
        RRA
        RRA
        RRA
        AND 3
        OR 58H
        LD (HL),A
        INC HL
        LD (HL),E
        INC HL
        LD (HL),D
        ADD HL,BC
        INC D
        LD A,D
        AND 7
        JR NZ,L2
        LD A,E
        ADD A,32
        LD E,A
        CCF
        SBC A,A
        AND 0F8H
        ADD A,D
        LD D,A
L2      EX AF,AF'
        DEC A
        JR NZ,L1
        EXX
        LD HL,SYNC
        LD BC,HOSSZ
        LDIR
        XOR A
        OUT (82H),A
        LD A,192
        OUT (83H),A
        LD C,0FDH
        EXOS 25
        LD C,0FBH
        EXOS 25
        LD A,0FBH
        OUT (0B3H),A
        LD A,0FDH
        OUT (0B1H),A
        LD DE,SCREEN
        LD A,1
        EXOS 1
        LD DE,4000H
        LD BC,1B00H
        LD A,1
        EXOS 6
        LD A,1
        EXOS 3
        LD A,1
        LD DE,ALSO
        EXOS 1
        LD DE,7776H
        LD BC,38A4H
        LD A,1
        EXOS 6
        LD A,1
        EXOS 3
        LD A,1
        LD DE,FELSO
        EXOS 1
        LD DE,0E8C4H
        LD BC,173CH
        LD A,1
        EXOS 6
        LD A,1
        EXOS 3
        LD A,48
        OUT (0B4H),A
        LD A,195
        LD HL,ENABLE
        LD (7777H),A
        LD (7778H),HL
        LD HL,ISR
        LD (38H),A
        LD (39H),HL
        LD HL,JOY
        LD (28H),A
        LD (29H),HL
        LD A,20H
        OUT (0A8H),A
        OUT (0ACH),A
        XOR A
        OUT (0B1H),A
        LD HL,4000H
        LD DE,STACK
        LD BC,4000H-STACK
        LDIR
        LD A,0FDH
        OUT (0B1H),A
        JP 77B2H
ISR     PUSH AF
        LD A,30H
        OUT (0B4H),A
        POP AF
        EI
        RET
ENABLE  PUSH AF
        LD A,30H
        OUT (0B4H),A
        POP AF
        JP 0EE00H
SCREEN  DEFB ALSO-$-1
        DEFM "CRESTA.SCR"
ALSO    DEFB FELSO-$-1
        DEFM "ALSO"
FELSO   DEFB LINE-$-1
        DEFM "FELSO"
LINE    DEFB 255,14H,15,2FH,0,0,0,0
        DEFB 0,32,72,104,144,176,216,248
SYNC    DEFB 0F5H,02H,0,0,0,0,0,0
        DEFB 0,0,0,0,0,0,0,0
        DEFB 247,8,11,73H,0B8H,0FEH,0E9H,1
        DEFB 0,216,216,0,0,0,0,0
        DEFB 217,12H,63,0,0,0,0,0
        DEFB 0,0,0,0,0,0,0,0
        DEFB 253,16,63,0,0,0,0,0
        DEFB 0,0,0,0,0,0,0,0
        DEFB 252,16,6,63,0,0,0,0
        DEFB 0,0,0,0,0,0,0,0
        DEFB 255,90H,63,32,0,0,0,0
        DEFB 0,0,0,0,0,0,0,0
        DEFB 252,12H,6,63,0,0,0,0
        DEFB 0,0,0,0,0,0,0,0
        DEFB 207,13H,63,0,0,0,0,0
        DEFB 0,0,0,0,0,0,0,0
HOSSZ   EQU $-SYNC
STACK   EQU $+200
```

Mint látható, a program két blokkját nemes egyszerűséggel csak "**ALSO**" és "**FELSO**" névvel illettük, ezáltal is jelezve az elhelyezkedésüket. A betöltő elején található rutinok méltatására a későbbiekben visszatérünk. Ezzel a betöltővel futtatva a "**MOON CRESTA**"-t már hajlandó elindulni. (Igaz sok köszönet nincs benne!)

És most essék néhány szó a SPECTRUM billentyűzetfigyeléséről: Az összes gomb egy mátrixba van kötve. A mátrix sorát mi közöljük a géppel igen ravasz módon, az oszlopot pedig szerény kérésünkre válaszként kapjuk. A sor kiválasztását igen érdekesen oldották meg. Kihasználták a mikroprocesszor ama tulajdonságát, hogy IN/OUT műveletek esetén a címbusz felső 8 bitjén is értékes adat van. Vegyünk példának egy IN A,(0FEH) utasítást!

Ekkor a címbusz alsó 8 bitje a periféria címét (jelen esetben a 0FEH-t), míg a felső 8 bit az "A" regiszter beolvasás előtti értékét tartalmazza. A másik fajta "IN" utasításcsoport esetén (az IN r,(C)) a "B" regiszter kerül hasonló helyzetbe.

A SPECTRUM a billentyűket egy 8*5 elemű mátrixban kezeli. A 8 sor eléggé sokatmondó, mivel pontosan ennyi bit van egy byteban. A 8 sornak tehát megfelel 8 bit, amelyik bit 0 értékű, azt a sort olvassa be a processzor. Mivel egy byte-on belül bármelyik bit lehet 0, ezért egy utasítással több sort is le lehet kérdezni.

A kiválasztott sort a 254-es (0FEH) porton lehet beolvasni, az alsó 5 bit hordozza a billentyűzet információit. Konkrétan: az

1,2,3,4,5 gombok vizsgálata az alábbi kis programocskával történhet.

1.variáció	**2.variáció**
LD A,0F7H	LD BC,0F7FEH
IN A,(0FEH)	IN A,(C)

Működés szempontjából a két módozat egyenértékű, a 2. variáció azonban használja a "BC" regiszterpárt. A gyakorlatban mindkét variáció előfordul.

Ha billentyűfigyelést keresünk egy programban, akkor a következő utasításokra figyeljünk fokozottan:

Utasítás	**HEXA kód**
IN A,(0FEH)	DB FE
IN A,(C)	ED 78
IN B,(C)	ED 40
IN C,(C)	ED 48
IN D,(C)	ED 50
IN E,(C)	ED 58
IN H,(C)	ED 60
IN L,(C)	ED 68

Mielőtt bárki azt hinné, hogy az első két utasításon kívül mást nem használnak, az nem jár messze az igazságtól, viszont elrettentésül megjegyeznénk, hogy leltünk már IN C,(C) utasítást is, amely az irányítás nemes feladatát volt hivatva betölteni. Gyakran előfordul a teljes klaviatura lekérdezése is. Ez SPECTRUM-on egyszerű, ENTERPRISE-on viszont már nem. (Ha valaki nem tudná, egy

```
XOR A
IN A,(0FEH)
```

nagyon megfelelő ilyen célokra)

A téma lezárásaként itt van a sokat emlegetett mátrix.

A SPECTRUM billentyüzetmátrix:

BIN	DEC	HEX	1 b0	2 b1	4 b2	8 b3	16 b4
11111110	254	FE	Caps	Z	X	C	V
11111101	253	FD	A	S	D	F	G
11111011	251	FB	Q	W	E	R	T
11110111	247	F7	1	2	3	4	5
11101111	239	EF	0	9	8	7	6
11011111	223	DF	P	O	I	U	Y
10111111	191	BF	Enter	L	K	J	H
01111111	127	7F	Space	Sym.	M	N	B

Miután a SPECTRUM klaviatura-kérdést ilyen jól helybenhagytuk, rátérhetünk az ENTERPRISE oldalára. A mátrix módszer itt is alkalmazott, viszont – a több gomb miatt – némileg eltér a fent említettől. Először is, nem 8 sor van, hanem 10. Ez előrevetíti ama szomoru tény árnyékát, hogy nem fér egy byte-ban (vagyis csak a külön bites módszerrel nem). Másodszor: nem 5 oszlopot olvasunk be, hanem 8-at. Ezzel a módszerrel 80 gomb figyelésére van mód, ebből néhány nem használt. Azt, hogy melyik sort (0-tól 9-ig számozva) akarjuk olvasni, a 0B5H című porton kell közölnünk. Miután ezt közöltük, rendelkezésünkre áll ugyanezen a porton az adat. Előző példánknál maradva az 1-5 billentyüket az

```
LD A,3
OUT (0B5H),A
IN A,(0B5H)
```

utasításokkal figyelhetjük. Látható, hogy az előbbi 4 byte-tal szemben most ugyanez 6 byte hosszan sikerült. Vagyis nem fér be az eredeti helyére. Itt három dolgot tehetünk:

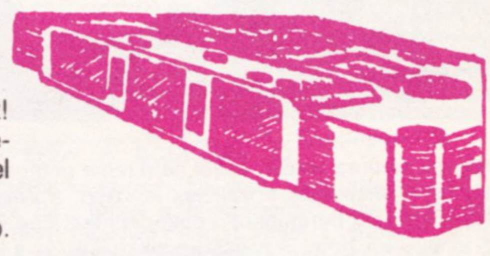
1. Hagyjuk az egészet és elmegyünk dominózni.
2. A memória egy nem használt helyére megírjuk szubrutinként, majd az eredeti programrészt lecseréljük egy "CALL" utasításra.
3. Addig erőltetjük (jó VOGON szokás szerint) amíg nem sikerül begyürni az eredeti helyére.

Kétségkívül az első módszer a legegyszerűbb, viszont a harmadik a legszimpatikusabb, ennek ellenére mi a másodikat fogjuk bemutatni. Ennek okai: minek riasszuk el az Olvasót ilyen korai stádiumban ?

Végezetül íme, az **ENTERPRISE billentyüzetmátrix**:

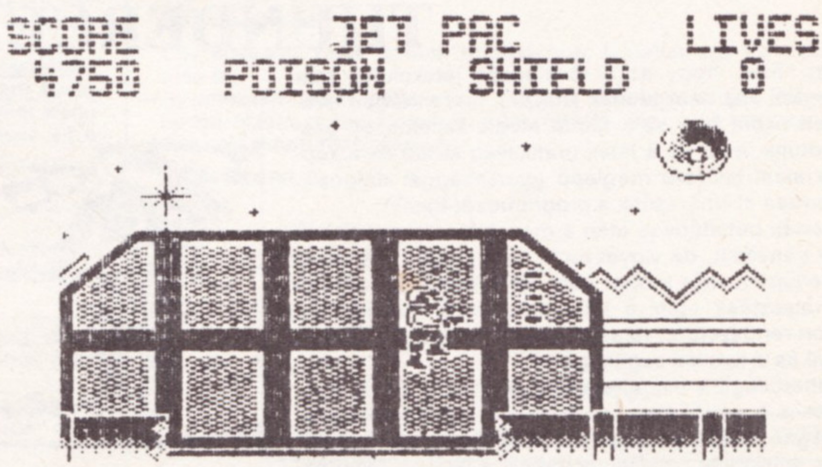
	b7 128	b6 64	b5 32	b4 16	b3 8	b2 4	b1 2	b0 1
Sor	80H	40H	20H	10H	08H	04H	02H	01H
0	B.SH.	Z	X	C	V	B	\	N
1	CTRL	A	S	F	D	G	LOCK	H
2	TAB	W	E	T	R	Y	Q	U
3	ESC	2	3	5	4	6	1	7
4	F1	F2	F7	F5	F6	F3	F8	F4
5		ERASE	^	0	-	9		8
6		]	:	L	;	K		J
7	ALT	ENTER	BAL	HOLD	FEL	JOBB	LE	STOP
8	INS	SPACE	J.SH.	.	/	,	DEL	M
9			[	P	@	O		I

GUNRUNNER

A messzi jövőben játszódó programban hősünknek komoly feladat jutott! Egy szál pisztollyal végig kell küzdenie magát mindenféle veszéllyel teletűzdelt pályák sokaságán. Mindez csakis egy cél érdekében történik: el kell pusztítania a rejtélyes, oszlopokra állított fekete gömböket!

Ebben különféle cselesen repülő müty-mütyök akadályozzák leginkább. Szerencsére segítségére vannak különböző megszerezhető tárgyak:

Jetpac: Ezzel a hátra csatolható repülő szerkezettel gyorsan átrepülhetünk az akadályok felett.

Shield: Pajzs, mely a repülő tárgyakkal való ütközés hatásaitól óv meg bennünket.

Poison: Egyfajta gránát, amely elpusztítja a repülő tárgyakat, valamint a felénk dobált kis gránátokat.

Multi fire: Megháromszorozza fegyverünk tűzerejét.

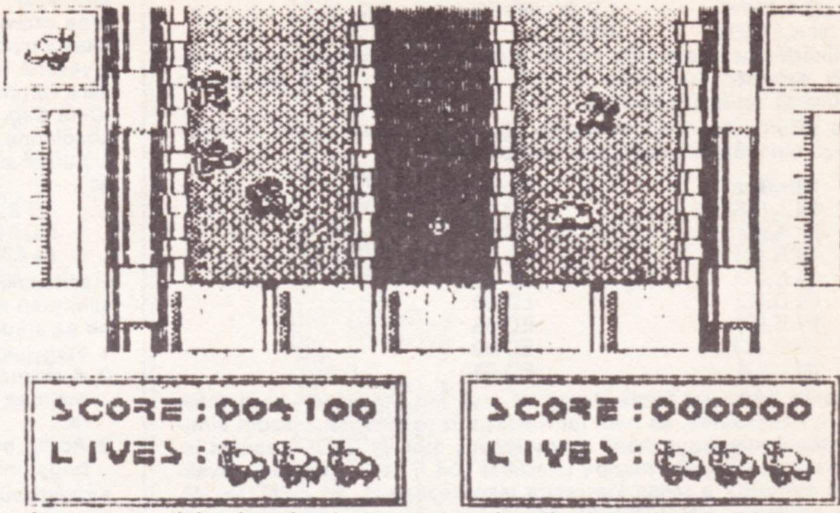
Sajnos ezen tárgyaknak van egy szépséghibájuk is, csak egy ideig hatásosak! Hogy meddig, azt a pontszám mellett lévő nevük sárga elszíneződése mutatja. Minél sötétebb a felirat, annál inkább lehet számítani a hatásosságuk megszűnésére. Csak a **multi fire** "örökéletű", de ezt is elveszthetjük – a többi tárgggyal egyetemben –, ha az idegen repkedő tárgyakkal sokáig érintkezünk!

Egy-egy szint teljesítése után egy BONUS pályát teljesíthetünk időre, ahol halálunk esetén nincs életvesztés, csak jutalmul kevesebb pont üti a markunkat.

A játékot a már ismert módon a menüben beállított módon mind külső, mind belső botkormánnyal, valamint billentyűzetről is játszhatjuk. Előbb állítsuk be a billentyűzetet, mert csak így tudjuk a **poison**-t aktivizálni.

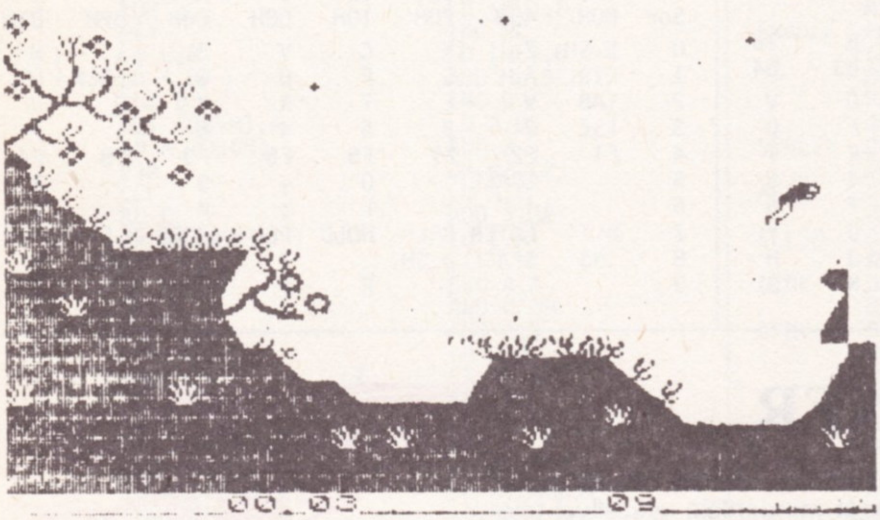
Igen élvezetes piff-puff játékkal lettek gazdagabbak az **ENTERPRISE** tulajdonosok!

UCM (THE ULTIMATE COMBAT MISSION)

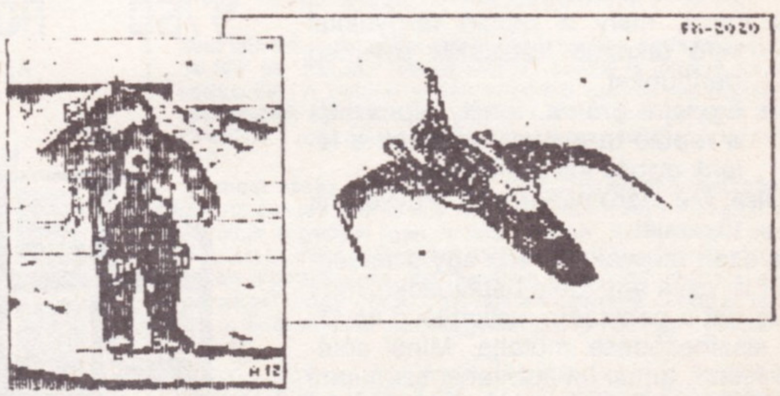
Ez az egyik legújabb **SPECTRUM/ENTERPRISE** átirat. Végre egy olyan program, amelyet nem csak szólóban lehet játszani!
A betöltést követően a menüből kiválaszthatjuk a játékosok számát, es az irányítást is. Ezt követően már csak a rossz bácsik elleni botkormány-gyilkos küzdelem van hátra.
A pályát felülről látjuk, a képernyő két oldalán az általunk irányított emberké(i)nk energiáját láthatjuk. A képernyő alján a meglévő életeink számát jelképező figurák láthatóak. Sajnálatos módon játékosonként csak 3 élettel rendelkezünk. A játék célja, hogy elérjük a pálya végét és az eredményes küldetés jutalmául feliratkozhatunk a ponttáblázatba. Ez nem is olyan egyszerűen végrehajtható feladat örökélet nélkül. Az emberkénknek végtelen lőszer áll rendelkezésre a géppisztolyhoz, és időnként a NINJA kinézetű rossz alakoktól is begyűjthetünk pár rakétavetőt. A dolgok szépséghibája az, hogy amikor elhalálozunk, a begyűjtött fegyverünk is elvész, marad a géppisztoly. A játék végigjátszása sok ügyességet és türelmet kíván. Vígasztaljon bennünket az a tudat, hogy a botkormányt javító szervizek felkészülten várják a játék intenzív művelőit.

UP & DOWN

A szélesszájú kisbéka egy napon a mezőn ugrándozott, és Rádiós Walkman-jén a Calypso rádiót hallgatta. Olyannyira belefeledkezett az élet dolgaiba, hogy egyszer csak egy nagy üregbe esett. Meglepetésében csak annyit tudott mondani, hogy: "Játék! Hahahahaaaaaa...", és máris a barlang fenekén találta magát. Itt a nagy zuhanás okozta ütődéstől kiestek az elemek a Walkman-ből, és a szélesszájú kisbékán máris a rádióelvonás tünetei kezdtek jelentkezni, érthető hát, minél előbb a felszínre szeretett volna keveredni. Sajnos szegényke nem emlékezett a felfelé vezető útra – nagyon, nagyon buta szélesszájú béka volt –, ezért segítségre van szüksége! A bal- és jobboldali "SHIFT" billentyűkkel tudjuk brekkencsünket irányítani. Minél hosszabb az ugrás erősségét jelző sáv, annál nagyobbat ugrik barátunk.
A breki nem csak butácska, hanem ügyetlenke is, ezért a gombákon és egyéb gizgazokon könnyen megcsúszik, ennek várhatóak a következményei: visszapottyan a mélybe.
Sajnos az üreg lakója, akiről nem lehet pontosan tudni, hogy kicsoda-micsoda lény – talán leginkább egy madárba oltott sárkányra hasonlít – lelkesedik a franciás kosztért, a Walkman-es szélesszájú kisbékáért. Érthető hát, hogy mindent megtesz annak érdekében, hogy kis zöld barátunkat megkaparintsa! Erre két oka is van: egyrészt ő is szeret rádiót hallgatni, másrészt igen éhes az istenadta!
A lényeg az, hogy jó messzire elkerüljük, és a felszínre jutva elkiálthassuk magunkat, miszerint: "Ráádióó Calypsóóó! Brekkk, na ugye ?"

THUNDERCEPTOR

Azt hittük, hogy az űr-lövöldözős játékokban már semmi újat nem tudnak kitalálni, hiszen régen lerágott csont már ez a téma. Mégis kellemesen csalódtunk, mert ez a játék grafikailag kiváló és a képkezelést tekintve meglepő gyorsasággal dolgozik. Minden elismerésünk a programozó(-k)nak!
A játék betöltődése után a menüből választhatjuk ki az irányítást, de vigyázzunk, mert indítás után ez a menüpont már többet nem tér vissza. Az irányítás kiválasztása után a játék következő menüpontjai ikon-rendszerből választhatók ki, egy mozgatható nyíl és a tüzelés segítségével.
Lehetőségünk van a fegyverzethez tartozó lőszerek, illetve a védőpajzs erejének a megváltoztatására. Megnézhetjük a kitüntetéseinket, illetve egy-egy pálya teljesítése után lementhetjük a játékot. Megnézhetjük, hogy mennyi és milyen típusú ellenséges űrhajót lőttünk le.

A játékban csak az ellenség lőhető le, a szembe száguldozó meteoritok nem! Ez utóbbiak sokszor okoznak problémát, mivel nem onnan bukkannak fel, ahonnan várjuk őket. Autofire-s botkormány nélkül meglehetősen nehéz a normál lőszerrel való harc. Tudniillik a gombismétlés tiltva van, így azután nyomorékká nyomhatjuk a tűzgombot. Ebben a játékban még nem sikerült az utolsó pályáig eljutni (még örökélettel sem), ha igaz a küldetések számát jelző szám, akkor 999 999 pálya van.
A játék végigjátszásához nem örökéletet, hanem végtelen türelmet kívánunk!

micro-PROLOG

Gépi kódú bővítés

A tárfelosztás

A **micro-PROLOG** az alábbi vázlat szerint helyezkedik el a tárban, illetve használja azt:

0	16384	24576	38767	38912	40357	65534
ROM	PROLOG	nem használt	munka-terület	kupac →	← verem	
0h	4000n	6000n	976Fh	9800n	9DA5h	FFFEh

A program a 9760h-n kezdődő néhány utasításra csak induláskor adja a vezérlést – három rendszerváltozót (MODE, ATTR_P, ATTR_T) alaphelyzetbe állít –, majd a 6003h címre ugrik. A 976Fh-97FFh területet nem használja; erre a 145 byte-ra pl. kényelmesen betölthető grafikus karakterként (UDG) az összes hiányzó magyar ékezetes betű. A 9800h-9DA4h címtartomány munkaterület, a 9DA5h-FFFEh dinamikusan kezelt kupac, illetve verem. A **kupac** (heap) alulról felfelé bővül, a verem pedig felülről lefelé. **Hulladékgyűjtő eljárás** (garbage collection) szabadítja fel időnként a már nem használt területet (a kupac miatt erre szükség van). Ezt a felhasználó is kérheti a **SPACE** relációval, de általában a rendszer automatikusan elvégzi, ha fogytán a felhasználható memória.

Gépi kódú relációk számára a kupac kezelőcímének áthelyezésével foglalhatunk helyet. Ez a cím 9666h-n található (9DA5h), ezt az értéket kell a szükséges hosszúsággal megnövelni. Ha tehát n byte-ot akarunk lefoglalni, akkor 9666h-ra 9DA5h+n írandó, s ezzel rendelkezésünkre áll a 9DA5h-(9DA5h+n-1) címtartomány. Ha e területre olyasmit írunk, amit az interpreter is kezel, akkor az esetleges törlés ellen a 7657h-n lévő, eredetileg szintén 9DA5h értéket ugyanúgy kell módosítanunk, mint a 9666h-n lévőt (erre nincs szükség, ha pl. UDG-t teszünk oda).

Kisebb rutinok elhelyezhetők még a már említett 976Fh-97FFh nem használt területen, illetve a rendszer 6000h kezdőcíme előtt, a betöltő BASIC program után.

Mint már láttuk, a **micro-PROLOG** koncepciójának egyik alapja a bővíthetőség. A **micro-PROLOG**-ban elkészített programok olyan relációk, amelyek a rendszert bővítik, beleértve ebbe a rendszer szintaktikáját is (pl. **SIMPLE**). Előfordulhat azonban, hogy nem a nyelv szelleméhez illeszkedő programra lenne szükségünk – pl. bonyolult aritmetikai számítások, perifériakezelés stb. –, ilyenkor a PROLOG-ban megírt relációk nehézkesek, hely- és időigényesek. Szerencsére a nyelv, viszonylag egyszerű módon, gépi kódú relációkkal is bővíthető, amelyek a rendszerbe illesztésük után a rendszer relációkkal azonos módon használhatók. A **micro-PROLOG** és a hozzá illesztendő gépi kódú program közötti kapcsolat három részből áll. Az első ezek közül az ún. adatregisztereken keresztül megoldható paraméter átadás. A második a paraméterfa definiálása, amely a paraméterek lehetséges típusait, illetve típuskombinációit, s a gépi kódú program ezeknek megfelelő kilépési pontjait írja ki. A harmadik a gépi kódú programok, mint **micro-PROLOG** relációnak az elnevezése és a rendszer-relációk listájába illesztése.

Szintaktikus egységek

A **micro-PROLOG**-gal való kompatibilitás érdekében bevezetünk néhány ott használt fogalmat és ismertetjük fizikai ábrázolásukat.

Értéksejt

Három byte-os egység, amelynek első byte-ja egy típust, rákövetkező két byte-ja pedig egy értéket, vagy egy értékének a címét tartalmazza.

Az értéksejtek a rendszer különböző elemeinek az építőkövei; segítségükkel adhatók meg a számok, szövegkonstansok és a listák. A legfontosabb típusok a következők:

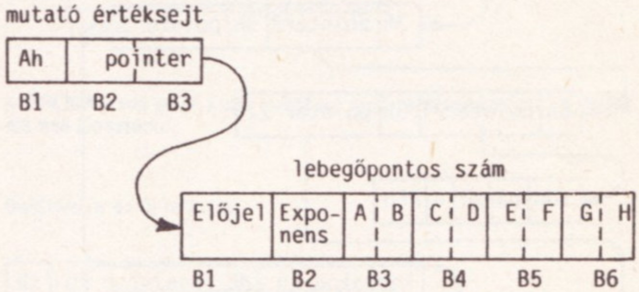
Típus	Az értéksejt első byte-ja	Az értéksejt második-harmadik byte-ja
Binárisan tárolt szám	4 (hh)	Maga a szám, kettes komplemens formában (Az aritmetika olyan, hogy csak -32767-től 32767-ig terjedő értékeket vehet fel)
Lebegőpontos szám	10 (Ah)	A lebegőpontos szám pointere
Üres lista (mód)	16 (10h)	Közömbös
Szövegkonstans	8 (8h)	A szövegkonstans pointere
Lista	3 (3h)	A lista első listaelemének pointere

Látható, hogy a binárisan tárolt számon és az üres értéksejten kívüli típusok rendre pointerrel mutatnak értékükre. Tekintsük át őket:

Lebegőpontos szám

Hat byte-ot foglal el, az első byte a szám előjelét adja meg, a következő az exponensét, a maradék négy byte-on pedig a nyolc értékes számjegy van ábrázolva fél byte-onként. Az előjelet az első byte első bitje határozza meg: az 1 a negatív, a 0 a pozitív. Az exponens 128-cal növelt értéke helyezkedik el a második byte-on; programozástechnikai okokból nem megengedett a még ábrázolható legnagyobb kitevő, a +127. (A -128 használható.) A harmadik byte első fél byte-ján van a lebegőpontos szám egész értéke, majd a következő két fél byte-on a tizedesjegyek BCD ábrázolásban.

Sematikusan a következő ábrával jellemezhetjük:

ahol a szám értéke: Előjel . A . BCDEFGH . $10^{\text{Exponens-128}}$

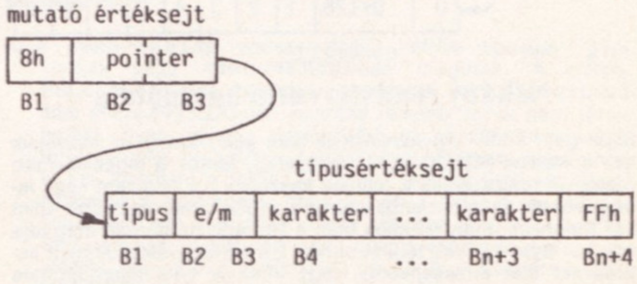
Az így ábrázolt számok vagy nem egészek, vagy abszolút értékük legalább 32768. Ez a forma a lebegőpontos számok tárolására vonatkozik; amikor műveletet végez velük a rendszer, a fél byte-okon ábrázolt számjegyeket már egész byte-ra terjeszti ki, s egy 11-byteos formában kezeli őket.

Szövegkonstans

Egy értéksejt, majd sorban a karakterei, lezárjuk egy FFh záró byte-tal.

Az értéksejt azt mutatja meg, hogy a szövegkonstans milyen típusú objektumnak a neve (modul, reláció, file...) és hol van az illető objektum részletezése.

Sematikusan:

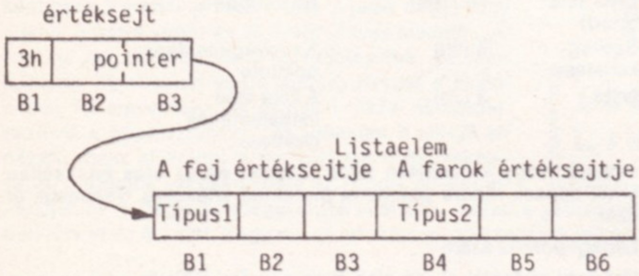

Az n karakterből álló szövegkonstans így n+4 byte-ot foglal el, viszont a programokban többször előforduló szövegkonstanst csak egyszer kell tárolni, későbbi előfordulásainál a rendszer csak egy rámutató pointer (3 byte-os) értéksejtet generál. Ez a magyarázata annak, hogy a program méretének csak igen csekély növekedésével jár a hosszú, kifejező nevű relációk alkalmazása, akárhányszor is hivatkozunk rájuk.

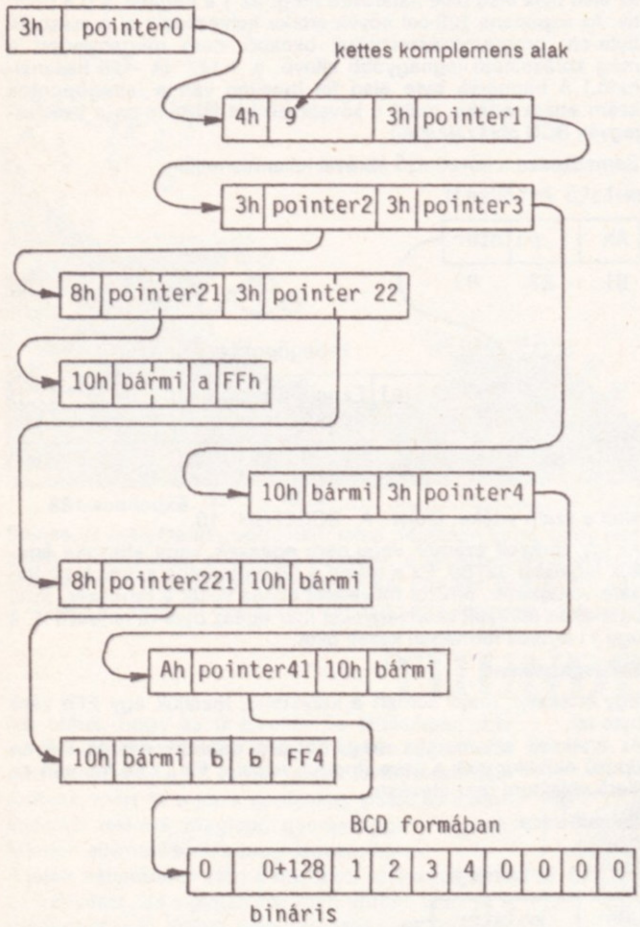
Listaelem

Hat byte-os szerkezet, két értéksejtből álló pár. Az első a lista fejének (vagyis a lista soronlévő elemének) az értéksejtje, a második pedig a lista farkáé. Ez utóbbi általában vagy szintén lista, vagy üres értéksejt, ami a lista végét jelzi. Ez az a szerkezeti egység, mellyel tetszőleges módon egymásba ágyazott struktúrákat a legegyszerűbb módon lehet megadni; más nyelvekben (pl. **LISP**) ezt hívják pontozott párnak.

Sematikusan:

A (9(a bb)()1.234) lista a következőképpen ábrázolható:

Néhány rendszerrutin használata

Saját gépi kódú relációinknak is létre kell hozniuk és kezelniük kell a **micro-PROLOG** adatszerkezeteit. Ehhez a legcélszerűbb magának rendszernek a rutinjait használni. Új listaelem vagy lebegőpontos szám létrehozásához a 6593h címen kezdődő rutint kell meghívni, mely lefutása után a HL regiszterpárban megadja egy hat byte-os üres terület címét. Ezt felhasználhatjuk mint listaelemet (két értéksejtként), vagy írhatunk bele lebegőpontos számot is.

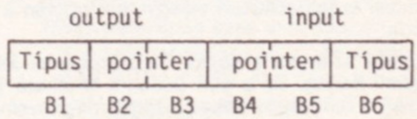
Szövegkonstans elhelyezéséhez a legfeljebb 60 byte-os karaktersorozatot a 9A5h-n kezdődő munkaterületre kell írni FEh-val lezárva, majd a 79E6h-n kezdődő rutint aktivizálva a HL regiszterben megkapjuk e szövegkonstans típusértéksejtjének a címét. A rutin úgy működik, hogy megnézi, létezik-e már ilyen nevű szövegkonstans. Ha van, akkor átmásolva a kupac szabad területére, létrehozza. Ezután a (most már létező) szövegkonstans címét írja a HL regiszterpárba.

A rendszerrutinok működése során – ha már kevés a szabad kupacterület – a hulladékgyűjtő eljárás automatikusan működésbe lép, és minden olyan adatszerkezetet töröl, amely a rendszer számára ismeretlen. Ennek elkerülésére a legegyszerűbb módszer, ha saját adatainkat rögtön beillesztjük egy már létező listába vagy megcímezzük egy adatreigszter (lásd később) kimenő értéksejtjében. A rendszerben sok más, jól használható rutin van, pl. aritmetikaiak (műveletek és különféle átalakítások), címláncok követése, a rendszerhez tartozás ellenőrzése stb. A gépi kódú kiegészítések száma előtt célszerű átnézni a saját rutin műveleteihez hasonlító funkciójú rendszerrutinokat, mert felhasználásukkal sok munkát és helyet lehet megtakarítani. Sok esetben adhat ötletet a rutinok működése a 9800h-9DA4h munkaterület felhasználására, csökkentve a saját adatterület méretét. A további részletek ismertetése meghaladná a munka kereteit; a kultúráltan megírt rendszer gépi kódú rutinjainak tanulmányozását minden hozzáértő érdeklődőnek ajánljuk.

Az adatregiszterek

A rendszer a munkaterület 9807h-tól 9836h-ig terjedő tartományát 8 darab hat byte-os adatregiszterként használja. Ezeken keresztül bonyolódik a gépi kódú rutinok paraméter átadása. Ez azt is jelenti, hogy legfeljebb nyolc argumentuma lehet egy gépi kódú relációnak.

Az adatreigszterek a következő formájúak:

Az első három byte szabályos értéksejt, ez a gépi kódú program kimenő (eredmény) értékének a leírására szolgál, belépéskor üres (típusa 10h). A következő három byte a bemenő érték "fordított értéksejtje", azaz a harmadik byte-ban van típusa, s az első kettőben az értéke ill. az értékének a címe.

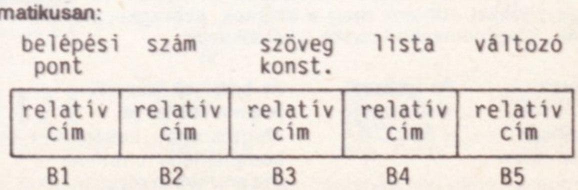
Az adatregiszterek kimenő értéksejtjébe kell helyezni a rutin eredményének típusát és címét. A visszatérés után ezt akkor veszi figyelembe a rendszer, ha a bemenő argumentum változó típusú volt (csak az elsőn annyit szabad változtatni, ahány argumentuma a relációnak van). Az argumentumok lehetséges típuskombinációit a következő bekezdésben szereplő paraméterfával határozzuk meg. A paraméterfa alapján a rendszer ellenőrzi a bemenő regiszterek típusát, s csak akkor engedi tovább a rutint, ha az adott hívás argumentumai megfelelőek, egyébként vagy vezérlési hibát jelez, vagy sikertelen lesz a reláció (vezérlési hibát a változó – nem változó keveredés okoz). Ha nem alkalmazunk paraméterfát, akkor nekünk kell az esetleg szükséges ellenőrzéseket elvégeznünk. Az adatregiszterek bemenő értékét csak olvasni szabad, megváltoztatni nem.

A paraméterfa

A különböző bemenő argumentum típuskombinációknak egy gépi kódú relációban általában különböző belépési pontok felelnek meg. Ha a **micro-PROLOG** szelleméhez híven pl. azt akarjuk, hogy saját relációnk is többcélú legyen, akkor az összes változatot el kell készítenünk. A megengedett típuskombinációk leírására és a hozzájuk tartozó belépési pontok megadására szolgál a paraméterfa.

A paraméterfát a gépi kódú rutin területén kell felépíteni, 5 byteos "csúcsokból". Minden byte az adott csúcs kezelőcíméhez képest relatív cím, vagy az FFh érték. A csúcsok első byte-ja a gépi kódú rutin valamelyik belépési pontjának, míg a másik négy byte a paraméterfa többi csúcsának relatív címét tartalmazhatja. E négy byte kitöltése rendre az adott argumentum megengedhető típusát jelzi, mégpedig **szám, konstans, lista, változó** sorrendben.

Sematikusan:

Ha tehát pl. egy reláció legalább egy-argumentum és az első argumentum szám vagy változó lehet, akkor a paraméterfa kezdőcíme a következőképpen néz ki:

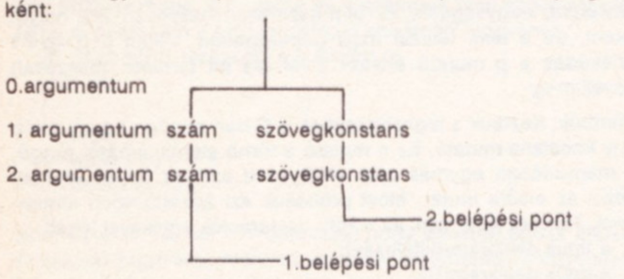
FFh	cím1	FFh	FFh	cím2
B1	B2	B3	B4	B5

A B1 byte-ban FFh jelzi, hogy argumentum nélküli belépési pontja nincs a rutinnak. A B2-n levő cím1, ami a B1 byte címéhez képest relatív címe a paraméterfa egy következő számának, azt mutatja, hogy az első argumentum lehet szám és szám esetén a folytatás leírása a megcímzett csúcsnál található. A B3 és B4-en lévő FFh jelzi, hogy az első argumentum sem szövegkonstans, sem lista nem lehet. A B5 byte-ban lévő cím2 (szintén B1 címéhez képest relatívan) mutatja, hogy változó viszont lehet az első argumentum és ha valóban az, akkor az itt megcímzett csúcsnál található a lehetséges folytatás. A cím1 és cím2 relatív címeken kezdődő csúcsok ehhez hasonlóan jelzik, hogy második argumentum van-e és típusa mi lehet, illetve mi nem lehet.

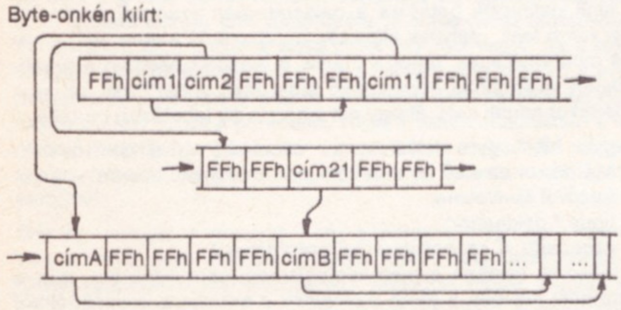
Összefoglalva: A fa kezdőcsúcsából legfeljebb öt él indulhat. Egy a rutin valamelyik belépési pontjához, négy a paraméterfa többi csúcsához. Ha az első byte-on érvényes relatív cím van (nem FFh), akkor ez azt jelenti, hogy a reláció argumentum nélküli meghívásakor erre a címre kell adni a vezérlést. Ha a második byte-on van érvényes relatív cím, akkor a reláció első argumentuma lehet szám és az adott címen folytatódik a paraméterfa. A harmadik, negyedik, ötödik byte hasonlóan jelzi a szövegkonstans, lista és változó típusok elfogadhatóságát. Az első csúcs érvényes relatív címein lévő csúcsok byte-jai ugyanilyen módon rendelkeznek a második argumentum előfordulásáról és típusáról. A második argumentumhoz tartozó csúcsok érvényes relatív címei adnak információt a harmadik argumentumról, és így tovább. Mivel 8 argumentum lehetséges, elvileg (4-1)/3 csúcsból állhat a paraméterfa. A paraméterfának nem kell gráfelméleti értelemben vett fának lennie, ha a különböző típus kombinációkra azonos feldolgozást adhatunk, bizonyos csúcspontok egybeeshetnek.

A paraméterfa alapján történő argumentum ellenőrzést és vezérlést a 65F7h címre adott vezérlésátadással (ugrással, nem hívással) lehet kérni, ha előzőleg a kezdő csúcs címét az IX regiszterpárba töltöttük. A paraméterfa kiértékelő rutin megvizsgálja, hogy az adott hívás argumentumkombinációjához van-e belépési pont cím a paraméterfában. Ha igen, akkor erre a címre adja a vezérlést, ha nem, akkor a reláció kiértékelése sikertelen, vagy vezérlési hibát eredményez.

Nézzünk egy konkrét példát, a **LESS** reláció paraméterfáját gráfként:

Byte-onkén kiírt:

Assembly-ben:

```
CIM0:  DEFB  -1,CIM1-CIM0,CIM2-CIM0,-1,-1
CIM1:  DEFB  -1,CIM11-CIM1,-1,-1,-1,
CIM2:  DEFB  -1,-1,CIM21-CIM2,-1,-1
CIM11: DEFB  CIMA-CIM11,-1,-1,-1,-1
CIM21: DEFB  CIMB-CIM21,-1,-1,-1,-1
```

A paraméterfa ellenőrző rutin hívása Assembly-ben:

```
LD IX,CIM0
JP 65F7h
```

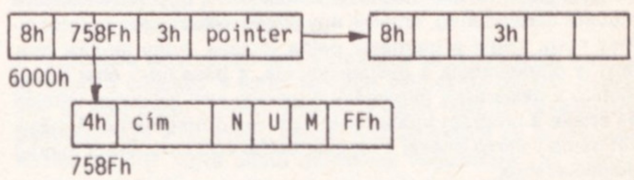
A gépi kódú relációk befejeződése

A paraméterfa kiértékelő rutinja segítségével, vagy anélkül a reláció valamelyik belépési pontjára kerül a vezérlés. Ha sikeresen lefut a reláció, a Z jelzőbit értékét be kell állítani, az esetleges kimenő argumentumokat a **micro-PROLOG** konverzióknak megfelelően (lásd a Szintaktikai egységek ismertetésénél) el kell készíteni, és az értéksejtjüket a megfelelő adatregiszter első három byte-jába be kell írni. Sikertelen esetben törölni kell a Z jelzőbitet. A **micro-PROLOG** rendszernek a verem tetején lévő cím felhasználásával (pl. **RET**) kell visszaadni a vezérlést.

A reláció rendszerbe illesztése

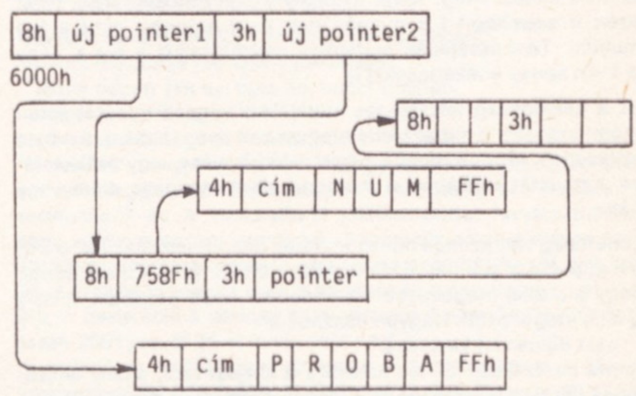
A reláció nevét szövegkonstansként el kell készíteni és be kell illeszteni a rendszer eljárásait tartalmazó listába. A szövegkonstans értéksejtje 4h típusú, értéke a gépi kódú rutin kezdőcíme. A rendszer eljárásait tartalmazó lista értéksejtje 6000h-n van, ebbe a listába kell beszúrni az új eljárást. Az a legegyszerűbb, ha egy olyan listaelemet készítünk, amelynek második fele megegyezik a 6000h-n található értéksejttel, az első fele pedig a reláció előzőleg ismertetett szövegkonstansára mutat. A 6000h-n lévő listaelem első értéksejtjének mutatóját az általuk készített listaelem címére kell változtatni.

Sematikusan:

A **PROBA** nevű gépi kódú rutint az első rendszerreláció, a **NUM** elé kell illeszteni.

Beillesztve az új relációt:

Megjegyzések

A) A **micro-PROLOG** rendszerrelációi kétféle típusúak, gépi kódúak vagy **micro-PROLOG**-ban megírtak. A **micro-PROLOG**-ban írtak ugyanolyan formájúak, mint a felhasználó által **micro-PROLOG**-ban készített relációk (csak nem törölhetők). Ilyen jellegű kiegészítést is készíthetünk Monitor/Assembler programok segítségével. Ehhez a feladathoz el kell készíteni a PROLOG nyelvű relációt listaként (lásd: Szintaktikus egységek), majd ennek a listának a szövegkonstansát kell a rendszerrutinok listájába illeszteni. A módszer ugyanaz, mint a gépi kódú rutinok esetében, azzal a kivétellel, hogy a szövegkonstans típusa 3h, s pointere a reláció listájára mutat.
Ne feledkezzünk meg a 9666h és a 7657h címen elhelyezkedő, a kupac terület elej;re (9DA5h) mutató értékeknek a programunk által elfoglalt mérettel való megnöveléséről!

B) A gépi kódú program megírása és beillesztése bármely Monitor/Assembler segítségével elvégezhető, mi a **GENS/MONS** programokat használtuk.

HISOFT C

Adattípusok használata

A **C** nyelv alap-típusairól már szóltunk. Ebben a részben arra a nem éppen egyszerű kérdésre keresünk választ, hogy a **C**-ben hogyan lehet származtatott típusokat definiálni. Származtatott típus a következők valamelyike: **mutató, tömb, visszatérési érték, struktúra, unio**. Mindezeket rekurzív módon definiálhatjuk, tehát lehet olyan struktúránk, melynek egyik tagja egy tömb, másik pedig egy ugyanolyan típusú struktúrát megcímző mutató. Nézzük az egyes adattípusok definiálási módjait!

Mutatók: A mutatók használata nélkülözhetetlen. Egyrészt egyes adattípusok csak a segítségükkel adhatók át függvények argumentumaként, másrészt a mutatók segítségével lehet bonyolult adattípusokat definiálni. Mutatót létrehozni a típus * deklarátor utasítással lehet, ennek hatására a deklarátor által meghatározott azonosító egy "típus" típusú változót megcímző azonosító lesz. Néhány egyszerű példa:

- char *p, *q;
- unsigned *szamlalo;
- static char *base;

Az első sor két **p** és **q** nevű mutatót deklarál, amelyek **char** típusú változót címeznek meg. A második példa egy **szamlalo** nevű mutatót határoz meg, amelyik egy előjel nélküli egész számot címez meg. Végül a harmadik példa mutatja, hogy tárolási osztályt is rendelhetünk a deklarációk elé, a **base** nevű **char** típusú mutató a deklarációt tartalmazó függvény első hívásakor létrejön és értéke a program futása ideje alatt végig megmarad. A másik két példa változó értékei a függvényekbe való belépéskor mindig definiálatlanok.

A mutatókkal aránylag kevés művelet végezhető. Egyik ilyen az értékadás. Ha **p** és **q** azonos típusra mutatnak, úgy mint az első példánkban, akkor a **p=q** utasítás hatására **p** ugyanazt a memóriaterületet fogja megcímezni, mint **q**. A következő művelet a mutatók összeadása és kivonása. Ennek megértésére tekintsük a **szamlalo+1** értékadást, amelyben **szamlalo** előjel nélküli egészre mutató. **szamlalo+1** a következő előjel nélküli egész számot címezi meg. Mivel a gépi megvalósításban ez 2 byte, ezért a **szamlalo+1** a memóriának 2-vel nagyobb címére fog mutatni. Természetesen mutatókra használhatjuk a **p++** vagy **p+=n** típusú értékadásokat is.

Ez a tulajdonság tetszőleges mutatókkal végzett művelet során megmarad, ha a mutató által megcímzett típus tárolására **n** byte szükséges, akkor a mutató 1-gyel való növelése vagy csökkentése a mutatót valójában **n** memóriahellyel mozgatja előre vagy hátra.

Lehetőség van azonos típusú mutatók összehasonlítására: **p<q; p>q; p<=q; p>=q**. Ezek jelentése a várt: pl. **p<q** azt jelenti, hogy a **p** által megcímzett memóriarész előbb kezdődik, mint a **q** által megcímzett. Nagyon hasznos a

cast (típusnév) kifejezés;

forma használata. Ennek hatására a kifejezésből, amely tetszőleges típusú kifejezés lehet, a rendszer "**típusnév**" típusú változót készít. Ennek a mutatók esetében rendkívül fontos szerepe van!

A leggyakoribb eset azonban az, amikor a mutatók által megcímzett értékekkel végzünk műveletet. Tekintsük pl. a következő deklarációt:

int *p, *q, x;

Ekkor a ***p=x, *p=*q** és az **x=*p** értékadások megengedettek. Hatásuk rendre a következő:

1) a **p** által megcímzett memóraiterületre másolódik **x** értéke.
2) a **q** által megcímzett egész értéke átmásolódik a **p** által megcímzett memóriarészbe, végül
3) a **p** által megcímzett memóriarészben lévő egész átmásolódik az **x** egész számba.

Mutatók kezdő értéke: A mutató deklarálásakor a **C** fordító csak a mutatónak foglal helyet, a mutató által megcímzett típusnak nem. Azt a tényt, hogy a mutató még nem mutat értelmes helyre, úgy szokták kifejezni, hogy a mutató értéke **NULL**. A gépi reprezentációk ezt általában úgy interpretálják, hogy a **NULL** mutató által megcímzett memória éppen a 0-ás cím, mert ez általában sohasem használható. A **C** fordító minden mutatót **NULL**-nak inicializál, kivéve ha explicite mást nem mondunk.

Ebből következik, hogy az előző bekezdésben látható példák önmagukban mind értelmetlenek, hiszen a mutatók által megcímzett egészeknek még nem foglaltunk helyet a memóriában. A memóriafoglalást kétféleképpen tehetjük meg: vagy egy már létező (statikusan deklarált) változóra mutatunk, vagy a program által előre le nem foglalt memóriából kérünk helyet. Az előbbi az egyszerűbb. Tegyük fel pl., hogy **s** és **t** valahol már deklarált egész szám. Ebben az esetben a

p = &s; q = &t;

értékadásokkal a **p** és **q** mutatót úgy állíthatjuk be, hogy az általuk megcímzett memóriarész éppen az **s** és a **t** változók által elfoglalt memóriarész legyen. Ezután a ***p=x** értékadás már nem hiba, hiszen a program már tudja, hogy a **p** által megcímzett memóriarész micsoda.

A **C** (és általában a magasszintű nyelvek) az operációs rendszertől kérnek egy tárterületet, amit **HEAP**-nek hívnak. Ez arra szolgál, hogy azoknak a mutatóknak is (pontosabban az általuk megcímzett objektumoknak) helyet tudjunk biztosítani, amelyek nem egy előre deklarált statikus változóba akarják tárolni az általuk mutatott értékeket. Ezt hívjuk dinamikus memóriának, mert nem lehet előre tudni, hogy a **heap** hogyan lesz felhasználva. Tekintettel arra, hogy Spectrum-ban nincs operációs rendszer, célszerű lenne **heap**-nek a fennmaradó memóriarészt teljes egészében lefoglalni. Kár, hogy ennek a méretét előre nem tudjuk... A **HISOFT C** fordító ezért pontosan **1000 byte-ot foglal le heap-nek**. Hogy hogyan, arról a későbbiekben még részletesen szólunk. Egyelőre elégedjünk meg azzal, hogy a memóriafoglalás a **HISOFT C** esetén a

char * calloc(n,meret)

függvény meghívásával történik, ami egy olyan mutatóval tér vissza, amelyik **n** darab, egyenként **meret** hosszú objektumot címez meg. Ha például a **p** és **q** változóinknak helyet akarunk foglalni, akkor azt a

p = cast(int) calloc(2,sizeof(int)); q = p+1;

utasításokkal tehetjük meg. Az első értékadás foglalja le a memóriában a helyet. Ez két memóriablokk, melyek egyenként **sizeof(int)** nagyságúak. Ez természetesen összesen 2*2 helyet jelent, de a fenti felírási mód gépfüggetlen. Végül a **q=p+1** értékadás a **p** mutató értékét 2-vel (az int tárolási hosszával) növeli meg.

Tömbök: Kezdjük a legnehezebbel: a **C**-ben minden egyes tömb egy konstans mutató. Ez a mutató a tömb elemszámától függő, a memóriában egymás után elhelyezett azonos típusú elemek közül az elsőre mutat. Most próbáljuk ezt közérthetően elmondani. Tömböt létrehozni az alábbi deklarációk egyikével lehet:

- típus deklarátor[kifejezés];
- típus deklarátor[];
- típus deklarátor[] = kezdőérték;

A fenti definíciók hatására a deklarátorban szereplő azonosító egy tömb lesz, melynek kifejezés darabszámú eleme van, amelyik mindegyikének "**típus**" a típusa. A második esetben a darabszámot valahonnan máshonnan tudja meg a rendszer, pl. kezdőértéket adunk neki, ahogy azt a harmadik lehetőség mutatja.

Tegyük fel, hogy a deklarátor az "**azonosító**" nevű változót deklarálja. Ekkor az első tömbdeklaráció – definíció szerint – a következővel ekvivalens:

típus * deklarátor;
azonosító = calloc(kifejezés,sizeof(típus));

A második esetben a memóriafoglalásra nem kerül sor, míg a harmadik esetben a tömb elemeinek a számát a kezdőértékből állapítja meg a fordító, s annak megfelelően hajtja végre a helyfoglalást a rendszer. Ezt a memoriarészt azonban nem a **heap**-en foglalja le a rendszer, hanem statikusan beleépíti a programba.

Tömbökkel végezhető műveletek: Tekintettel arra, hogy a tömbök valójában mutatók, pontosan ugyanazok a műveletek végezhetők el velük, mint a mutatókkal. Kivételt képez a tömbelemek indexelése. Ha "**azonosító**" egy tömb, akkor ennek a tömbnek az **i**. elemére az **azonosito[i]** formában hivatkozhatunk. Mutatók használatával ez az ***(azonosito+i)** hivatkozással írható le.

Nézzünk néhány egyszerű példát tömbökre:

```
int x[5], y[3][5], z[] = {1,2,3}, u[];
```

A fenti deklaráció hatására sorra a következők jönnek létre: **x** nevű 5 elemű tömb, **y** nevű tömb, amelyik 3*5 egésznek foglal helyet. **y** valójában három elemű tömb, melynek minden eleme öt egész számot tartalmazó tömb. Ha a többdimenziós tömböket mátrixnak képzeljük, akkor az elemek tárolása sorfolytonos. **z** három elemű tömb lesz, melynek értékei sorra 1, 2 és 3. A fordító a kezdőérték alapján számítja ki a **z** tömb nagyságát. Az **u[]** deklaráció csak függvény formális paramétereinek a megadásában szerepelhet. Az **u** tömb számára a fordító nem foglal külön helyet, az **u** értéke a függvény hívásakor átadott tömb lesz, annak nagysága magából az **u**-ból nem számítható ki. Az üres **[]** használata csak egyszer megengedett, az **u[][]** forma szintaktikus hibát eredményez.

A fent deklarált változók segítségével számos hivatkozás lehetséges. A legegyszerűbbek a tömbök elemeire való egyszerű hivatkozások: **x[2], y[1][3], z[2], u[1]**. A többdimenziós tömbök esetében nem megengedett az **y[1,3]** alak használata! Az **y** tömbnek azonban valamely sorára is hivatkozhatunk, pl. **y[2]** a tömb második sorát jelenti, amelyik egy 5 elemű tömb. Így az **y[2]=x** értékadás megengedett, s hatására az **x** tömb összes eleme átmásolódik az **y** tömb első sorába!

Van azonban a tömbnév és a mutatók közt egy lényeges különbség: a tömbnév mint mutató konstans. Ez azt jelenti, hogy **tomb=&x** alalú értékadás nem lehetséges. A program életében a tömb mindig a memóriának ugyanarra a helyére mutat!

Karakterláncok (sztringek) mint tömbök avagy mint mutatók: A **C** nyelv további sajátossága, hogy a karakterláncokat speciális mutatókként kezeli. Ez pontosabban azt jelenti, hogy a karakterlánc karakterek sorozata, amelyik egy 0 byte-tal vágződik. A 0 byte-ra a **C**-ben a **'\0'** formában szokás hivatkozni. A karaktersorozatok végére a 0 byte általában automatikusan odakerül. Például a

```
char * karakterlanc = "abcdef";
```

deklaráció hatására a karakterlánc mutató egy olyan memóriaterület elejére fog mutatni, amelyik az "**abcdef**" karaktersorozatot és a végén egy 0 byte-ot tartalmaz. Szerencsére a sztringműveletek is automatikusan érzékelik a 0 byte-ot, s nem nekünk kell vele foglalkoznunk. A mutatók és a sztringek fenti azonosítására álljon itt példaként a sztring hosszát kiszámító függvény:

```
int strlen(s)  /* Visszadja s hosszát! */
char *s;
{
    char *p = s;
    while (*p) p + +;
    return (p – s);
}
```

Nos, az első két sor azt definiálja, hogy **strlen(s)** egész értéket visszaadó függvény, melynek egyetlen argumentuma egy karaktermutató. A függvény teste egy újabb deklarációval kezdődik, amelyik a **p char** típusú mutatót deklarálja és rögtön inicializálja is az eredeti sztring első karakterére. A **while** ciklus feltételében ***p** szerepel. Mint tudjuk a **while** akkor hajtódik végre, ha a feltétel igaz, azaz az értéke nem 0. Így a ciklus addig jár, míg a **p**-vel megcímzett byte 0 nem lesz. A ciklusmag nem csinál mást mint folyamatosan növeli a **p** mutatót. Végül a **return** utasításban a két mutató különbsége pontosan a nem 0 byte-ok számát, azaz a sztring hosszát, adja vissza. (Hmmm... jó ha valami tömör, de ennyire!)

Már az eddigiek is mutatják, hogy a mutatók, még olyan esetekben is mikor nem kellene, rendkívül fontos szerephez jutnak. A **C**-ben végül is minden a mutatókra vezetődik vissza. Mutatja ezt az is, hogy tetszőleges **p** mutatóra használhatjuk a **p[i]** formát, függetlenül attól, hogy a **p** tömbnek volt-e definiálva vagy sem!

A mutatók további fontossága, hogy a függvények argumentumai nem lehetnek **struktúrák**, **uniok** és **függvények** csak ilyeneket megcímző mutatók!

Visszatérési értékek: A **C** programokban lehetőség van függvények önálló deklarálására, s arra hogy a függvény definícióját valahol máshol adjuk meg. Hasonlóképpen lehetőség van függvényeket megcímző mutatók aktuális paraméterként való átadására. Ilyen esetben azt szoktuk mondani, hogy a szóbanforgó azonosító visszatérési értéket deklarál. Ennek formája a következő:

```
típus deklarátor()
```

A deklarátorban lévő azonosító függvény, amelyik "**típus**"nak megfelelő értéket ad vissza. Ebben a formában a függvény argumentumainak típusát nem kell megadni, bár lehet. Tekintsük a következő példákat:

- int strlen();
- int strlen(char *);

Az első példa megad egy **strlen** nevű függvényt. A második ugyanazt adja meg, de tudjuk róla, hogy az első argumentuma egy char típust megcímző mutató. A **HISOFT C** nem engedi meg a második fajta deklaráció használatát. (Ezt egyébként absztrakt típusdeklarációnak hívjuk, tekintettel arra, hogy a típusdeklarációban nem szerepel változónév.)

Struktúrák és uniok: A **C** utolsó típusmegadási lehetőségéhez értünk el, amelyik egyben lehetővé teszi a fentiek igen rugalmas kihasználását. A **struktúrák** és az **uniok** szintaxisa nagyon hasonló (mi több azonos) ezért egyszerre lehet ezeket a deklaráció fajtákat leírni. A **struktúra** és **unio** deklarációk alakja a következő:

```
struct { < struktura deklaracio lista > } deklarátor;
struct azonosító { < struktura deklaracio lista > } deklarátor;
struct azonosító deklarátor;

union { < struktura deklaracio lista > } deklarátor;
union azonosító { < struktura deklaracio lista > } deklarátor;
union azonosító deklarátor;
```

A **<struktura deklaracios lista>** deklarációk tetszőleges sorozata lehet. A **struktúra** a listán felsorolt elemekből tevődik össze, míg az **unio** olyan változó, amelyik a listán felsorolt objektumok bármelyikének a tárolására képes. A strukturákkal és az uniokkal természetüknél fogva eltérő műveletek végezhetők. Az unioval minden olyan művelet elvégezhető, amelyik valamelyik tagjával. A fordító nem ellenőrzi, hogy ez a művelet amúgy értelmes-e. A struktúrával önmagával a másoláson (azaz a **p=q** és hasonló értékadásokon kívül) más művelet nem végezhető. Végezhetőek azonban műveletek a struktúra tagjaival. Ha a struktúra valamelyik tagjának a neve "**resz**", a struktura által deklarált azonosító pedig "**fo**", akkor **fo.resz** a **fo** struktúra "**resz**"-nek megfelelő tagját jelenti, s ez minden olyan kifejezésben szerepelhet, ahol a "**resz**"-nek megfelelő típusú értékek.

Nézzünk néhány példát a struktúrákra és uniokra:

```
struct racionalis {int O,N;} racionalis;
struct datum {int ev; byte ho, nap;} mainap;
union {char *s; int i;} miez;
```

Az első példa egész számpárokat deklarál. A struktúra neve "**racionális**" , s egyben definiáltunk egy struktúra változót, aminek a neve ugyancsak "**racionalis**". A struktúra két tagjára a **racionalis.O** és a **racionalis.N** jelölésmóddal hivatkozhatunk, ezek egész számokat jelentenek. A második példa a **datum** nevű struktúrát definiálja, amelyik egy egész számból és két byte-ból áll, s ezekkel rendre az évet, a hónapot és a napot szeretnénk leírni. A deklaráció a **mainap** nevű változót deklarálja. Ha történetesen 2001 január 35-ét irunk, akkor ezt a

```
mainap.ev = 2001; mainap.honap = 1; mainap.nap = 35;
```

értékadásokkal fejezhetjük ki. Tekintettel arra, hogy a struktúrának megadtuk a nevét is (**datum**) ezért a későbbiekben már használhatjuk a

```
struct datum hatarido
```

megoldást is, melynek hatására egy új **datum** típusú struktúraváltozó jön létre **hatarido** névvel.

Az utolsó példánk az **uniok** használatát szemlélteti. A **miez** nevű változónak összesen 2 byte-nyi hely foglalódik, mert a mutatónak is és az egésznek is ennyi tárterületre van szüksége. Ha a **miez**-t mutatóként akarjuk használni, akkor **miez.s** alakban kell rá hivatkoznunk. Ha viszont azt akarjuk, hogy a rendszer egészként számoljon vele, akkor a **miez.i** formában hivatkozhatunk csak rá.

Mutatók és strukturák: Előfordulhat, hogy egy mutató egy struktúrát címez meg. Ez az eset annyira gyakori, hogy külön jelölést vezettek be a megcímzett struktúra tagjához való hozzáférésre. Legyen **p** egy struktúrát megcímző mutató, **resz** pedig a struktúra egyik tagjának a neve. Ekkor a **p->resz** jelölés ekvivalens a **(*p).resz** használatával. Ugyanez igaz az uniókra is.

A struktúrát megcímző mutatók használata azért gyakori, mert

segítségével lehet rekurzív adattípusokat definiálni. Általában semmilyen programozási nyelvben sem megengedett, hogy egy struktúra definíciójában maga a struktúra újból szerepeljen, de szerepelhet a struktúrát megcímző mutató. Egy háromelemű tömbökből álló listát pl. a következőképpen lehet definiálni:

struct peldarek {int x[3]; struct pelda * kovetkezo;} lista;

Ez a struktúra definíció egy "**peldarek**" nevű struktúrát definiál, melynek két tagja van: egy háromelemű tömb, s egy **peldarek** struktúrát megcímző mutató. A **lista** nevű változó 8 byte-nyi helyet foglal el, s néhány lehetséges értékadás a **list** változóra a következő:

```
lista.x[2] = 5;
lista.kovetkezo = NULL;
lista.kovetkezo.x[2] = 7;
```

Megjegyezzük, hogy az utolsó értékadásnak csak akkor van értelme, ha **lista.kovetkezo** a **NULL**-tól különbözik.

A typedef használata: Gyakran van szükség arra, hogy bizonyos adatszerkezeteket önmagukban definiáljunk, s azután használjuk ezeket bizonyos adattípusok megnevezésére. A **typedef** maga tehát nem hoz létre semmilyen új adattípust, egyszerűen kényelmesebbé teszi a bonyolult adattípusokra való hivatkozást. Használata egyszerű:

typedef típus deklarátor;

A **typedef** szócska nélkül a fenti utasítás a deklarátorban lévő azonosítót deklarálná a deklarátorban megadott módon. A **typdef** használatával azonban annyi történik, hogy az azonosító ezután a fenti (**typedef** nélküli deklaráció rövidítésére szolgál. Nézzünk két egyszerű példát:

```
typedef int *muttomb[100];
muttomb A,B,C;
```

A **typedef** definiálja a **muttomb** nevű típusnevet, amelyik azután bárhol használható. Hatása ugyanaz, mintha az **A**,**B** és **C** neveket a **muttomb** helyére tettük volna a megfelelő **typedef** után álló deklarációba:

```
int *A[100];
int *B[100];
int *C[100];
```

A típusképző műveletek iterálása Már a fenti példák is illusztrálták, hogy a felsorolt típusképző utasítások tetszőleges mélységben egymásba skatulyázhatóak s akár rekurzív módon is használhatóak. Nagyon gondoljuk azonban meg, hogy milyen adattípusokat is használunk, hiszen a mutatók szerepe miatt könnyen felülírhatjuk saját programunkat is! Néhány egyszerű példa az összetett típusképzésre:

```
int (* tomb)[20];
int * tomb[20];
char **s;
```

Ezzel magának a C nyelv felépítésének az ismertetését befejeztük. A következőkben ismertetni fogjuk a **HISOFT C** memóriakezelését, a beépített és Spectrum függő függvényeket s természetesen sok-sok példát fogunk adni a **C** nyelv használatára.

Most egy egyszerű példát ismertetünk, amelyik a struktúrák használatát szemlélteti. Mint említettük, a **HISOFT C** nem tartalmazza a valós számokat, csak az egészeket. Ezen segít az alábbi program, amelyik törtszámokkal képes műveleteket végezni. Íme a program:

```
#define void int
typedef struct { int N,O; } rac;

/* Vigyázat: ez az igazi C definició,
   azonban itt nem így kell megadni!
rac elso = {1,12} , masodik = {5,12}; */
rac elso = {1,0,12,0} , masodik = {5,0,12,0};

rac *norm(a)
rac *a;
{
  int legoszt;
  rac eredmeny;
  if (a->O==0) {eredmeny.N=0; eredmeny.O.0;
  return(&eredmeny);}
  if (a->N==0) {eredmeny.N=0; eredmeny.O=1;
  return(&eredmeny);}

  legoszt = lnko(a->N,a->O);

  eredmeny.N = a->N / legoszt;
  eredmeny.O = a->O / legoszt;

  if (a->O==0) {eredmeny.O = - eredmeny.O; eredmeny.N
  = - eredmeny.N;}

  return(&eredmeny);

}

int lnko(u,v)
int u,v;
{
  int r;
  if (u<0) u = - u;
  if (v<0) v = - v;
  if (u<v) ár=v; v=u; u=r;é
  r = u % v;

  while (r != 0)
  {
    u = v;
    v = r;
    r = u % v;
  }

  return(v);
}

void kiir(a)
rac * a;
{
  if (a->O==1 ) printf("%d",a->N);
  else
    printf("%d /%d",a->N,a->O);
}

rac *osszeg(a,b)
rac *a, *b;
{
  rac eredmeny;
  eredmeny.N = a->N * b->O + b->N * a->O;
  eredmeny.O = a->O * b->O;
  return(norm(&eredmeny));
}

main()
{
  kiir(osszeg(&elso,&masodik));
}
```

A program elején két egész számból álló párként definiáljuk a tört számokat (amiket hagyományosan racionális számoknak hívnak, innen a nevük: **rac**. Az **N** a számláló, az **O** a nevező, azaz a szám maga **N/O**. A legérdekesebb a **norm** függvény, ez előállítja egy racionális szám ún. normál alakját. Pl. az 6/−12 számból −1/2 lesz.

A további függvények a számok összeadását és kiírását valósítják meg. A **norm** függvényhez szükséges még egy segédfüggvény is, **ez az lnko** függvény, amelyik két, nullától különböző egész szám legnagyobb közös osztóját számítja ki.

Figyeljük meg, hogy mindenütt ahol a függvények argumentuma vagy a visszaadott függvényérték **rac** típusú ott mutatót használunk a struktúrák helyett (mert a nyelv csak erre biztosít lehetőséget...).

6. ADVANCED HEADER READER

Bevezetés

A program négy alapvető szolgáltatása a következő:

1. Elolvassa a "fejlécet" kiírva a kódolt információt, ami a fejlécben található.
2. Megadja a blokkhosszt (ha a fej: 17 byte-ot tartalmazott)
3. BYTES REMOVER (byte-irtó) opció, amely a programok kezdetétől számított legfeljebb 16380 byte eltávolítását teszi lehetővé (fejjel vagy fej nélkül), majd azt kódként kimentve azután.
4. Saját készitésű 17 byte-os fejléc kimentését teszi lehetővé.

A program indítása

1. A LOAD"" kiadása után a program automatikusan betöltődik.
2. A betöltés után az alábbiakban részletezett négy opció közül választhatunk. A BREAK-et bármikor használva a főmenübe térünk vissza.

1. OPCIÓ: fejolvasó

a) Csévéljük vissza az elejére azt a szalagrészt, ahol a fejlécet "el akarjuk olvasni", ügyelve arra, hogy elegendő hosszú legyen a TONE is rajta.
b) Nyomjuk meg az '1' billentyűt és indítsuk el a magnót.
c) Amikor a fejléc beolvasódott, az opció az alábbi információkat közli:
   - a fejlécben lévő nevet
   - a program típusát
   - a program hosszát
   - ha kód-tipusú, akkor a töltési címet,
   - ha BASIC tipusú, akkor az inditósort,
   - ha tömb, akkor annak betűjelét
   - a BASIC rész önálló hosszát.
d) Az opciót az '1' billentyű ismételt megnyomásával lehet újra működésbe hozni. A főmenühöz a '2' billentyű segítségével térhetünk vissza.

2. OPCIÓ: byte számláló

Ez az opció bármely kódblokk hosszát meg tudja adni.

a) Tekerjük a szalagot annak a résznek az elejére, amelynek hosszára kiváncsiak vagyunk.
b) Nyomjuk meg a '2' billentyűt és indítsuk el a lejátszást, melynek végén kiíródik, hogy hány byte-ból állt a blokk. Gyakran jó ezt tudni pl. a hamis fejek esetében.
c) Ha újra igénybe akarjuk venni ezt az opciót, itt is az '1' tud billentyűvel ismételhetünk, és a '2' billentyű visz vissza a főmenühöz.

3. OPCIÓ: fejgyártó

Ez az opció egy tetszés szerinti, 17 byte-os fejlécet képes kimenteni a szalagra:

a) A főmenüből a '3' billentyű megnyomásával juthatunk ebbe az opcióba, amely azzal jelentkezik be, hogy a fejlécben tárolni kívánt 10 karakteres névre rákérdez: 'Program name?'
   Ügyeljünk, mert 'ENTER' közvetlen megnyomására a főmenübe kerülünk vissza!
b) A név megadása után kapott kérdés: 'BASIC or CODE?' Numerikus vagy karakter tömbökhöz nem készíthető fej!
c) Most a blokk hosszára vonatkozó kérdésre kell válaszolnunk: 'Length in bytes?'
d) Ha a fejet BASIC típusúnak választottuk, akkor a következő kérdés az automatikus indítás sorának számát szeretné megtudni: 'Automatic line number?', amely sortól betöltéskor a programnak magától kell elindulnia.
   Ha erre a kérdésre 32767-nél nagyobb számot adunk meg, a program nem lesz automatikus indítású, ez esetben RUN-nal kell indítani!
   Ha CODE típusút választottunk, akkor a kérdés arra vonatkozik, hogy mi legyen a kód betöltési címe. Tudjuk, hogy önmagában ez a betöltési cím nem kényszerítő erejü, hiszen megadható bármilyen kód-jellegü blokknál, hogy hová kívánjuk rakni, mindössze azt szolgálja, hogy a kód akkor is tudja, hová kell betöltődnie, amikor csak LOAD"" CODE utasítást adunk ki.
e) Az utolsó kérdés ('Length of BASIC?') a BASIC rész hosszát firtatja. Legcélszerübb, ha kód esetében mindig a kód tényleges hosszát adjuk meg!

4. OPCIÓ: byte törlő

Némelyik program egész egyszerűen túl hosszú ahhoz, hogy a microdrive megbírkózzék vele, ezért vagy meg kell rövidíteni, vagy szét kell hasitani, esetleg mindkét műveletre szükség van. Ennek az opciónak a segítségével maximum 16380 byte hosszú részt lehet lehasítani egy BASIC, CODE, vagy HEADERLESS (fejetlen) byte-blokk elejéről és kódként szalagra menteni, ami a nyesés utáni MARADÉK.

a) A főmenüből a '4' megnyomásával választjuk ki ezt az opciót, amely azzal a kérdéssel jelentkezik be ('header information already stored?'), hogy van-e előkészített és elraktározott információnk a fejrész számára. Hogy miért? Tegyük fel, valamilyen BASIC vagy CODE típusú program méreteit kívánjuk csökkenteni. A fejrész elolvasására az '1' opciót használtuk fel. Ha ez így van, akkor a programnak ílymódon valóban van már neve stb, tehát takarékoskodva az idővel megnyomhatjuk az 'Y' billentyűt igenlő válaszként. Amennyiben itt 'N'-t nyomunk, akkor a 3. fejgyártó opcióhoz igen hasonló fázisokon kell keresztül esnünk, azzal a különbséggel, hogy most nem a program hosszát, hanem az eltávolítani kívánt byte-ok számát kell megadnunk.
b) A fejkészítés lépésein túlesve megjelenik a 'PLAY THE TAPE' üzenet. Amennyiben a program BASIC vagy CODE típusú, úgy a betöltést a fejlécben meghatározott címtől kell behívni. Természetesen, ha fejetlen, akkor a fejetlen rész fizikai kezdetétől kell indítanunk a betöltést.
c) Ne rémüljünk meg a képernyőn – a betöltés alatt – megjelenő furcsa ábráktól. Amikor a betöltés befejeződött, meg lehet kezdeni a megjelölt rész kimentését: ezt 'ENTER' indítja. NE GYANAKODJUNK HIBÁRA, amikor a mentés befejeztével a program NEW parancsot ad ki, és kiirtja önmagát.

Beszéljünk inkább a szolgáltatás korlátairól:

- Pontosan csak az utolsó 48700 byte-ot képes kimenteni, tehát a legtöbb program esetében elboldogul a kívánt hosszakkal.

Mit lehet tenni pl. egy 60000 byte hosszú programmal?

- Minthogy kimenteni csak az utolsó 487oo byte hosszú szakaszt lehet, ki kell irtani legalább 60000 – 48700 = 11300 byte-ot, hogy a program hibátlanul betölthesse az utolsó byte-ot is. Ez nem jelenthet valódi problémát, hiszen a program tényleges működéséhez legfeljebb 41983 (65535 – 23552) byte mindenképpen elégséges.

Jegyezzük meg, hogy van, amikor kétszer is sor kerül ennek az opciónak a használatára: pl.

- először egy 41000 byte kiemelésére,
- majd ahhoz, hogy ezt a 41000-es blokkot két különböző nagyságú részre lehessen bontani, mondjuk egy 3000 és egy 38000 byte-nyi szakaszra. Ennél az utóbbinál kell a '4'. opciót használni, az első 3000-hez pedig az 'INBYTES' kódhasitót.

GYAKORLAT: Tetszőleges programok esetén próbáljuk ki a 2. OPCIÓ-t az egyes szakaszok hosszának megállapításához. Ellenőrizzük, mefelelnek-e a tényleges hosszak a fejlécben jelzetteknek. Ha nem, akkor annál a programnál "hamis" fejet alkalmaztak a gyártók.

Hozzuk a Spectrumot alapállapotba, majd írjuk be és indítsuk el a következő programot, mely kódot ment szalagra:

```
10 CLEAR 24999: FOR a = 1 TO 200: POKE (A + 24999), a:
    NEXT a 20 SAVE "200 byte" CODE 25000,200
```

A megjelölt helytől (25000...25199) kezdve az 1...200 számok íródnak be a memóriába, majd mentődnek ki szalagra. Miután kimentettük szalagra ezt a 200 byte kódot, hívjuk be a fejolvasó programot. Olvassuk el ennek az általunk "200 byte"-nak elkeresztelt kódnak a szalagon talált fejét az 1.OPCIÓ-val. Vegyük igénybe a 4.OPCIÓ-t a 200 byte első 50 byte-jának eltávolítására. Az 'Is the header prepared?' kérdésre nyugodtan felelhetünk 'Y'-t, hiszen már használtuk az 1.OPCIÓ-t! A most már csak 150 byte-nyi rész kimentése után ellenőrizzük, hogy minden rendben van-e:

Adjuk ki a RANDOMIZE USR 0 utasítást a memória kitakarítására, majd hajtsunk végre egy CLEAR 24999 parancsot. Hívjuk be az új kódot a LOAD"" CODE 25000 révén, ezután gépeljük be ezt az egysoros utasítást:

```
10 FOR a = 25140 TO 25160: PRINT a, PEEK a: NEXT a
```

Futtassuk most ezt a programot. Azt kell észlelnünk, hogy a 25149 cím után már minden rekesz zérust tartalmaz.

7. GENS3 / MONS3

Ami igaz az igaz, az LSI kiadásában megjelent SINCLAIR SPECTRUM JÁTÉK ÉS PROGRAM c. könyvsorozat I. kötetében már olvashattunk információt a **GENS/MONS** párosról. Mindettől függetlenül sok-sok Olvasói levél tartalma azt bizonyította, hogy sokan vannak, akiknek ez a könyv nincs birtokában, s ha jól tudjuk ennek a kötetnek az LSI már az utánnyomását sem tervezi. Íme tehát elevenítsük fel, mit is tud ez a két jól ismert program.

GENS3 ASSEMBLER

Az általunk is tesztelt program felépítése.:

by: GENS3 (8254 bytes)

Itt megjegyeznénk, hogy forgalomba került a GENS3 M ill. M2 kibővített változata is, amely hatékony microdrive ill. lemezes kezelést tesz lehetővé. Ez utóbbi főkódjának hossza kb. 10.5 kbyte.

Az assemblert LOAD ""CODE xxxxx, vagy LOAD "GENS3"CODE xxxxx, utasítással tölthetjük be. Az xxxxx értéke tetszőleges, de célszerűen a RAM terület elején érdemes elhelyezni, mert mögé fog kerülni a forrásszöveg és a címtábla is.

LOAD "GENS3"CODE n esetén a program a RANDOMIZE USR n utasítással indítható, az újraindításra két lehetőségünk van:

RANDOMIZE USR (n+56) - hidegindítást
RANDOMIZE USR (n+61) - melegindítást

A hidegindítás azt jelenti, hogy törlődik a forrásszöveg és a címtáblák is, míg melegindításnál csak a forráskódoktól búcsúzunk, a szövegrész és a címtáblák megmaradnak.

Indítás után az első kérdés a *'Buffer Size ?'*, amelyre egy 0 és 9 közötti számmal válaszolhatunk. Ha csak '**ENTER**'-t nyomunk, akkor beáll az alapértékre, ez 4. Itt állítjuk be a pufferek számát. Ezek a pufferek 64 byte-osak és a forrásszöveg beolvasásához is szükségesek lehetnek.

A GENS3 megszakítást nem engedélyez, így ha visszatérünk a BASIC-hez, akkor nekünk külön kell gondoskodni a megszakítás engedélyezéséről.

A *'TABLE SIZE?'* kérdés a címtábla nagyságára kérdez rá (az 'A' nevű Editor-parancsnál). Elég itt is, ha csak '**ENTER**'-rel válaszolunk.

Fordításnál különböző fordítási opciók közül választhatunk. Az 'option' kérdésre az alábbi opciókhoz tartozó számok összegét kell megadnunk:

1 - címtábla keletkezik a fordítás végén
2 - tárgykód nem keletkezik a fordítás végén
4 - nem kapunk assembly listát a fordítás végén
8 - az assembly listát nyomtatóra küldjük
16 - elhelyezi a tárgykódot
32 - kikapcsolja az ellenőrzést, a fordítás gyorsabb lesz
pl. a 63-os opció megadása jelenti a leggyorsabb fordítást.

A forrássorok sorszámot kapnak a BASIC-hez hasonlóan. A bináris konstansok %-kal kezdődnek (pl. %111 = 7). A címkék pedig **L** előtaggal szerepelnek (pl. L13). A címszámlálóra való hivatkozásnál **$** (dollárjelet) használunk. A műveleteknél a modulus függvényre "**?**" jelre hivatkozunk, a logikai vagy függvényre "@" (kukac) jellel, míg a logikai kizáró vagy függvényre a "**!**" (felkiáltó)-jelet használjuk.

Assembler direktivák (fordítónak szóló üzenetek):

ORG n : a tárgykód kezdőcímét jelöli ki. Előtte csak komment sorok állhatnak. Az n lehet kifejezés is.
EQU : az EQU kifejezést címkének kell megelőznie. Értékadó utasításoknak számítanak.
DEFB kifejezés,kif., kif...: a fentivel szemben mindegyik kifejezést 8 bitre értékel ki, és konstansként helyezi el
DEFW kif., kif...: a fentivel szemben most 2 byte-on teszi le a kifejezést
DEFS kif. : a kifejezésnek megfelelő számú byte-ot foglal le
DEFN "string": egy stringet tesz le a hosszának megfelelően (max. 256 byte)
If kif. : ha a kif = 0 akkor a forrássorokat nem veszi figyelembe, amíg nem találkozik vagy az ELSE vagy az END utasításokkal
ELSE : Ld. az If-nél
END : ismét bekapcsolja a fordítót
Megjegyzés : ezek a feltételes "ÁLKÓDOK" nem ágyazhatók be egymásba

Az assembler parancsai:

Az assembler direktívákhoz hasonlóan nincs hatásuk (közvetlen hatásuk) a tárgykódra, csupán az assembly lista formáját módosítják. E parancsok a forrássor elején *-gal (csillagjellel) kezdődnek, ezután betű (nagy betű) következik, és ezt esetleg "+" vagy "−" jelek követhetik. A sor hátralevő része tetszőleges lehet, kivéve az **L+**,**L−**, **D+**,**D−** parancsokat. A következő parancsok érhetők el:

*E (eject) : 3 üres sort emel a kérenyőn vagy a nyomtatón
***Hs** (head) : *E valamint az "s" stringet kinyomtatja
***S** : eddig a sorig listáz, a listázás bármely billentyűvel folytatható, viszont idő előtt leáll, ha ***L** vagy ***S** parancsokkal találkozik.
***L−** : e sortól kezdve már nem listáz
***L+** : e sortól kezdve listáz
***D−** : a címszámlálót ezután HEX formában írja ki
***D+** : a címszámlálót ezután DEC formában írja ki
***C−** : a sor után rövidített assembly listát ad
***C+** : a sor után a teljes assembly sort kiírja
***F** (filename) : szalagról beolvas egy szövegfile-t, amelyet lefordíthatunk, ennélfogva a szöveg csak minimális helyet foglal le a tárban, amelyet kisebb adagokban olvashatunk be. A szövegfile-t korábban a "T" paranccsal vittük ki a 'Buffer size?'-nak megfelelően. Ekkor a szövegfile blokkokban helyezkedik el, és amikor az "F" paranccsal beolvasunk egy blokkot, akkor azt rögtön le is fordítjuk. A blokkok beolvasása mindaddig tart, amíg be nem olvastuk valamennyi blokkot.
Megjegyzés: a "**P**" parancs erre nem jó! Tehát, ha a forrásszöveg nagyon hosszú, akkor először azt a "**T**" paranccsal kivisszük, majd "**F**"-el visszaolvassuk kisebb adagokban.

Az EDITOR parancsai (szövegfile szerkesztéséhez)

A GENS3 indítás után közvetlenül az editor parancsait várja. A továbbiakban a Symbol Shift-et **SS**-sel, a Caps Shift-et **CS**-sel fogjuk rövidíteni.

Az editor a ">" jelet használja parancskéréshez.

I n,m : Sorokat beszúrhatunk az **n**. sortól kezdve **m** léptékkel. Kilépés **CS + 1**-re. A már létező sorszámú sorokat törli (felülírja). Egy szövegsor 64 karakter lehet (buffer size).
L n,m : Listáz az n-től az **m**-ig. Kilépés **CS + 1**-gyel.
K n : Listázáskor legfeljebb **n** sor látható.
D (n,m) : Töröl **n**-től **m**-ig. Egyetlen sort **n**=**m** révén törlünk.

M n,m : Sorokat mozgathatunk át. Az **n**. sort az **m**.-be viszi át. Az **m** elhagyható.

N (n,m) : Átsorszámozza a sorokat. Az első sor sorszáma **n**, a lépésköz pedig **m**.

F n,m,f,s : Egy **f** stringet keres az **n** és **m** sorok között. Ha ilyet talál, akkor leáll, és az "E" (EDIT) paranccsal az **f** string az adott stringre cserélhető. A további keresés "F"-el elintézhető.

E (n) : Az **n** sorszámú sort a pufferba másolja át, ahol tetszés szerint módosítható, de szükség esetén ismét előhívható az eredeti sor is.

Az edit-nek több alparancsa is van, amelyet a CS-tel aktivizálhatunk. Pl. **CS " "** (Szóköz) esetén meghagyja az eredeti karaktert, azaz megnöveli a soron belüli pointert, egészen a sor végéig.

- **CS0** : A Basic-hez hasonlóan karaktert töröl.
- **CS8** : A szövegpointert egy tab-pozícióval nagyobbra állítja.
- **ENTER** : A sor kész.
- **Q** : Kilép az edit-ből és törli a változtatásokat.
- **R** : Újra betölti az adott sort a pufferba, miközben a változtatásokat elfelejti.
- **L** : A sor hátralevő részét meghagyja és a pointert a sor elejére állítja.
- **K** : Törli az adott karaktert.
- **Z** : Törli az összes karaktert a pillanatnyi pozíciótól kezdve a sor végéig.
- **F** : A korábban megadott stringet keresi. Ha ilyet nem talál, akkor kilép az edit-módból.
- **S** : A korábban megadott stringet lecseréli a már megadott **s** stringre
- **I** : Az adott pozíciótól kezdve karaktereket szúr be. Kilépés '**ENTER**'-rel ezen belül a BASIC-hez hasonlóan működik a **CS0** és a **CS8**-is.
- **X** : A sor végére állítja a pointert és a BASIC-hez hasonlóan szerkeszthető a sor.
- **O** : Felülírható az adott karakter. Kilépés '**ENTER**'-rel, valamint a BASIC szerkesztő utasításai használhatók.

A magnetofon-kezeléssel kapcsolatos parancsok:

P n,m,s : Szövegfile-t ment ki a szalagra az **n**-től kezdve **m**-ig folyamatosan, **s** néven

G s : Egy **s** file-t keres a szalagon és betölti azt. Ha már van a memóriában szövegfile, akkor e mögé tölti be a szalagról, miközben a teljes szöveget átsorszámozza.

T n,m,s : A szövegfile-t blokkokban viszi ki az **n** sortól kezdve **m**-ig **s** néven. A blokk méretét a 'Buffer size?'-nál adtuk meg. A * **F** parancsnál olvassuk majd vissza a szövegfile-t.

Az editor parancsai fordításhoz és futtatáshoz:

A : Lefordítja a szövegfile-t.

R : Az **ENT**-nek megfelelő címtől futtatja a tárgykódot, amely RET-tel végződik

Egyéb parancsok:

B : Visszatérés a BASIC-hez.

C : Lehetőség van a GENS1-ben írt programok konvertálására a GENS 3 alatt. Ekkor "**G**"-vel beolvassuk a GENS1-ben írt programot, majd a "**C**" paranccsal a GENS 3-nak megfelelő formára alakítjuk. Ettől kezdve már az ismert módon formálhatjuk a programot.

d : A delimiter (határolójel) megváltoztatható a **d** string első karakterével.

p : Kinyomtatja az alapértelmezéseket, ahol is a sorszámok 1 - 32767 között lehetnek, míg a stringhosszak max. 20 karakteresek.

W (n,m) : Kinyomtatja az **n** és **m** közé eső sorokat. A **K** értékének megfelelően bizonyos számú sor kinyomtatása után szüntet tart, amit tetszőleges billentyű lenyomása után folytat

X : Kinyomtatja a kezdő és a végcímet. Ekkor lehetőség van arra, hogy pl. MONS3 által létrehozott szövegfile-t a GENS3 editora átvegyen

A GENS3 által használt szövegfile-t az xxxxx + 54 és xxxxx + 55 végcímek határozzák meg, tehát ha egy szövegfile a RAM-ban van, majd betöltjük a GENS3-at és BASIC-ből kiadjuk a POKE xxxxx + 54,végcím (alsó byte) és POKE xxxxx + 55, végcím (felső byte) parancssort, akkor RANDOMIZE USR xxxxx nem jó, hanem RANDOMIZE USR xxxxx + 61 utasítással lesz a szövegfile a GENS3-nak megfelelő!

A GENS3 hibakódjai:

1. – a hiba ebben a sorban van
2. – a mnemonikot nem ismeri fel
3. – az utasítás rossz "formájú"
4. – a szimbólumot többször is definiálták
5. – a sorban illegális karakter van
6. – az operandusok egyike illegális
7. – a szimbólumként használt szó "foglalt"
8. – tiltott regiszterhasználat
9. – sok a regiszter
10. – a 8 bites kifejezés többre sikerült mint 8 bit
11. – a JP (IX + n) és JP (IY + n) tiltott
12. – az assembler direktíva formája hibás
13. – illegális hivatkozás, pl. az EQU-ban olyan vál-tozó szerepel, amely még nem kapott értéket
14. – osztás zérussal
15. – szorzásnál fellépő túlcsordulás

BAD ORG ! – hibás ORG cím fordult elő

Out of Table space! – a szimbólumtábla számára kevés a hely

Bad Memory! – nincs több hely a szövegfile részére

MONS3 MONITOR/DISASSEMBLER

A mi általunk tesztelt program hossza:
by: MONS3 (5760 bytes)

Mindenekelőtt töltsük be azt a programot, amit vizsgálni szeretnénk. Ezután töltsük be a MONS3 programot is:

LOAD""CODE xxxxx, ahol xxxxx tetszőleges, de a RAMTOP felé érdemes betölteni. A MONS3 indítása (feltételezett) első indításnál RANDOMIZE USR xxxxx, ismételt indításnál: RANDOMIZE USR (xxxxx + 29)

A programból való kilépés az EDIT funkcióval (CAPS SHIFT + 1) történik.

A program indításakor a képernyőn legfelül egyetlen kiragadott disassemblált sor látható. A sor elején a memória-mutató (pointer) értéke látható, amelyre mindegyik parancs hivatkozik. Alatta a regiszterek és a regisztereknek megfelelő értéktől kezdve HEXADECIMÁLIS dump (memórialista) látható a regiszterekkel egy sorban. Az AF regiszterpár alatt 8 sorban a memória-mutató környezetének HEXADECIMÁLIS dumpja látható.

7. GENS3 / MONS3

Itt is a továbbiakban a SYMBOL SHIFT jelet **SS**-sel, A CAPS SHIFT-et pedig **CS**-sel fogjuk rövidíteni.

SS+4 ($) : Az MP (memória-pointer)-nek megfelelő címtől egy lapnyi disassemblált listát ad. Visszatérés ismét a **SS+4**-gyel, tovább bármelyik billentyűvel.

ENTER : MP = MP + 1

CS+7 : MP = MP − 1

CS+5 : MP = MP − 8

CS+8 : MP = MP + 8

"," (vessző) : MP = a nyíllal jelölt regiszter értéke.

G : Stringkereséshez. Ezután kétjegyü HEX számot adunk meg '**ENTER**'-rel elválasztva. Kilépés szintén '**ENTER**'-rel. Ismétlés kereséshez: "**N**" (NEXT).

H : Decimálisból HEXADECIMALISBA konvertál.

I : (Int.copy) blokkmásoláshoz

J : Az adott (MP-nek megfelelő) címtől indít egy assembly programot. Ez a parancs végrehajtása előtt törölhető a **CS+5**-tel.

SS+K : A program végrehajtása a PC (Program Counter) értékének megfelelően folytatódik (a legközelebbi BREAK-ig). Ennek akkor lesz szerepe, amikor egy programot lépésenként futtatunk (ld. **SS+Z** parancsot), de egy bizonyos pontig szeretnénk "azonnal" lefuttatni az assembly utasításokat (ezt a pontot BREAK-kel,"**W**"-vel kellett beállítani), majd a ponttól kezdve ismét lépésenként futtatni a programot. Ógy a CALL utasításokat gyorsan kiadhatjuk.

L : Listáz egy blokkot az MP-nek megfelelően. Kilépés **CS+5**-tel.

M : Az MP értékének tetszőleges beállítása.

N : Ld. a "G" parancsnál.

O : Relatív ugrás.

P : A memória egy részét egy megadott byte-tal tölti fel.

Q : Az EXX assembler utasításnak felel meg.

SS+T : BREAK-point-ot helyez el a jelenlegi utasítás mögé és a végrehajtást folytatja. Amennyiben a **SS+Z** érvényes, akkor a **SS+7** hatására pl. egy CALL utasítást azonnal végrehajtja, majd ismét "lépeget".

T : Disassemblál egy blokknyi memóriát és esetleg nyomtatóra küldi. Először a disassemblálandó szöveg kezdő és végcímét adjuk meg. Ezután a 'Text:' kérdésnél vagy HEX. címet adunk meg, vagy '**ENTER**'-t ütünk. Ha egy címet adunk, akkor ettől a címtől kezdve egy assembly forrásszöveget állít elő a disassemblálás alapján. Ezt a szövegfile-t adhatjuk át azután a GENS3 nak. E szövegfile előállítása után kiírhatja a végcímet is. E két cím birtokában beállíthatjuk a GENS3 ban a kezdőcímet az "**X**" alparanccsal, ill. ismerjük a végcímet is. Ekkor a "Workspace:"-re egy címet vár, amelyre egy "primitív" szimbólumtáblát tesz le. Elég '**ENTER**'-rel válaszolni. Ha a "Text:"-re '**ENTER**'-rel válaszolunk, akkor "csak" a képernyőn jelenik meg a disassemblált szöveg. Ezután ismét egy kezdő- és egy végcímet vár. Most kijelölhetünk a korábban kijelölt blokkon belül egy részblokkot, amelyet a MONS3 nem Z80-as utasításnak tekint, hanem konstansterületnek, és **DEFB** utasításként kezeli. A "**T**"-ből **CS+5**-tel lehet kilépni. Amennyiben az előállított szövegben olyan ugrás szerepel, amely a kijelölt blokkba mutat, akkor az abszolút cím elé "**L**" betűt helyez el. Amennyiben ismeretlen utasítással találkozik, akkor egy NOP és csillagjel következik. Figyelem! Ha a forrásszövegben **BREAK** fordul elő (ld. "**W**"-t), akkor lehet hogy kettévágtuk az assemblerutasítást, és lehet, hogy a disassemblált szöveg "hamis".

U : Az "**O**" utasítással együtt létezhet. Amíg az "**O**" egy relatív ugrást hajt végre, addig az "**U**" visszatérést jelent. Ha több "**O**" is előfordul, akkor csak a legutoljára kiadott "**O**"-ra ugrik vissza, és a többi "**O**"-t nem veszi figyelembe.

V : Az "**X**" parancs fordítottjának tekinthető. Amíg az "**X**" egy abszolút ugrást hajt végre, addig a "**V**" visszatérést jelent. Csak a legutoljára kiadott "**X**"-nek megfelelően ugrik vissza, míg a többi "**X**" elveszik.

W : BREAK-point-ot helyez el a forrásszövegben. E címtől 3 byte-ot lecserél egy CALL utasításra.

X : Egy abszolult CALL vagy JP utasításnak megfelelő címre ugrik el.

Y : Az MP-nek megfelelő címtől ASCII karaktereket írhatunk be. Kilépés **CS+5**-tel.

SS + Z : Egy lépést hajt végre az MP-től függően (lépésenkénti végrehajtásnál láthatók a regiszterek is).

SS + P : Nyomtatóra listáz.

QUARX • Your Sinclair

A pontszám-táblába írjuk be: **HI GREG**, majd nyomjuk meg a **<Z>**, **<S>**, **<D>**, **<G>**, **<H>**, és a **<B>** billentyűket együtt. Ekkor kapunk 8 életet, és átkerülünk a következő szintre.

Animáció a képernyőn

Az animáció problémája már többször szerepelt a **SpV**. hasábjain is, ám a levélírók között igen sokan vannak, akik erről a témáról szívesen olvasnának hasznos információkat.

Arról már ejtettünk szót, hogy teljes képernyős animálás csak 6 db. képpel valósítható meg, 128K tulajdonosok ezt még 12-vel megtoldhatják. Sajnos azt hamar beláthatjuk, hogy a mozgatás szaggatott, darabos. A gyorsítást gépi kódú segédrutin alkalmazásával érhetjük el, vagyis lehetővé kell tenni több kép eltárolásának, valamint gyors, egymás utáni előhívásának a lehetőségét. Erre a feladatra a ***LASER BASIC*** program önmagában is alkalmas, ám betöltése hosszadalmas, nem beszélve a memóriacsökkenés tényéről.

A most általunk ismertetésre kerülő program eleget tesz a fontos kritériumoknak, használata, illetve használatának elsajátítása pedig egyszerű.

Kezdjük mindjárt a nehezével, valamely, nekünk szimpatikus editor/assembler programba vigyük be az alábbi kódot:

```
10          ORG  50000
20 CIM      LD   A,(NOP1)
30          CP   235
40          JR   NZ,JO
50          LD   HL,VIZSG
60          DEC  (HL)
70 ODA      LD   A,(NOP1)
80          XOR  235
90          LD   (NOP1),A
100         LD   (NOP2),A
110         LD   A,0
120         LD   (SZAM),A
130         JR   JO
140 TOLTO   LD   A,(NOP1)
150         CP   0
160         JR   NZ,AT2
170         LD   HL,16384
180         LD   (KEPER),HL
190         LD   A,1
200         LD   (VIZSG),A
210         JR   ODA
220 AT2     LD   HL,VIZSG
230         INC  (HL)
240 JO      DEFB 1
250 VIZ     DEFB 5
260         DEFB 0
270         DEFB 17
280 FUGG    DEFB 40
290         DEFB 0
300         CALL SZORZ
310         DEFB 1
320 SZAM    DEFB 1
330         DEFB 0
340         CALL SZORZ
350         LD   HL,END
360         ADD  HL,DE
370         DEFB 17
380 KEPER   DEFW 16384
390         LD   A,(FUGG)
400         LD   B,A
410 C1      PUSH BC
420         PUSH DE
430         LD   A,(VIZ)
440         LD   C,A
450         LD   B,0
460 NOP1    NOP
470         LDIR
480 NOP2    NOP
490         POP  DE
500         INC  D
510         LD   A,D
520         AND  7
530         JR   NZ,C2
540         LD   A,E
550         SUB  224
560         LD   E,A
570         JR   NC,C2
580         LD   A,D
590         SUB  8
600         LD   D,A
610 C2      POP  BC
620         DJNZ C1
630         LD   A,(SZAM)
640         DEFB 254
650 VIZSG   DEFB 1
660         JR   C,VG
670         LD   A,255
680 VG      INC  A
690         LD   (SZAM),A
700         RET
710 SZORZ   LD   HL,0
720         LD   A,16
730 LOOP    ADD  HL,HL
740         RL   C
750         RL   B
760         JR   NC,SKIP
770         ADD  HLL,DE
780 SKIP    DEC  A
790         JR   NZ,LOOP
800         EX   DE,HL
810         RET
820 END     END
```

A programot fordítsuk be az egyszerűség kedvéért **50000**.-re, majd mentsük ki. Ismételt betöltés után a program már futásképes (*ne felejtsük el betöltés előtt kiadni a **CLEAR 49999** utasítást!*).

A program használata

Az eltárolandó képek letapogatása mindig a képernyő bal felső sarkából indul. A tárolandó ablak méretét egyszerűen rögzíthetjük: **POKE 50054,x: POKE 50057,y:** ahol **x** az ablak vízszintes, míg **y** a függőleges mérete képpontokban. Az ablak tartalma a **RANDOMIZE USR 50029** utasításra mentődik el a memóriába, ugyanakkor a képek száma emelkedik 1-gyel. Ha újra meghívjuk a rutint, újabb kép mentődik el, és így tovább. Ha az összes képünk a memóriába került, próbáljuk meg előhívni ezeket: **RANDOMIZE USR 50000**, és az első eltárolt képünk megjelenik a bal felső sarokban. Ha újra kiadjuk a **RANDOMIZE USR 50000** utasítást, megjelenik a következő is, s a többi szintén, sorban. A képet a képernyőn pozícionálhatjuk is: az **50073/50074** címeken. Ha a **POKE 50073,10: POKE 50074,72** (18442) utasítások után hívjuk meg a **RANDOMIZE USR 50000** parancsot, úgy a kép a képernyő közepén fog megjelenni. Akár egy megadott számú képet is előhívha-

tunk: **POKE 50063,képszám**, majd **RANDOMIZE USR 50000**, és a kiválasztott kép kerül a képernyőre.

Gyorsan a közepébe vágtunk, úgyhogy nem árt, ha az eddigieket egy kis mintapéldán keresztül bemutatjuk:

```
  10 FOR f=0 TO 19: PLOT 20+f,15
5+f: LET a=2*f: DRAW -a,0: DRAW
0,-a: DRAW a,0: DRAW 0,a: RANDOM
IZE USR 50029: CLS: NEXT f
  20 FOR f=18 TO 1 STEP -1: PLOT
 20+f,155+f: LET a=2*f: DRAW -a,
0: DRAW 0,-a: DRAW a,0: DRAW 0,a
: RANDOMIZE USR 50029: CLS: NEXT
 f
  30 PAUSE 3: RANDOMIZE USR 5000
0: GO TO 30
  40 FOR f=0 TO 19: CIRCLE 20,15
5,f: RANDOMIZE USR 50029: CLS: N
EXT f
  50 FOR f=18 TO 1 STEP -1: CIRC
LE 20,155,f: RANDOMIZE USR 50029
: CLS: NEXT f
  60 PAUSE 3: RANDOMIZE USR 5000
0: GO TO 60
```

Adjuk ki: **RUN 10**, azután **BREAK**, majd **RUN 40**. Persze a **BREAK**-et nem azonnal kell megnyomni, várjunk egy kicsit!

Láthatjuk, hogy a program használata milyen egyszerű. Alaphelyzetben egy 40x40-es ablakot definiáltunk (*5x40, azaz 5 karakter = 40 képpont*). A kimentést az 50000. címtől kell kezdenünk. A kód 143 byte hosszú, + a képek (vízsz.*függ.*(db. +1)).
Próbáljuk most elhagyni a 30. sort, és RUN.

Végezetül annyit, hogy amennyiben az **ORG** változik, akkor assemblálás után érdemes rögzíteni az alábbi címeket:

TOLTO	- a képek betöltése
CIM	- a képek kirakása
SZAM	- a kirakandó kép száma
VIZ	- szélesség karakterben
FUGG	- mélység képpontban
KEPER	- a kép bal felső koordinátája két byte-on
VIZSG	- a memóriában lévő képek száma
END	- ettől a címtől kezdődnek a képek a memóriában.

Zene 3 csatornán

Az **LSI ATSz**. gondozásában megjelent "*SINCLAIR SPECTRUM JÁTÉK ÉS PROGRAM*" c. könyvsorozat 5. kötetében ötleteket kaphattunk egy 3 csatornás hanggenerátor megépítéséhez, programozásához. A **SpV**. 128K rovatának hasábjain több részben leközölt "*A hanggenerátor programozása*" c. információk sok hasonlóságot mutattak ahhoz, ami a könyvben megjelent, egy szembeötlő eltérést azonban már az elején kiszúrhatott a témával foglalkozó Spectrumos, eltérés mutatkozik a port címek értékeiben. Ez valóban azt jelenti, hogy a könyvben ismertetett hanggenerátor, és a 128K gép hanggenerátora kompatibilis egymással, sőt a **Dk'tronics** gyártmányú hanggenerátorral is. Hogy tudnánk egyszerűen megoldani, hogy a 48K géppel rendelkezők is élvezhessék a 3 csatornás dallamok örömeit? Nos a hardware átalakítás, vagyis egy port-kapcsoló kapuáramkör-rendszer beépítése a hanggenerátorba bonyolultabb megoldás lenne, mint magának a programnak az átalakítása. Ehhez csak annyi dolgunk van, hogy megkeressük a programban a zene generálásáért felelős rutint, és abban a módosításokat megfelelően elvégezzük. Mint tudjuk, a 128K 3 csatornás zenei portjai: **a/b = 65533/49149**. Ez az érték a mi általunk közölt interface esetén: **a/b = 159/223**, míg a **Dk'tronics** típusú interface esetén: **a/b = 63/95**.
Most megoldást közlünk néhány program esetére, célszerű a módosítást **MULTIFACE**-szel elvégezni, majd a módosított programot kimentve, a hanggenerátor interface-t a gépre dugva, s a programot visszatöltve élvezhetjük is munkánk eredményét:

A.T.F.:	POKE 32464,a: POKE 32465,0: POKE 32468,14: POKE 32469,b
Bobsleigh:	POKE 34489,a: POKE 34490,0: POKE 34493,14: POKE 34494,b
Cybernoid:	POKE 61361,a: POKE 61362,0: POKE 61366,b: POKE 61367,0: FOR I = 25889 TO 25895: POKE I,0: NEXT I
Exolon:	POKE 48010,a: POKE 48011,0: POKE 48014,14: POKE 48015,b

A módosításokban **a/b** értéke a fent leírtaknak megfelelő. Reméljük, hogy a programozásban jártasabb Olvasóink nekilátnak átalakítani néhány – erre alkalmas – programot.

Orbiter

Az örökélet bevitelét a BASIC(286)/9270 file térképpel rendelkező verzión mutatjuk be.
A játék alatt a program BREAK-elhető. Az 5. sort írjuk át:
5 IF L = 3 THEN GO TO 2, majd
RUN (ENTER)
és a játék örökéletes lesz.

SpV POSTA

Hol vagy CoVboy?

Kedves SpV-sek!
Köszönöm az ajándékkazettát, amit a THE WORLD OF BARBARIAN leírásáért küldtetek. Szép ajándék volt a kezdő COMMODORE-os unokatesómnak. Kár azért a két programért, ami így jelentkezett be: LOAD ERROR, majd lefagyott. **(Az unokatesódnak is tudjuk ajánlani a CoV 4. számában megjelent mesét! SpV)** Mindez ellenére sikerült vele nagy örömet okoznom (és különben is ajándék lónak ne nézd a fogát. Nem igaz?)
Azért írtam újra, hogy dícsérjem a lapot főleg az újabb számok (a CoV-ot is beleértve) alapján.
A POKE-okat egyre jobban választjátok meg, és míg a régebbi számokban 8-ból csak egyet volt érdemes használni, újabban már csak a fejemet kapkodom, hogy hol is kezdjem. Aztán itt van CoVboy, aki senkit sem kímél, és lehet, hogy sokak kedvét elveszi majd a levélírástól. Én is csak azért vettem tollat a kezembe, mert abban bízok, hogy az SpV-ből ez a rész kimarad, hiszen CoVboy még elmegy, de hogy neveznétek el Spectrumosan? (Ez persze csak vicc, én lennék a legboldogabb, ha az SpV-k utolsó oldalain is egy Covboy-féleség poénkodna)...
...Egyébként kíváncsi lennék, mennyi kelt el az SpV-ből (a 20-ból) **(Lehet, hogy furcsa, de amikor ezeket a sorokat írjuk, még mi is kíváncsian várjuk ezt az információt. SpV)**. Az is érdekelne, megjelenik-e a Spectrum Játék & Program 6.? Mit tudtok róla? **(Amikor ezt a számot kézbeveszed, ez utóbbi kérdésre már megkaptad a választ! SpV)**
Üdvözlök mindenkit (a szakállast és a CoVboyt is) **(Átadtuk! SpV)**
Ui: Sokat gondolkodtam CoVboy elnevezésén (a törilecke bánta), de ennél jobb nem jutott eszembe: ZÉIKSZ.

IHIDI OLIVÉR, SZOMBATHELY

(SpV: A CoVboy-hoz hasonló neven mi is gondolkodtunk, de sajnos ennyire frappánsat nem tudtunk kiötölni, így hát maradtunk a jól bevált SpV megnevezésnél.)

Hol az emblémám?

Tisztelt SpV!!!!
A múltkoriban küldtem Önöknek egy levelet, melyben egy SUPER-HYPER emblémát ajánlottam fel a SpV-nek, valamint bátorkodtam megkérdezni, hogy szükségük van-e a Navy Moves II. teljes leírására és térképére + indítókód (s ha igen, mennyiért?) 3 hét után jött a válasz: "TC. Kérdésére megtalálhatja a választ a SpV következő számaiban".
Hát ezt kissé kétlem, szóval vagy elkavarodott a levelem valahol, azaz összecserélték a választ, vagy újabban minden levélre ezt a "kimerítő" választ adják, olvashatatlanul, ami utóbbi kissé – elnézést – bunkóság.
Tehát: jó lenne, ha előkerítenék előző levelemet (az emblémával együtt) és válaszolnának **is rá normálisan** (s ne 3 hét múlva).
Ui: Azért harag nincs, ugye?

PUIZ ANDRÁS, BUDAPEST

(SpV: Harag az természetesen nincs. Az embléma ügyében már szóltunk néhány keresetlen szót az előző szám levelezésében. Akkor elmondtuk, hogy a következő számban meg fogjuk mutatni az Olvasóknak. Most ott virít a hátsó borítón. Ennél előbb nem sikerült volna ezt megtennünk, hiszen egy-egy kép színbontása elérheti akár a 30 napot is, plusz érdemes még beszámítani az újság nyomdai átfutását is. Nem minden esetben szoktuk a fent említett "kimerítő" választ küldeni levélíróinknak, ám ezen levelezési rovat éppen azt a célt szolgálja, hogy a közérdekűnek talált levelekre itt reagáljunk. Sok értelme nem lenne ugyanezt borítékba téve elküldeni, éppen elég az ide be nem férő leveleken átrágnunk magunkat. A 3 hétről pedig annyit: levelekre akkor tudunk válaszolni, amikor az időnk is engedi. Ezt pedig az befolyásolja, hogy elsődlegesen munkahelyünkön kell helytállnunk, meg kell írni, és el kell készíteni az újságot, s nem utolsó sorban még egy kis magánéletnek is bele kell férni a dologba. A Navy Moves ajánlatot köszönjük, egyébként nincs rá szükségünk. SpV)

Kérdések, vélemények...

T.Szerkesztőség!
A Spectrum Világ 20.számában közölt keresztrejtvény a megfejthetetlenség határát súrolta. Egy keresztrejtvény miatt nem érdemes, sem latin szótárt, sem orvosi szótárt vásárolni. Sokkal nagyobb baj, hogy a földrajzi neveket sem lehet megtalálni még a világatlaszban sem. Említhetnénk a rejtvényben szereplő NSZK folyót, valamint a Bantry-öböl többezer kilométerre van a rejtvénymeghatározásban szereplő Fokvárostól is). De ezek tulajdonképpen csak kellemetlenségek.
Nagyszerű ötlet volt a dobszimulátor program közlése. Nekem ugyan csak 48K-s gépem van, de hozzákapcsoltam a hanggenerátort és a programot némi átalakítás után én is ki tudtam próbálni. Sajnos nem vagyok biztos benne, hogy hibátlanul írtam-e át, mindenesetre működik. Ha lehet, egy rövid cikkben térjenek ki arra, hogy egy programban hogyan lehet megtalálni a zenei részeket. A Chronos c. programnak (és persze még néhánynak) nagyon jó a zenéje, pedig csak a BEEP-et használja (persze ebben nem vagyok biztos, mindenesetre 48K-s gépre íródott). Találkoztam olyan programmal is, amely a menüben a SOUND opcióban megkérdezi, hogy 48K/128K-s a gép tehát a 128-as hanggenerátort is használja. Arra gondoltam, ha a gépemre rácsatlakoztatom a hanggenerátort (AY-3-8912-vel) és átírom a csatorna címeket, a 128-as opciót választva nekem is "szépen fog dalolni" a gépen? Vagy ez nem ilyen egyszerű mert 128-as ROM rutinokat is meghívhat közben?
Az alábbi helyettesítésre gondoltam:

Eredeti	Átírt
LD BC,65533	NOP
LD A,7	NOP
OUT (C)A	LD A,7
LD BC,49149	OUT (159),A
LD A,56	NOP
OUT (C),A	NOP
RET	LD A,56
	OUT (223),A
	RET

Mivel a külső hanggenerátor címzéséhez két byte-tal kevesebbre van szükség, a felszabaduló byte-ok helyettesíthetők-e 2 db. NOP-pal? **(Igen! SpV)** Ha igen, az nagyon jó, mert nem kell átírni a relatív ugrásokat sem. Lehet, hogy meglehetősen naív az elképzelésem és nem fog működni, mindenesetre megpróbálom.
A programozástechnika sorozatban az örökélet és végtelen energia megszüntetéséről is írjanak, mert az legalább olyan bosszantó, ha 255 élete van a játékosnak, mintha csak a pillanatok alatt elfogyó 3 élet áll rendelkezésre.
Ne csüggedjenek, nem minden Spectrumos pártolt el Önöktől, bár azt hiszem, ez gyenge vigasz, ha a lap csak annyira fogy, hogy az már ráfizetéshez vezet.

HIRTH TIBOR, BACSALMAS

(SpV: Rejtvény ügyben röviden: A rejtvényt egy ismerősünk készítette. Az igaz, hogy közgazdasági és nem földrajzi végzettséggel rendelkezik, de nem hivatásos rejtvénykészítő, és nem is voltak sosem ilyen ambíciói. Az esetleges nehézségekért az Ő nevében is elnézést kérünk, a továbbiakban nem kell szidni, mert a rejtvény iránti érdeklődés zuhanó tendenciája, valamint a beérkező megfejtések egyre csökkenő száma miatt ezen az oldalon inkább ezt a rovatot helyezzük el.

A hanggenerátor ügyben annyit, hogy néhány szót ez ügyben szólunk itt balra a másik oldalon, tekintve a programok különbözőségét, erre a dologra egységes recepttel nem tudunk szolgálni, további sikeres próbálkozást kívánunk!

Az örökélet megszüntetésének kérdése nehéz dió, hiszen megtalálni, és kiirtani az életek csökkentéséért felelős részt valamivel könnyebb, mint ennek a fordítottját művelni. Sokszor elég nehéz lenne pl. egy 20-30 byte hosszan kinullázott memóriaterületet visszaírni. Erre inkább nem vállalkozunk. SpV)

Hanggenerátor kerestetik!

Kedves SpV!
Olvastam a "Sinclair Spectrum Játék és Program 5"-ben hogy Rucz Lajos készített egy 3 csatornás stereo hanggenerátort. **(Ezt hol olvastad? Spv)** Mivel én 128K játékokat szeretnék írni, nagy szükségem lenne rá nekem is, ezért szeretnék egyet vásárolni, ezért szeretném kérdezni, hogy Rucz Lajos eladásra is készít-e, és ha igen, mennyibe kerül? **(Először is: Rucz Lajos ilyet nem gyárt, főként nem szériában. A leközölt adatok alapján a megépítés – természetesen megfelelő hozzáértéssel – nem lehet probléma. Másodszor: Ha 128K géped van, erre nem nagyon lesz szükséged, ha pedig 48K-s géppel rendelkezel, úgy nem tanácsoljuk, hogy 128K-s programokat kezdj el rajta fejleszteni, a port címek ugyanis nem stimmelnek, bizonyára már észrevetted, hogy éppen erről volt szó az előző levélben, és erről papoltunk az előző oldal végén is! SpV)**
Egy trükköt most is leírok (magnó trükköt), ami előző levelemből kimaradt, és egy segítséget a spanyol programok felhasználóinak.

1. A Spectrum-jack "EAR" aljzatáról rakjuk át a kábelt a "MIC"-be. Töltsünk be egy játékot, és a töltésnek nincs hangja! **(Ezt inkább nem kommentáljuk! SpV)**

2. Sokszor gondot jelenthet spanyol programok irányító gombjainak átdefiniálása, ha nem tudunk spanyolul, vagy ha nincs kezünkben spanyol-magyar szótár. Ezért leírtam az előforduló irányokat, stb.

Derecha - jobbra, Izquierda - balra, Arriba, Subir - fel, Abajo, Bajar - le, Fuego, Disparo, Cambio - tűz, Frenar - lassítás, Acelerar - gyorsítás

BÁTI ANDRÁS, BUDAPEST

(SpV: Ez utóbbi segítséget köszönjük!)

Nyák nincs?

Tisztelt Cim!

Spectrum Világ 19. számában közölt interface nyákot szeretnék vásárolni 1 db-ot, amennyiben lehetséges.

ZALAVÁRI MIKLÓS, GYŐR

(SpV: Nyákok sokszorosításával, ill. forgalmazásával mi nem foglalkozunk. Talán egy klubot vagy egy hardware-es ismerőst kellene megkeresni!)

(Át)váltás

Megszeretném tudni, hogy hogyan lehet átváltani 48K-os gépen BASIC-ből gépi kódba, ugyanis az eddigi Spectrum Világ részeiből nem tudtam meg.

VÉKONY GÉZA, BUDAPEST

(SpV: Ez aztán a szegénységi bizonyítvány. Már mint nekünk, hogy ezt eddig nem írtuk le, pedig milyen hosszú is volt ez a Gépi kód tanfolyam. Ha nincs a gépeden M/C billentyű, úgy lehet, hogy a géped már ISSUE 9958, azaz automatikusan meg tudja különböztetni, hogy BASIC, vagy gépi kódú programot futtatsz!)

Néhány észrevétel...

Tisztelt Szerkesztőség!

Néhány észrevételt szeretnék közölni. Nem tudom, feltűnt-e már Önöknek a Tarzan c. játék térképén található hiba. Ha még nem, akkor elárulom, hogy hiányos. A térképmelléklet Tarzan feliratának 'AR' betűi felett található pályán a lejárat hiánya miatt egy területrész hiányzik (lehet, hogy máshol is?). A játék értelmére azonban még nem tudtam rájönni. Az ismerőseim sem. Szerintem egy halom tárgy felvétele után valamiféle cselekvést kell elvégezni. Ha mégsem, kérem írják meg a könyvsorozat következő részében, hogy mégis mi a cél.

A másik kedvencem a The Planets Two című program. Sokáig idegesített a 'LOGON' ismeretének hiánya, míg aztán egyszer belemásztam. Íme az eredmény: LOGON = MARTECH. Ezután bejelentkezik az adatbázis. A parancsok: HELLO, HELP, COMET, METEOR, ASTEROID, LASER, ACCESS, GAMES, PLANET, CODE, MERCURY, VENUS, EARTH, MARS, JUPITER, SATURN, URANUS, NEPTUNE, PLUTO. Az ACCESS = xxxxxx formában meg lehet adni a magasabb szint kódját, ahol xxxxxx = 5012753. Ezután már élnek a következő parancsok: LASERON, LASEROFF. Az adatbázisból a LOGOFF paranccsal léphetünk ki. Viszont itt sem ismerem a célt (pedig biztosan érdekes lehet).

Végül néhány POKE: Pulse Warrior: POKE 57791,0 - Cybernoid Two: POKE 36198,0 - Afterburner: POKE 37030,182: POKE 37935,182 - R-Type: POKE 37525,0 (Ez valószínű csak MIKRO-POKER-rel működik!). Üdvözlettel:

KAJTÁR ZSOLT, BONYHÁD

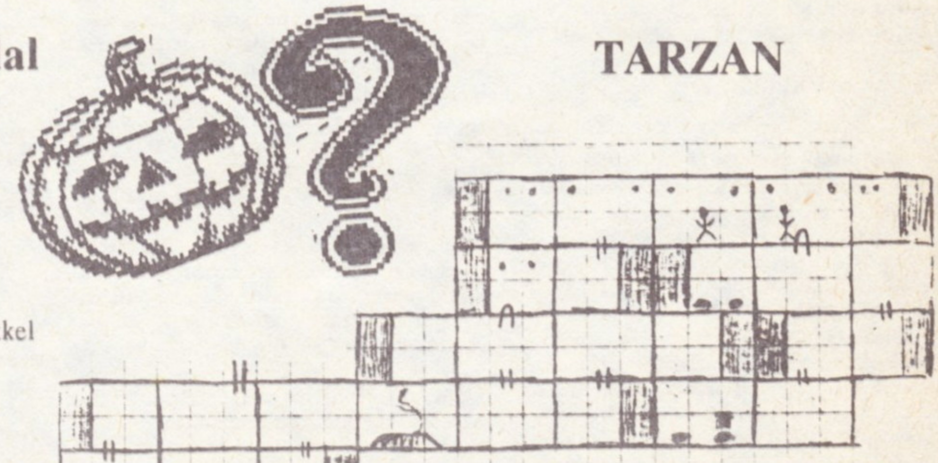
(SpV: A térképkiegészítést itt alul közöljük! A többi stuffért kösz!!)

Tartalomjegyzék

SpV. 13.rész, 10.oldal

Psi Chess

- Pause Option
  - P + 1: eredeti tábla;
  - P + 2: királyok és bástyák;
  - P + 3: királyok
- Game Option (Change)
  - J + 1: kurzor irányítás vezérlés: 1,2,3,4,5 billentyűkkel
  - Kilépés: K
- M + 3 (Change)
  - Z + 1,2,....,7,8
  - Bill. nyomás, lépés „zaja"
  - (1 – kikapcsol; 2-8 – hangerő)

TARZAN

A címlapterv: Kodreán Zoltán munkája

A Spectrum és Commodore Világ eddig megjelent számai a borítón közölt feltételek mellett megrendelhetők.

Címünk: Spectrum Világ, 1519 Budapest, Postafiók 363.

Felelős kiadó: Rucz Lajos, Kiss László

Pátria Nyomda

Felelős vezető: Vass Sándor vezérigazgató

EGYSZERŰSÍTETT RENDELÉS A RÉGEBBI SZÁMOKRA

A **SPECTRUM** – és **COMMODORE VILÁG** eddig megjelent számait utánvétellel lehetett megrendelni. A postai költségek (nem szabványméret, súly, utánvételi díj, ajánlási díj) mértéke már 1989-ben is sokakat elriasztott attól, hogy utánvétellel rendeljen tőlünk régebbi számokat. 1 számra 33,- Ft, 2-5 számra 38,- vagy 43,- Ft – függően a súlytól – postaköltséget kellett fizetni. Az 1990. január 8.-i postai áremelkedések ezt az értéket tovább növelték. Belépett a levélfogalomban a helyi és a távolsági díjszabás, ebből adódóan az utánvétel díjtételei a következőképpen módosultak:

	budapesti megrendelő	vidéki megrendelő
1 szám	44,- Ft	49,- Ft
2-5 szám	50,- vagy 56,- Ft	55,- vagy 63,- Ft

(attól függően, hogy a küldemény súlya mikor lép át a súlyhatáron)

Ez azért érdekes, mert pl. a SpV. 9. száma majdnem csak fele olyan súlyú, mint a 14.szám. 5-nél többet pedig egy borítékban nem tudunk küldeni, mert csak csomagként lehetne feladni, ez pedig újabb bonyodalmakat okozna.
Ezek a tények sajnos sok Olvasót visszariasztottak attól, hogy rendszeresen rendeljenek tőlünk a régebbi számokból, hiszen 1 szám megrendelése esetén mintegy a dupláját kell fizetni a kiadvány árának. A régebbi számok megrendelését egyszerűsíteni szeretnénk a következők szerint:

- a megrendelés magánszemélyek esetében hagyományos rózsaszín postai utalványon történik
- a megrendelés közületek esetében MNB átutalással ill. levél útján történő megrendeléssel történik
- a csekken feladott megrendeléseket a következő címre és számlaszámra kérjük:

SPECTRUM VILÁG
Fk: Rucz Lajos
OTP körzeti fiók Bp.XI.Irinyi u.30. 1117
MNB 218-98426/31624-4

- A magánszemélyeket kérjük, hogy megrendelésüket **CSAK A CSEKKEL** jelezzék (egy párhuzamosan elküldött levél adminisztratíve bonyolítja az ügyintézést) ! A rózsaszín belföldi postautalvány középső szelvényének hátoldalára – a közlemény rovatba – kérjük megjelölni a kért kiadvány(ok) sorszámát (pl. '*SpV 1,2,8,15 és CoV 1 megrendelése*'), és a számlaszámot (*MNB 218-98426/31624-4*) is.
- Közületek a megrendelő levelükkel párhuzamosan a kiadványok ellenértékét és a postai díjat MNB átutalással teljesítsék. A kiadványokat az átutalás teljesítése után postázzuk.
- Az ilyen formájú átutalás banki átfutása kb. 3 hét, erről nem mi tehetünk.
- A megrendelés díjtételei:

A SPECTRUM VILÁG 1 – 13. számai 39,- Ft-ba kerülnek, a 14. számtól 49,- Ft a fogyasztói ár. A COMMODORE VILÁG c. kiadványok fogyasztói ára ugyancsak 49,- Ft. A hagyományos levélforgalom díjtételei is jelentősen növekedtek, ezért az ilyen megrendeléseket nem levélként, hanem hírlapfeladás formájában teljesítjük, jelenleg ez a legkedvezményesebb postázási forma. Egy borítékban technikailag továbbra is csak 5 újság postázását tudjuk megoldani. 1, ill. 2 újság postai díja budapesti megrendelőinknek 8,- Ft, vidéki megrendelőinknek 12,- Ft. 3-5 újság postai díja budapesti megrendelőinknek 12,- Ft, vidéki megrendelőinknek pedig 18,- Ft. Ez így lényegesen kedvezőbb mint az eddigi utánvételes rendszer. Igaz, a pénz átutalásával járó költségek ez esetben a megrendelőt terhelik. Nézzünk a megrendelésre két példát. Egy budapesti Olvasónk szeretné megrendelni a Spectrum Világ 3. és a Commodore Világ 1. számát. Ez esetben 39 + 49 + 8 = 96,- Ft-ot kell részünkre átutalnia. Egy vidéki megrendelőnk kíváncsi a Spectrum Világ 7-18. számaira, ez esetben 39 + 39 + 39 + 39 + 39 + 18 + 39 + 39 + 49 + 49 + 49 + 18 + 49 + 49 + 12 = 550,- Ft-ot kell számunkra elküldenie (ekkor 5 számra 18,- ill. 2 számra 12,- Ft a postaköltség).

Az eddigi információkkal ellentétben **továbbra is elfogadjuk** azt, ha valaki utánvéttel rendel a régebbi számokból. Az Olvasóra bízzuk, hogy melyik megrendelési formát választja. Az utánvételes valamivel drágább, viszont gyorsabb, a mi általunk javasolt olcsóbb, de a banki átfutás miatt kb. 3-4 hét átfutásra mindenképpen számítani kell!